
STENOGRAFISCHE NOTULEN VAN DE PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN

---

12 DECEMBER 2019

PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN 12 DECEMBER 2019

De vergadering wordt geopend te 14.00 uur.

Mevrouw de Gouverneur en de heer Provinciegriffier zijn aanwezig.

Tekenden de aanwezigheidslijst:

De heer	ANCIAUX Koen
Mevrouw	BAKELANTS Ann
De heer	BELLENS Peter
De heer	CALUWÉ Ludwig
De heer	CLAESSEN Jan
Mevrouw	COLSON Mireille
Mevrouw	COTTENIE Christ'I
Mevrouw	CUYLAERTS Nathalie
De heer	DANEELS Tobias
De heer	DE HAES Jan
De heer	DE QUICK Erik
De heer	DE WINTER Stefan
De heer	DILLEN Koen
Mevrouw	FRANÇOIS Catherine
De heer	GEYSEN Kris
De heer	GYS Seppe
Mevrouw	HELSEN Katleen
Mevrouw	JACQUES Ilse
Mevrouw	LAUWERS Linda
De heer	LEMMENS Luk
De heer	PALINCKX Koen
Mevrouw	RABAU Rina
De heer	SCHOOFS Louis
De heer	SOHIER Rudy
Mevrouw	STEVENS Lili
Mevrouw	TALHAOUI Fauzaya
De heer	VALKENIERS Bruno
Mevrouw	VAN DIENDEREN Ilse
Mevrouw	VAN HAUTEGHEM Marleen
Mevrouw	VAN OLMEN Mien
De heer	VANDENDRIESSCHE Diederik
Mevrouw	VERHAERT Inga
De heer	VERHAEVEN Eddy
Mevrouw	VRANCKEN Isabelle
Mevrouw	WECKHUYSEN Wendy

Verontschuldigd: Mevrouw VAN GORP Valery

De raad is bijeen in openbare vergadering

OPENBARE VERGADERING

VOORZITTER.- Goede middag, allemaal welkom op het vervolg van onze provincieraad. Gedeputeerde Lemmens en mijnheer Verhaeven hadden even kort het woord gevraagd. Mijnheer Lemmens, aan u het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mijnheer de voorzitter, ik zou er de provincieraad op willen wijzen dat u als voorzitter vandaag jarig bent, en u een algemeen applaus willen toewensen.

Applaus

VOORZITTER.- Dank u wel. Het mooiste geschenk dat u zou geven is korte toespraken vandaag, en vooral korte antwoorden.

Gelach op de banken

Milieu en natuur

VOORZITTER.- Mevrouw Van Olmen heeft het woord.

Mevrouw VAN OLMEN.- Voorzitter, ondervoorzitter, griffier, deputatie en collega's,

Kunnen wij burgers betrekken bij onze energietransitie?

De zorg voor het klimaat, we hebben het hier al meermaals over gehad de afgelopen dagen, is één van onze grootste uitdagingen. De omslag naar een klimaatneutrale en duurzame samenleving kan maar bereikt worden door iedereen te betrekken en het nodige draagvlak te creëren voor de noodzakelijke energietransitie. Burgers willen duidelijk mee hun verantwoordelijkheid opnemen. We zagen gisteren nog een oproep van onze Vlaamse Bouwmeester, maar op Kamp C inspireerden ze de voorbije maanden verschillende lokale burgergemeenschappen om zonnepanelen en andere duurzame energiebronnen in te zetten in hun buurt om zo samen de energie op te wekken.

Heel wat gemeenten willen die burgerinitiatieven dan ook alle kansen geven om mee deze lokale energietransitie vorm te geven. Zij betrekken burgers maximaal bij de eigen publieke investeringen in groene energie - de gemeente Bonheiden nam een mooi initiatief door bij haar inwoners mede-eigenaars te zoeken voor het installeren van zonnepanelen op gemeentelijk patrimonium, een heel mooi voorbeeld - en namen een beleidsbeslissing om een deel van de omgevingsenergie die op hun grondgebied geoogst wordt, voor te behouden voor de lokale gemeenschap. In onze provincie namen al meerdere steden en gemeenten een besluit om bij hernieuwbare energieprojecten op hun grondgebied te streven naar een minimaal percentage, variërend van 20 tot 50%, rechtstreekse participatie, dus deelname

van burgers, lokale overheid, organisaties en bedrijven, via coöperaties die de 7 coöperatieve ICA-principes respecteren. Dat is belangrijk. Op die manier trachten gemeenten en steden het draagvlak voor voornamelijk windprojecten te verhogen en tevens een deel van de meerwaarde te laten terugvloeien naar de lokale gemeenschap.

Het valt dan ook erg te betreuren dat de gemeenten momenteel weinig tot geen gehoor krijgen bij de grote windoperatoren om in hun projecten een dergelijke rechtstreekse participatie te voorzien. Zij zien hier vaak niet de meerwaarde in voor het geïsoleerde project, zien dit eerder als een bijkomende drempel en vrezen door participatie de realisatie van projecten nog meer af te remmen. Maar integendeel, academisch onderzoek toont echter het positieve effect van burgerparticipatie op NIMBY aan. Rescoop Vlaanderen moedigt alle Vlaamse gemeenten dan ook aan om een dergelijke beleidsbeslissing te nemen als een troef bij het realiseren van de burgemeestersconvenant en de klimaatactieplannen en vanuit Europa wordt ook aangedrongen op wetgeving om burgercoöperaties te betrekken bij hernieuwbare energieprojecten.

Voor mezelf is het dan ook echt onbegrijpelijk dat de operatoren een dergelijke uitgestoken hand van lokale besturen, om samen met die burgers echt die energietransitie vorm te geven, naast zich neerleggen. Het is bovendien moeilijk om een dergelijke eis af te dwingen in de individuele vergunningsprocedure. Gemeenten missen dus duidelijk slagkracht om hun heel erg noodzakelijk beleid te kunnen realiseren.

De provincie heeft goede ervaringen met het betrekken van burgers bij haar beleid en heeft de ambitie uitgesproken in haar bestuursakkoord om vanuit DLM en in samenwerking met Kamp C een adviserende rol op te nemen naar de lokale overheden in het kader van de burgemeestersconvenant 2030.

Ik vraag dan ook heel uitdrukkelijk dat de provincie haar expertise mee aanwendt om de gemeenten bij te staan in deze uitdaging, om zo de energietransitie waar te maken samen met de burgers. Kan onze provincie hiertoe een instrument of kader ontwikkelen? De provincie Oost-Vlaanderen neemt hierin al langer het voortouw.

Dank u wel.

VOORZITTER.- De heer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.- Geachte collega's, mijnheer de gedeputeerde,

Ik moet u danken voor de etymologische verklaring van het woord Vlaanderen die u gaf in uw inleiding. Het is inderdaad zo dat het woord Vlaanderen is afgeleid van het Oudnoorse *flaumr*, wat inderdaad drassig gebied of moeras betekent. Alleen al het feit dat deze naamgeving is ontstaan in de vroege middeleeuwen en uit het Oudnoors toont aan dat de invloed van die Noorse volkeren in die tijd zeer groot moet geweest zijn. Ze brachten ons naast de vele etymologische relictten trouwens ook de strijdbare vrijheidsgedachte, de gelijkwaardigheid van man en vrouw en het heidendom, wat vooral zeer grote

natuurverbondenheid inhoudt. Misschien iets om mee te nemen in de komende schoolactiviteiten van het Archeologisch Depot rond de vroege middeleeuwen.

Maar, mijnheer de gedeputeerde, wat u er niet bij vertelde is dat deze benaming niet sloeg op het oude Brabant, maar wel op het gebied dat de huidige provincie Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Frans-Vlaanderen omvat. De provincie Antwerpen is Brabants gebied, of in vroegmiddeleeuws, mijnheer De Haes, Braebantia. Hiervan is de etymologische oorsprong nog onduidelijk, maar hopelijk stamt het niet af van het Oudnoorse 'brac' wat kernen of schreien betekent en trouwens verwant is met braken.

Ik kan u trouwens geruststellen, volgens de meest aanvaarde verklaring zou het woord 'Brabant' afkomstig zijn van de Karolinische benaming 'Pagus Brabantensis', 'Brabantgouw'. De herkomst van het deel 'Brac' is onduidelijk, maar als mogelijkheid wordt genoemd 'bracha', een oud woord voor 'nieuw land', en 'brac / brec' drassig land. In het 2^e deel is 'bant' 'gebied' te herkennen. Gelukkig, mijnheer De Haes, is etymologie slechts een hulpwetenschap en geen exacte wetenschap, en is politiek dat evenmin.

Nu kan ik overgaan tot mijn vraag.

Wat de vrijetijdsbeleving betreft wordt hoog ingezet op de uitbouw van de provinciale domeinen en parken. Hierbij zijn natuurbeleving, stilte en rust van groot belang. In de parken moeten rust en zachte recreatie elkaar ontmoeten.

Deze natuurbeleving wordt gekoppeld aan de uitbouw van trage wegen. Voor alle duidelijkheid: trage wegen zijn paden of wegen die bestemd zijn voor niet-gemotoriseerd verkeer. Wandelaars, fietsers en ruiters zijn de belangrijkste gebruikers.

Bij aanvang van deze legislatuur, in maart 2019, bij de voorstelling van de trage wegen, stelde ik reeds de vraag in de commissie wat er diende te gebeuren met de pedelecs en elektrische fietsen, en dies meer. Dat aspect zou worden onderzocht en besproken. Nu stel ik vast dat er nog steeds geen oplossing uit de bus is gekomen. Nochtans speelt hier niet enkel een milieuaspect mee maar ook, en in zeer belangrijke mate, een gezondheidsaspect. Want we zouden er ook moeten voor zorgen dat mensen meer gaan bewegen.

Mijn vraag hieromtrent:

- Is het niet eenvoudiger om gewoon de definitie van trage weg toe te passen en elk gemotoriseerd verkeer, ook elektrisch gemotoriseerd verkeer, te verbieden? Op die manier kunnen mensen in alle rust veilig genieten van de trage wegen en worden ze aangezet om te bewegen, wandelen, fietsen, wat uiteindelijk ten goede komt aan het milieu en aan de algemene gezondheid, maar er ook voor zorgt dat er minder elektriciteit wordt verbruikt, wat dan ook weer zijn ecologische impact heeft.
- Indien u ervoor kiest om deze gemotoriseerde voertuigen wel toe te laten en snelheidsbeperkingen op te leggen op de trage wegen, hoe gaat u dit controleren en verbaliseren?
- Wat is hierin het standpunt van de deputatie?
- Hoe zal u dit al dan niet integreren in uw actieplannen?

Dank u wel.

VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen, u kan ineens beide tussenkomsten houden.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Goede middag collega's, gouverneur, leden van de deputatie,

Ik wil alvast de gedeputeerde Jan De Haes bedanken voor zijn mooie presentatie. Het was al een laat avonduur. Toch hebben wij nog geboeid kunnen kijken naar uw presentatie die mooi opgefleurd was met foto's waardoor het duidelijk wordt dat die open ruimte ook op een goede manier beleefd kan worden en heel wat voordelen heeft voor de mens.

Mijn eerste tussenkomst gaat over wat de provincie in petto heeft in de ondersteuning van gemeenten om de doelstellingen rond het burgemeestersconvenant klimaat na te komen.

Ik merk in de toegelichte meerjarenplanning van de dienst Milieu en Natuurbehoud dat er wel een aantal doelstellingen rond zijn. Men wil een eigen klimaatplan opmaken voor het provinciebestuur: het provinciale klimaatplan. Verder wil men ook de gemeenten ondersteunen om een eigen klimaatplan te ontwikkelen. Dat blijft allemaal nogal cryptisch. De documenten die we meegestuurd hebben gekregen zijn veel cijfers en strategische doelstellingen. Wat dat nu concreet betekent, daarover gaat eigenlijk mijn tussenkomst.

Ik heb dan ook eens gekeken naar die Exceltabel die meegestuurd is. Ik zie dat het klimaatbeleid blijkbaar ook wat inkomsten genereert. Dat is mijn eerste vraag. Waar gaan die inkomsten over? Waar komen die vandaan?

Ik vroeg mij ook af of die inkomsten niet nog kunnen besteed worden aan extra beleid, dus extra uitvoering, om die gemeenten te kunnen ondersteunen om hun klimaatdoelstellingen na te komen.

Dat is ook een beetje het idee dat achter een voorstel zat dat we enkele maanden geleden gedaan hebben op de provincieraad, namelijk om te werken met een zogenaamde klimaatbegroting. Zo'n klimaatbegroting maakt het lezen van een financiële begroting ook duidelijker. Er wordt eigenlijk gewerkt met CO₂-budgetten, en zo kan je heel gemakkelijk afleiden welke beleidsmaatregel, welke CO₂-equivalent besparing oplevert. Dus dat zijn dan ook nog mijn vragen.

Kan u me verduidelijken welke investeringen in het meerjarenplan het klimaat ten goede komen?

Hoeveel reductie aan CO₂ equivalenten levert dit op voor onze provincie?

Dat was mijn eerste tussenkomst over het burgemeestersconvenant.

De tweede gaat erover of het een idee is om een subsidiereglement uit te vaardigen voor de aankoop van terreinen voor natuurverbinding?

Een van de ambities die u naar voor schoof in uw presentatie is effectief om te komen tot functionele ecologische netwerken. Dat blijkt ook uit een analyse die 18 Europese natuurorganisaties hebben gedaan over het Europese natuurbeleid in de verschillende lidstaten. Daaruit blijkt dat België het op verschillende vlakken goed doet. Zeker in het kader van governance, de juiste wetgeving, het monitoren, en dergelijke, doet België het goed. Maar bij het realiseren van ontsnippering en het met elkaar verbinden van de grote natuurgebieden doen we het niet zo goed. Nochtans zijn er heel wat kansen om natuurgebieden, die nu versnipperd zijn, met elkaar te verbinden. Dat heeft vele voordelen: meer biodiversiteit, maar ook niet alleen voor de natuur, ook voor de omgeving,

en dan niet in het minst de landbouw bijvoorbeeld. Bestuivende soorten hebben nood aan die natuurverbindingen. Vogels en kleine zoogdieren die het vandaag ook al moeilijk hebben op het platteland kunnen dan ook profiteren van die natuurverbindingen. Ook de mens profiteert mee, want het zijn dikwijls dé plekken bij uitstek om fiets- en wandelpaden aan te koppelen. Naast ecologische voordelen zijn er ook esthetische voordelen. Het landschap wordt erdoor ingekleed. Kortom, er zijn heel wat voordelen voor natuurverbindingen.

Ik zocht dan ook in de meerjarenbegroting naar de budgetten die daartoe beschikbaar worden gesteld. Toen ik deze vraag voorbereidde had ik ook nog niet de presentatie van gisteren gezien, maar uit de Exceltabel die we meegestuurd kregen blijkt dat jaarlijks een bedrag van 166.667 EUR is voorzien. En dat vroeg ik mij dus af. Is dat dan het bedrag dat we vooropstellen om aan die structurele natuurverbindingen te spenderen? Want dat is natuurlijk niet zoveel.

Ik vroeg mij als eerste dan af:

Kan u mij een overzicht geven van wat de provincie jaarlijks zal investeren in natuurverbindingen?

Hebt u daar ook al een verhaal rond gemaakt? In de zin van welke ecosysteemdiensten die natuurverbindingen opleveren.

Is het misschien mogelijk, of een piste, om toch meer middelen vrij te maken voor het realiseren van de nodige natuurverbindingen in onze provincie?

Ik denk dat de provincie, dat heeft ze al in tal van haar activiteiten getoond, niet per se alles zelf moet doen, maar ook partijen die mee haar beleid uitvoeren moet stimuleren en ondersteunen. Gemeenten zijn daarin een partij, maar ook allerhande verenigingen nemen landschap en natuurzorg ter harte. Vandaar de vraag: in sommige provincies, zoals de provincie Limburg, maar ook de provincie Vlaams-Brabant, zijn er subsidiestelsels om verenigingen te stimuleren om natuurverbindingen te realiseren, zowel naar aankoop van terreinen als naar de inrichting ervan. Ik denk dat dit ook nog een extra steun kan geven om te komen tot die functionele ecologische netwerken waarvan in de meerjarenplanning sprake.

Ik dank u.

VOORZITTER.- De tussenkomst van mijnheer Anciaux valt weg. Hij heeft mij laten weten dat die mocht geschrapt worden.

Mevrouw Verhaert heeft het woord, ook voor twee tussenkomsten.

Mevrouw VERHAERT.- Voorzitter, collega's,

Ik ga het eerst hebben over de realisatie van het trage wegennetwerk. Het zal u niet verbazen dat mijn fractie zeer verheugd is te horen dat de provincie een meer proactieve rol zal gaan opnemen in de totstandkoming van zo'n traag wegennetwerk. Wij hebben daar al enige traditie in, maar het was toch wel nieuw om in de commissie te vernemen dat we daar nu ook zelf middelen tegenaan zouden gooien. Het is een intentie die mijn fractie werkelijk van harte onderschrijft. Want er zijn voorbeelden te over van trage wegen die niet langer gebruikt kunnen worden. Ze lagen daar, ze stonden op de Ferrariskaarten, we hadden ze hier zelfs in een digitale versie ter beschikking gesteld. Maar wat bleek? Als je dan rondliep met vrijwilligers, kaart in de hand om te kijken waar zijn die wegen, kwam je

heel dikwijls tot de vaststelling: de weg is weg. Meestal waren die wegen dan afgeschaft ten voordele van een verkaveling, op vraag van lokale besturen of van bouwheren. En soms kon dat ook niet anders. Maar lokale besturen lijken hier en daar op hun stappen terug te komen, en men ziet dat een dergelijke trage verbinding vaak ook erg logisch is, de kortste weg van A naar B, van kerk naar plein, van park naar wijk, enz. Vooruitdenkende besturen leggen die trage wegen dus terug open. Ze promoten de verbindingen, en ze doen er hun profijt mee.

Anders loopt het wanneer er conflicten zijn tussen particulieren. Heel dikwijls zijn het dan burens die protesteren tegen het verdwijnen van een weg die ze decennialang hebben kunnen gebruiken. Waarom is die weg daar dan weg? Heel dikwijls omdat een landbouwer ze heeft ingezaaid. Er is dus geen doorkomen meer aan.

Ik ben dus werkelijk heel blij dat de provincie nu zelf wil gaan optreden. Want lokale besturen aarzelen in die gevallen om scheidsrechter te spelen in de eigen gemeente. Zo loopt het bijvoorbeeld in mijn gemeente, in Kalmthout. Mensen uit de Hilloweg vragen daar al jaar en dag dat hun oude verbinding met de Foxemaatstraat terug in ere wordt hersteld. Maar de buurman, landbouwer, geeft geen krimp. En het gemeentebestuur zoekt in zo'n geval dus dekking. Die zijn in geen velden te bespeuren.

Mijn vraag is dus:

Gaat u, zoals in het vooruitzicht werd gesteld tijdens de commissie, actief tussenkomen in Kalmthout? En ik vraag nu niet heel specifiek antwoord op dit dossier. Ik zou dat wel graag eens schriftelijk krijgen. Maar in dat soort van dossiers om alsnog de oude trage weg opnieuw aan te leggen?

Ik ga meteen door naar de volgende vraag.

Collega's, wij hebben in het bestuursakkoord gelezen dat ook de Kronenburgsite zou worden verkocht. De verrassing was groot, niet alleen voor raadsleden, maar ook voor gebruikers van dit site. Met hen was namelijk niet op voorhand overlegd. Nochtans zijn die bewoners niet om het even wie. Ons PIH verricht daar al jaar en dag uitstekend werk. De AP Hogeschool, waar we het gisteren over hadden, nam nog maar een paar jaar geleden volledig vernieuwde labo's in gebruik in die toren. En ook de VMM heeft er nog een aantal kantoren of verdiepingen in gebruik.

Tijdens de commissievergadering heb ik dan gevraagd aan de directeur van het PIH: hoe zit het daarmee? Wat weet je al over die verhuizing? En ze konden eigenlijk niet zo heel veel zeggen. Er was geld opzijgezet voor die verhuizing. Maar dat bleek, zo heb ik later begrepen in de verslaggeving, dat het geld was dat eerder werd gereserveerd voor een mogelijke renovatie van de toren, dus de Kronenburgsite. Dan heb ik aan de gedeputeerde gevraagd: voor wanneer is die verhuizing precies gepland? Daar kon ik op dat ogenblik geen antwoord vernemen.

Ik denk dat het belangrijk is dat alle gebruikers, maar ook wij raadsleden, daar helderheid over krijgen, ook bij de AP Hogeschool. Ik verwijs naar collega Verhaeven die het gisteren had over de relaties met de hogeschool. Daar vraagt men zich wel af wat er gaat gebeuren. Die school heeft namelijk ook nog 23 jaar gebruiksrecht van die site. Het gaat om een hogeschool die, zoals u weet, de snelst groeiende hogeschool van Vlaanderen is. Een school die vandaag al kampt met plaatsgebrek. Op deze manier wordt het natuurlijk wel heel lastig werken. Er zijn, u weet dat, bouwplannen aan Spoor Noord, nog maar eens, maar die nieuwbouw zit eigenlijk nog voor de eerste steen gelegd is al vol tot aan de nok. Zonder

enige indicatie van hoe of wanneer een campus mogelijks zal gaan verdwijnen wordt het voor die hogeschool quasi onmogelijk om te plannen.

Onze fractie vraagt dus welke de timing is van verkoop. Welke alternatieve site dan voor PIH wordt voorzien? En ook welke maatregelen genomen zullen worden om het gebruiksrecht van de hogeschool te honoreren?

Ik dank u.

VOORZITTER.- Gedeputeerde De Haes heeft het woord.

De heer DE HAES.- Ik zal achtereenvolgens proberen elk antwoord een half minuutje korter te maken om mijn overtijd van gisteren terug goed te maken.

Op de vraag van mijn mevrouw Van Olmen kan ik direct antwoorden dat het heel positief is dat er een participatietraject zou kunnen doorlopen worden, en dat men daar meer en meer naartoe gaat, en dat we daar als provincie heel veel ervaring in hebben. Dat betekent wel dat wij dat een beetje moeten nuanceren. U spreekt over energietransitie. Wij hebben als provincie iets meer strategieën dan louter de energieoperatoren te benaderen. Onze strategieën zijn bijvoorbeeld de natuurlijke klimaatoplossingen en infrastructurele oplossingen. Dat gaat transversaal doorheen onze organisatie. Ik kan misschien wel al zeggen dat onze dienst Leefmilieu begonnen is met het opmaken van het Klimaatplan 2030, en dat wij onze expertise hoe dan ook ter beschikking stellen van de gemeenten, die dat op hun beurt aan de burgers kunnen doorgeven. Ik verwijs daarvoor bijvoorbeeld naar het draaiboek participatie met betrekking tot energiebeleid, waar 20 gemeenten gebruik hebben van gemaakt voor het opzetten van hun klimaatbeleid.

Zoals ik zei is het transversale, zelfs holistische aanpak die nodig is voor de verschillende projecten via onze verschillende departementen. Ik denk aan de dienst Economie, Innovatie en Samenleving, die een project opzet rond warmtenetten met bijvoorbeeld Agfa Gevaert in Mortsel, ondersteund door VITO, maar ook met een hele betrokken burgercoöperatie. Dat heeft ook geleid tot een doorbraak. De dienst Ruimtelijke Planning werkt aan de energielandschappen, waar we naar een CO2 neutrale samenleving zullen moeten evolueren. Waar gaat het over? Het gaat over hoe we energieverbruik en energieopwekking ruimtelijk op mekaar afstemmen. We gaan dat in kaart brengen met de verschillende stakeholders om zo de energietransitie voldoende breed te kunnen aanpakken. Ook hier gaat het altijd over burgerparticipatie en zelfs burgercoöperatie. Maar wanneer het gaat over vergunning voor windmolens kunnen wij in de omgevingsvergunning geen bijzondere voorwaarde opleggen met betrekking tot burgerparticipatie. Onze ervaring leert wel dat heel wat projectontwikkelaars, niet alleen van windmolens, maar in het algemeen meer en meer de neiging hebben om participatiemodellen te hanteren. En dan merken we ook dat dialoog vanuit onze deputatie, en ook de gouverneur speelt hierin een belangrijke rol, dikwijls kan leiden tot afspraken waarbij burgerparticipatie een belangrijke rol kan spelen.

Mijnheer De Quick, ik dank u voor de les. Misschien staat 'brac' niet zo ver van 'broek', en dan denken we aan het Vrijbroek, waar we ook een aantal domeinen hebben.

Wat betreft de trage wegen denk ik dat ik eerst en vooral een onderscheid moet maken tussen trage wegen en fietsinfrastructuur. Sommige fietsinfrastructuur loopt samen met een trage weg, maar dat is niet wederkerig. Het zijn de trage wegen die geen fietsinfrastructuur zijn. Het is dus ook moeilijk om een generiek antwoord te geven, en om te zeggen: met alle trage wegen gaan we dit of dat doen.

Sinds 1 september 2019 is ook het nieuwe gemeentewegendecreet in voege. Alle trage wegen die feitelijk, of uit de buurtwegenatlas komen krijgen het statuut van gemeenteweg als ze worden onderhouden door de gemeente. Op dat moment krijgt de gemeente, ook op basis van dit decreet, heel wat meer handvatten om die trage wegen te vrijwaren, en om die te handhaven. Dat is dan ook al een stukje een antwoord op de vraag van mevrouw Verhaert. Er is dus geen onderscheid meer tussen die trage wegen en wegen voor gemotoriseerd verkeer. Ze vallen allemaal onder dezelfde term 'gemeentewegen'. Dat maakt dat de toegankelijkheid misschien wat anders wordt geregeld. Enkel een gemeente is bevoegd om beslissingen te nemen over gemeentewegen. Wij hebben daar niets over te vertellen. Dat betekent wel dat er nog een aantal bospaden en parken, en dergelijke zijn. Daar wordt de toegankelijkheid geregeld door de toegankelijkheidsregering ter uitvoering van dat natuurdecreet, ofwel in een politiereglement. Tenzij die paden ook als gemeenteweg moeten worden beschouwd, want dan is het weer aan de gemeente om dat te besturen.

In de parken wordt de toegankelijkheid volledig door een politiereglement of toegankelijkheidsregeling geregeld. Dat betekent dat wij daar elk pad apart bekijken of er fietsen, of pedelecs worden toegelaten. Het is de dienst Mobiliteit die op dit moment met de collega's van de provinciale groendomeinen Antwerpen in het Rivierenhof een meting uitvoert. Die resultaten verwachten we begin 2020. Als u dan vraagt wat de actie is kan ik het volgende zeggen. Wat onze eigen domeinen betreft steken we dat in parkreglementen. Voor de rest gaat dat natuurlijk naar de gemeente.

Maar ik wil toch één belangrijke opmerking maken. Misschien gaan we toch iets te kort door de bocht door te zeggen dat het elektrisch fietsen niet gezond zou zijn. Er zijn ondertussen studies die aantonen dat dankzij de elektrische fiets er meer en langer gefietst wordt. Dat is niet onbelangrijk. Er stappen meer mensen op de fiets, en ze maken meer kilometers. Op dat moment wordt het natuurlijk iets gezonder.

Mevrouw Van Dienderen, wat betreft de steun aan gemeenten in het kader van het convenant. Misschien moet ik daar eerst en vooral bij vertellen dat wat de centjes betreft, er inderdaad inkomsten geschreven staan in het kadertje dat u had teruggevonden, maar dat zijn eigenlijk de bijdragen, de subsidies of de inkomsten die wij krijgen vanwege ANB en die wij direct doorstorten aan de regionale landschappen en de bosgroepen. Het is ook via die regionale landschappen dat wij aan een klimaatverhaal werken. Maar je kan, en dat is met al onze budgetten zo, investeren in het klimaat, zowel qua mitigatie als adaptie, maar dat zit verspreid over heel wat provinciale diensten, zowel in de eigen organisatie als op het grondgebied en ook ter ondersteuning van de gemeenten. We maken een eigen klimaatplan. Dat zal pas in werking gaan op 1 januari 2021. En we gaan natuurlijk ook meten. Wij hebben al een meetmethodiek die we gebruiken, en we hebben ook het tweejaarlijks broeikasgasrapport waar de resultaten in 2020 van zouden komen. Niet te vergeten, via onze ontwikkelingssamenwerking zullen we de resterende CO₂-uitstoot van onze organisatie compenseren via het herstel van ecosystemen in de tropische gebieden. Naast

zoals ik zei die inkomsten Vlaamse overheid nog een opmerking die ik moet maken. We hebben natuurlijk ook de ISO 14001, maar dat gaat veel verder dan klimaat alleen.

Wat betreft uw tussenkomst over de natuurverbindingen. Zoals u zelf al zei hoorde ik een beetje de echo van mijn toespraak van gisteren, maar ik mag niet anders dan antwoorden dat we eigenlijk al heel veel natuurverbindingen hebben. Wij hebben immers 2.400 km waterlopen die we beheren. Daar hebben we vismigratieknelpunten, hermeanderingen, natuurvriendelijke oeverzones. Dat zijn allemaal al verbindingen. We gaan nog 3 beekvalleien herstellen, en daar investeren we in biodiversiteit. Dat doen we niet alleen. We doen dat bijvoorbeeld ook met de financiële ondersteuning aan de regionale landschappen, die we fel optrekken, ook naar de bosgroepen, en naar de ondersteuning van de gemeenten. Maar het realiseren van functioneel ecologische verbindingen is een sterke uitdaging. Dat stond gisteren in de slides. Dat zijn de 1 miljoen investeringsmiddelen. Dat is natuurlijk niet het enige dat we daarin investeren. Bij de herstelmaatregelen van de riviervalleien doen we dat ofwel op gronden van derden, A en B of Natuurpunt meestal, of op percelen die we al in het bezit hebben. Wij voorzien daar ook 3 miljoen voor de aankoop van de bijkomende percelen. Ik breng even in herinnering dat we ook vanuit de dienst Vrije Tijd nog 880.000 EUR budget hebben ingeschreven voor aankoop van percelen die telkens een verbindende waarde kunnen hebben. Meten is weten, zei ik daarnet. Inderdaad, een wetenschappelijke benadering en terugkoppelingsmechanisme voor het becijferen van de impact is onze rode draad. Wij berekenen de impact van onze projecten. Welk effect ze hebben op de ecosysteemdiensten. En we kijken of we dat in de toekomst ook nog kunnen doen voor de natuurverbinding. Nu meten we dat voor de grotere brokken van natuurprojecten, de bebossingen, de overstromingsgebieden. Maar in de toekomst, en in samenwerking met UA zullen we ook fijner gaan meten.

Uw concrete vraag: zijn er subsidies voor verenigingen? Nee, maar we doen niet alles zelf, zoals ik al een paar keer zegde. Er zijn geen subsidies voor aankopen. Wel ondersteunen we hen, en in omgekeerde volgorde doen wij wel wat werk op gronden van derden. Het is nog maar onlangs dat iemand van Natuurpunt tegen mij kwam vertellen: "Eigenlijk is het goede formule, wij kopen aan en jullie doen dan een aantal investeringswerken met betrekking tot het herstel van ecologisch waardevolle gebieden."

Wat betreft de vraag over de trage wegen. Zoals ik al zei hebben we heel veel ingezet op inventarisatie. U hebt dat ook mee kunnen maken. Inventariseren is een deel. Op een bepaald moment gaat het over realiseren, maar de trage wegen zijn voornamelijk een bevoegdheid van de gemeenten geworden. Dat wil niet zeggen dat we niets gaan doen. In onze budgetten naar de regionale landschappen hebben we heel duidelijk gezegd dat we stoppen met inventariseren. Alles is bijna in kaart gebracht. Maar het moet nu gaan over de hefboom tot realiseren. De regionale landschappen zullen daar ook niet alles zelf kunnen, maar zullen wel een rol kunnen opnemen vanuit hun expertise om te zeggen hoe je dat nu best aanpakt, en wat de quick wins zijn. Er wordt met hen ook een ambitieovereenkomst gemaakt vanaf 2020.

De laatste vraag over de Kronenburgsite van PIH. Er stond inderdaad al historisch, u hebt het misschien nog meegemaakt, ingeschreven dat er 5 miljoen was voorzien voor renovatie. Ondertussen weten we dat renovatie misschien niet de beste oplossing is, en we moeten gaan naar een verhuis. Een verhuis kost ook geld, omdat je enerzijds een nieuwe site moet

zien te bemachtigen, en anderzijds dat kan compenseren met de eventuele verkoop. Dus het totale budget voor verhuis is die 5 miljoen + de opbrengst van de eventuele verkoop. Maar op dit moment hebben we eigenlijk geen timing, want we zijn nog alle pistes aan het onderzoeken. Er staat ook geen vaste timing op, omdat we daar de beste oplossing willen aan geven, en omdat onder andere overleg met AP ook aan de orde is. Dat is trouwens al bezig. Maar er is geen enkel vastgelegd besluit.

VOORZITTER.- De heer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.- Dank u wel, mijnheer De Haes, voor het antwoord.

Ik besluit hieruit, als ik het goed kan samenvatten, dat de trage wegen vallen onder verdeelde bevoegdheden en er geen eenvormig beheer is, wat er natuurlijk toe kan leiden dat er een gevaar dreigt dat iedereen zomaar zijn goesting doet wat betreft het beheer van die trage wegen.

VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Ik blijf met de trage wegen eigenlijk wel op mijn honger zitten. Nu was ik enthousiast geraakt in de commissie, omdat ik hoorde dat we nu proactief zelf aan de slag zouden gaan. Maar ik moet het blijkbaar stellen met een hefboom tot realiseren, en een ambitienota. Ik weet niet wat dat betekent. Mijn vraag is niet concreet van wat je in een particulier dossier gaat doen. Mijn vraag is: Gaat u politiek tussenkomen in dossiers die dikwijls jarenlang blijven aanslepen omdat particulieren het niet eens geraken, en omdat een gemeentebestuur niet durft beslissen? Maar ik neem aan dat ik het antwoord daarop, dan opgehangen aan de particuliere vraag, nog schriftelijk kan bekomen. Want als we niet meer gaan doen dan ambitienota's maken gaat het blijven wat het is. Bij ons in Kalmthout zeggen ze dan: zo kan mijn bomma het ook!

Over het PIH, dat het verhuizen geld gaat kosten, zover was ik ook gekomen. Ik was wel verontrust. Ik vind het goed dat er nu overleg is, laat dat vooral goed en aanhoudend blijven lopen, want de hogeschool maakt zich echt grote zorgen. Ik maakte me nog meer zorgen toen ik het schattingsverslag, dat is meegestuurd in de verslaggeving, te lezen kreeg. Want daar stond tot mijn grote verbazing gesteld dat het gebouw geenszins bezwaard is. De enige bezwaring die erop zou kunnen liggen was het feit dat er 2 telefoonantennes op het dak stonden. Dat vond ik toch wel een loopje nemen met de werkelijkheid. Die hogeschool heeft wel vruchtgebruik. Dat is destijds afgesproken voor 30 jaar. Als ik goed geteld heb loopt het nog ongeveer een 23 jaar. Dus ik mag hopen dat daar ook terdege rekening mee wordt gehouden.

Dank u wel.

VOORZITTER.- De heer De Haes heeft het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Misschien nog heel kort. Dat er verschillende bevoegdheden zijn voor de trage wegen wil niet zeggen dat iedereen zijn goesting daar mag doen. Maar ik denk dat het de eigenheid van de trage weg is dat je die heel specifiek

lokaal moet bekijken. Dat is ook de bedoeling, en dat sluit aan bij het antwoord dat ik zeker nog moet geven aan mevrouw Verhaert, dat je een trage weg lokaal, bijna contextueel moet gaan bekijken. Op het particuliere verhaal van Kalmthout kan ik niet antwoorden, maar als ik het had over de ambitienota hebt u mij misschien verkeerd begrepen, of ik heb mij slecht uitgedrukt. Het is de afspraak die wij maken tussen ons en de regionale landschappen waar een budget wordt op ingezet, waar zij hun rol als netwerkorganisatie, zij die de partners bij mekaar moeten brengen, moeten gaan spelen. Dat wordt als een te vervullen ambitie ingeschreven in de overeenkomst. Dat bedoel ik met de ambitienota. Wij kunnen natuurlijk niet toveren in dit, maar we gaan er wel wat in goochelen.

VOORZITTER.- *Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.*

De heer LEMMENS, *gedeputeerde.- Collega Verhaert, ik wil u toch geruststellen dat wat betreft het PIH we echt in zeer nauw overleg met de AP Hogeschool daar stappen in zullen zetten, en dat we uiteraard dit zeer goed opvolgen.*

VOORZITTER.- *Als er geen tussenkomsten meer zijn gaan we over naar punt 3/8 van de agenda*

Nr. 3/8 van de agenda

**APB Provinciaal Instituut voor Hygiëne. Meerjarenplan 2020-2025
en Kredieten 2020. Goedkeuring.**
Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf "Provinciaal Instituut voor Hygiëne" goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht: "Het bevorderen van de volksgezondheid en een kwalitatieve leefomgeving op een duurzame wijze, via de onderbouwing van het provinciaal beleid, de ondersteuning van het gemeentelijk beleid en de samenwerking met gewestelijke instanties".

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 101,2 VTE voorzien. Een organogram kan worden teruggevonden als bijlage.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 5.864.970 EUR
- 2021: 5.556.722 EUR
- 2022: 5.670.856 EUR
- 2023: 5.787.272 EUR
- 2024: 5.906.018 EUR
- 2025: 6.027.138 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 7 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 28 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 26 september 2013 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Instituut voor Hygiëne;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Instituut voor Hygiëne;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Provinciaal Instituut voor Hygiëne in zitting van 28 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Instituut voor Hygiëne.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Instituut voor Hygiëne voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 5.864.970 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

27 leden hebben ja gestemd;

6 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 6 onthoudingen.

Waterbeleid

VOORZITTER.- De heer Dillen heeft het woord.

De heer DILLEN.- Gouverneur, voorzitter, griffier, gedeputeerden en collega's raadsleden,

Armand Preud'homme heeft ons geleerd dat de Kempen stil zijn, en dat er purperen hei bloeit. Maar bovenal zijn de Kempen eigenlijk de groene long van onze provincie.

Na Antwerpen en Mechelen is Mol de grootste toeristische trekpleister in onze provincie. Door de decennialange zandwinning zijn grote waterputten ontstaan waarin zich waterplassen gevormd hebben. Deze vormen samen met de hectaren bossen, kanalen, fietsroutes en de stilte een enorme toeristische aantrekkingspool. Jaarlijks vinden tienduizenden Vlamingen, onder andere aan het Zilvermeer, rust in de natuur en genieten families hier van hun jaarlijkse vakantie. De unieke toeristische troeven van Mol trekken ook veel buitenlandse gasten aan. Mol en de Kempen hebben voor elk wat wils om te genieten!

Maar wateroppervlakten en waterplassen betekenen eveneens veel rivieren die bij overvloedige buien dramatische overstromingen kunnen geven. Vorig jaar heeft de provincie een overstromingsgebied in Mol-Gompel aangelegd. Het behoedt de inwoners voor waterschade in hun huis.

Mijn vragen:

Heeft de provincie nog plannen om andere overstromingsgebieden te creëren in de regio van de Nete? De klimaatverandering kan leiden tot meer gevoelige plaatsen voor overstromingen.

Gedeputeerde De Haes, u bent gedeputeerde van water, maar ook van toerisme. Kan de provincie het gecreëerde natuurgebied rond het overstromingsgebied openzetten voor de inwoners van Mol, maar ook voor de duizenden toeristen die in het nabijgelegen Zilvermeer en Sun Parcs logeren?

Onze Limburgse grensgemeente Lommel zet de laatste vijf jaar in op het congresstoerisme. Het gemeentebestuur spreekt van een enorm succes. Hotels, congresgebouwen en andere gelegenheden hebben meer klanten dan ooit tevoren. Nieuwe gelegenheden openen hun deuren voor activiteiten van bedrijven: congressen, teambuildings, vergaderingen. De Antwerpse Kempen biedt op dit vlak heel wat mogelijkheden. Mol heeft naast veel hotels en vergaderlocaties haar unieke natuur, Turnhout heeft hotels en cultuur.

Mijn vraag:

Op welke manier kan het Antwerpse provinciebestuur de gemeentes en bedrijven faciliteren om te starten met het MICE-toerisme (het congresstoerisme)? Een beperkte investering kan resulteren in een enorme return van arbeidsplaatsen in de regio.

Ik dank u.

VOORZITTER.- Mevrouw Van Olmen heeft het woord.

Mevrouw VAN OLMEN.- Collega's,

Omwille van de steeds extremer wordende weerpatronen zou schade en hinder door wateroverlast en droogte de komende jaren nog toenemen.

Meer overstromingen en langere droogteperiodes zullen grote impact hebben op onze provincie, en in het bijzonder op de landbouw grote effecten hebben. Door waterschaarste worden beschikbare watervoorraden ontoereikend en wordt de gewasgroei gehinderd door aanhoudende droogte. Een te veel aan water is eveneens problematisch voor de sector. Te natte akkers zorgen eveneens voor slechte gewasgroei of voor niet of moeilijk oogstbare teelten.

Klimaatmodellen geven aan dat het alleen maar achteruitgaat. Droge periodes zullen afgewisseld worden met zeer natte periodes. Ons provinciale waterbeleid past in het verhaal van de klimaatadaptatie, maatregelen nemen om de kwetsbaarheid aan de impact van de klimaatverandering te milderen. De landbouw heeft voor haar toekomst dus duidelijk nood aan een geïntegreerd waterbeleid.

Maar de landbouwsector zelf kan ook een belangrijke partner zijn in de klimaatuitdagingen en het integraal waterbeleid. Maatregelen zoals het plaatsen van stuwtjes en peilgestuurde drainage, verbeteren van de bodemkwaliteit, gezamenlijk beheer van de teeltvrije zone en perceelranden, kunnen allemaal een belangrijke bijdrage leveren om het evenwicht te herstellen. Landbouw niet als het probleem beschouwen, maar als oplossing van het probleem.

Momenteel loopt in Ravels en in het afstroomgebied van de Aa, op het grondgebied van de gemeenten Herentals, Kasterlee, Lille en Vorselaar waterlandschap-projecten.

Door het uitvoeren van kleinschalige landbouwmaatregelen, het uittesten van experimentele landbouwmaatregelen, het inzetten van natuurgebieden wil een brede coalitie van landbouwers, de landbouworganisaties, natuurverenigingen en overheden bottom-up samenwerken om de uitdaging aan te gaan.

Deze eerder experimentele manier van samenwerking biedt volgens mij veel kansen om versneld, vrijwillig en met een groot draagvlak het evenwicht tussen landbouw en water te herstellen.

Hoe ervaart de provincie deze pilootprojecten en wat zijn de verdere intenties?

VOORZITTER.- De heer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.- De provincie is voortrekker in het voeren van een integraal waterbeleid. Ze herstelt beekvalleien, houdt rekening met hemelwater, heeft een droogteplan, vismigratiekelpunten, enz.

Op vlak van leefmilieu is de provincie ook voorstander van bebossing en ondersteunt ze diverse bebossingsprojecten. De provincie heeft ook een klimaatplan 2030 in uitvoering.

Allemaal mooie en lovenswaardige initiatieven, vooral als we niet verder kijken dan onze neus lang is.

Want we weten dat beekvalleien en overstromingsgebieden hand in hand gaan, en dat het van enorm belang is om enerzijds het water zo lang mogelijk op te houden en de kans te bieden in de grond door te dringen om het grondwaterpeil te bewaren, en anderzijds om bij zware regenval zoveel mogelijk water te kunnen opvangen, zodat er geen overlast ontstaat.

Toch heb ik hierbij enkele vragen:

Het is genoegzaam bekend dat heide een overgangsbiootoop is. Daarnaast weten we dat loofbossen van primordiaal belang zijn voor het milieu en het klimaat. Bovendien werken loofbossen ook water regulerend. Waarom wordt prioriteit gegeven aan de uitbouw van heide in het vennengebied van Turnhout i.p.v. aan de uitbouw van bosgebied?

Is het in deze tijden, van luchtpollutie, fijnstof en klimaatperikelen, niet belangrijker om zoveel mogelijk bosgebied aan te planten, i.p.v. het creëren van dorre heidegebieden, die dan nog een verhoogd risico op branden vormt, met nodige fijnstof vervuiling tot gevolg?

Het behoort trouwens ook tot onze algemene kennis dat bepaalde boomsoorten heel veel water nodig hebben en ervoor zorgen dat zompige grond droger wordt. Waarom worden de overstromingsgebieden niet beplant met boomsoorten die water nodig hebben, zoals populier en wilg? Op die manier kunnen de overstromingsgebieden meer water opnemen, aangezien de ondergrond droger is.

Waarom worden de beken en rivieren niet steevast voorzien van rietkragen, zoals in Nederland? Riet heeft niet enkel een zuiverende werking op water, maar zorgt er ook voor dat er veel meer water wordt opgenomen dan door een onbegroeide oever.

Dan onmiddellijk mijn volgende vraag.

Tijdens de voorbije zomer dreigde er een watertekort en stonden de kranten en tijdschriften vol artikels over de uitzonderlijk lage grondwaterstand.

De provincie legde wel maatregelen op aan de landbouwers en telers i.v.m. het oppompen van water uit de beken en lanceerde verschillende oproepen tot zuinigheid met regenwater.

Er kwam een hemelwater en droogteplan.

Er wordt de nodige aandacht besteed aan de waterdoorlaatbaarheid van nieuwe verharde oppervlakten. Maar wellicht de grootste reden van de lage grondwaterstand ligt bij de heersende bouwwoede. Ik stel vast dat bij elke nieuwbouw wekenlang grondwater wordt opgepompt en in de riolen wordt gestort. Zo mocht ik meemaken dat vorige zomer in een straal van 200 meter rond mijn woning 3 bouwprojecten tegelijk water aan het oppompen waren, en dit wekenlang.

Hoe gaat de deputatie hiermee om? Wordt de noodzaak tot wekenlang oppompen kritisch benaderd bij het toestaan van een omgevingsvergunning?

Waarom wordt in de omgevingsvergunningen geen clause ingelast dat lozing van grondwater in de riolen verbiedt? In hoeverre wordt dit gecontroleerd en gesanctioneerd?

Waarom wordt in de omgevingsvergunning, of bij het toestaan van de omgevingsvergunning geen verplichting opgelegd om opgepompt water te stockeren of in de nabijheid in beken of grachten te storten?

Kan hier niet strenger worden opgetreden? Welke acties zal u ondernemen om deze toestanden te verbieden of te beletten?

Dank u.

VOORZITTER.- De heer Daneels heeft het woord.

De heer DANEELS.- Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Beste collega's,

Onze provincie, en bij uitbreiding Vlaanderen heeft een waterprobleem. Het is niet mijn eigen vaststelling, maar die van professor Waterbouwkunde, Patrick Willems van de KU Leuven, onder andere begin augustus nog in gesprek met de VRT. Volgens hem zien we de gevolgen van de historisch groeiende waterschaarste in Vlaanderen jaar na jaar erger worden. En de grote schuldigen zijn natuurlijk de klimaatverandering en de steeds meer voorkomende droogtes, aldus de professor. Ik hoorde ook al collega's Dillen en Van Olmen hier eerder op wijzen.

Maar gelukkig zijn er oplossingen. De sleutel van veel van die oplossingen ligt hier in de provincieraad en bij de provincie. In de commissie Leefmilieu krijgen we geregeld verslag van projecten die de dienst Integraal Waterbeleid op poten stelt, en vaak behalen die mooie en erg concrete resultaten.

Gezien de jaarlijkse groeiende nood aan aandacht voor, en beleid rond onze waterhuishouding verbaast het me daarom wel een beetje dat daar geen groeiend budget vanuit de provincie naar gaat. Ja, er werd een droogte- en hemelwatercoördinator aangeworven, maar mijn eerste gevoel daarbij is dat het eigenlijk vooral hoog tijd werd en dat we een klein beetje achterna hinken. Voor de rest blijven de inspanningen, voor zover ik kan inschatten, gelijk en zal er ook tijdens de legislatuur geen groei zijn. Akkoord, de provincie heeft een budget en moet bepaalde prioriteiten leggen. Maar als zoveel wetenschappers aan de alarmbel trekken over iets waarvoor de provincie zoveel bevoegdheden heeft vraag ik mij af of het waterbeleid van de provincie niet meer prioriteit mag krijgen.

Daarom mijn vraag.

Is het mogelijk, zeker als we de nood aan nog meer gedegen waterbeleid de komende jaren zien groeien, dat de provincie het budget optrekt inzake waterbeleid?

Daarnaast nog de specifieke vraag: wat is de specifieke taak van de aangestelde droogte- en hemelwatercoördinator? Welke slagkracht krijgt hij bijvoorbeeld bij captatieverbod naleven?

Alvast bedankt.

VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Goede middag, collega's,

Ik ga het kort maken. Er is al genoeg gewezen op het ecologisch belang van beekvalleien als ecologische verbindingen, maar ook in het kader van het waterbeleid.

In het bestuursakkoord is daar ook een ambitie om minstens 3 beekvalleien in ere te herstellen, of toch een ecologisch herstel daarvoor na te streven.

Op een schriftelijke vraag heb ik al wat meer info gekregen over welke criteria de deputatie denkt te gebruiken om die 3 beekvalleien in onze provincie te selecteren. Want het blijven maar 3 beekvalleien. Ik hoor dan dat criteria kunnen zijn:

- het moet wel een waterloop zijn in beheer van onze provincie
- die waterloop moet een belangrijke vismigratiefunctie hebben

- er moet een aanwezigheid zijn van belangrijke vissoorten zoals de beekprik, de rivierdonderpad en de kleine modderkruiper

- een koppeling met de Europese doelen en Europese habitattypes.

Dat werd me allemaal al verteld.

Over welke beekvalleien het in concreto gaat gaan kon nog geen tipje van sluier opgelicht worden, in antwoord op mijn schriftelijke vraag. Vandaar dat ik de vraag nu vandaag stel.

Is er inmiddels al meer klaarheid over welke 3 beekvalleien het gaat?

U hebt gisteren in de presentatie ook al laten zien welke budgetten daarvoor gereserveerd worden. Dus die vraag laat ik wel weg. Maar ik blijf een beetje op mijn honger zitten om te weten over welke 3 beekvalleien het gaat.

Dank u.

VOORZITTER.- Gedeputeerde De Haes heeft het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Dank u wel, Koen Dillen, voor de gecombineerde vraag.

Als je Mol uitspreekt, zit je natuurlijk dichtbij het water wat de Kempense meren betreft.

En het is heel evident dat in Mol water en recreatie dicht bij mekaar liggen.

Wat de eerste vraag betreft: zullen we nog overstromingsgebieden aanleggen?

Ja, bijvoorbeeld de Scheppelijke Nete wordt afgewerkt in 2020. Maar ook elders op de Netevallei, bijvoorbeeld in Heist-op-den-Berg, en dat heeft niets te maken met het feit dat wij jaloers zijn op Mol, wordt er een overstromingsgebied aangelegd. In Beerse, bij de Laak, wordt er een overstromingsgebied aangelegd. Dat situeert zich allemaal in de Kleine en de Grote Nete.

De locatie van overstromingsgebieden wordt grotendeels bepaald via de oppervlaktewatermodellen van onze dienst Integraal Waterbeleid. De meesten zijn natuurlijk een antwoord op wateroverlastproblemen. Er staan nog heel wat gebieden op de planning: Mandoerse beek in Kontich, de Wullebeek in Aartselaar, de Laakbeek in Beerse. Dat gaat in zijn geheel om 9 miljoen voor ruimte voor waterprojecten. Allemaal op zich worden dat heel mooie plekken die ook een verhaal achter zich hebben, een verhaal over water, een verhaal ook over fouten die in het verleden misschien gebeurd zijn. Het is dan ook heel evident dat je daar een beleving aanplakt. We doen dat ook. Je moet bijvoorbeeld eens in het gebied Mol ter Nete gaan wandelen, dat is een aparte beleving, of in Koningshooikt op de Jutse plassen. Dat betekent dat we daar graag en heel vaak recreatie aan koppelen.

Recreatie betekent in een verdere vorm ook gemakkelijk toerisme. Voor toerisme, en dat is een van de poten van ons strategisch plan toerisme Kempen, hebben wij groen licht gegeven voor werking rond het MICE-toerisme in de Kempen. U moet dat natuurlijk niet vergelijken met een wereldcongres van geneeskunde dat doorgaat in de stad. Dat kan je in de Kempen niet, maar we zullen daar niet enkele groten ontmoeten, maar hopelijk veel kleine incentives. Kleinere groepen die ook met specifieke doelstellingen naar de Kempen kunnen komen. We merken dat dit een markt is die in de lift zit. We gaan dat niet alleen doen. We hebben een partnership aangegaan voor 3 jaar met een 50-tal bedrijven. Dat zijn dan de aanbieders. Dat gaat van diegenen die hen te slapen kunnen leggen tot diegenen die hen

accommodatie kunnen aanbieden voor die incentives, voor die congressen, voor evenementen. Ik blijf erbij dat dit een enorme uitdaging is om hetgeen wij doen qua natuur, en zeker qua water, als hefboom te gebruiken richting toerisme en recreatie. Dat zit in de lift.

Wat betreft uw vraag, mevrouw Van Olmen. Heeft de landbouw in de toekomst nood aan een geïntegreerd waterbeleid?

Ik kan daar niets anders op zeggen dan ja. Wij hebben met onze provincie al heel wat ervaring in samenwerken rond de kleine elementen zoals stuwtjes, de peilgestuurde drainage. Veel kleinschalige maatregelen, en zoals aangekondigd is er een expert hemelwater en een expert droogte aan te werven bij de dienst Integraal Waterbeleid. Die zal ook het aanspreekpunt vormen. De bedoeling is om zo te komen tot effectieve realisaties qua waterconservering. We hebben daar ook een budget voor voorzien. Dat was die 600.000 EUR. U verwijst terecht naar de 3 projecten van het waterlandschap. In Ravels is er eentje, in Lille-Herentals-Kasterlee, en in de Mechelse groenteregio. Daar zitten heel veel organisaties bij mekaar. Het is een heel grote coalitie rond een bepaald gebied. In de 3 gebieden is dat opgestart in samenwerking met heel veel landbouwers. Er zijn demoprojecten uitgewerkt. Die projecten hebben ook een looptijd van 10 jaar. Dat heeft een reden. Ten eerste moet je daar niet alleen het draagvlak rond creëren, maar ook zien te houden. En ten tweede moet je zien wat het effect is van de uitvoering op het terrein.

Hoe staan we daar tegenover? We steken daar veel tijd in. En wij niet alleen, we doen dat samen met de partners, maar ook samen met de regionale landschappen en de bosgroepen. We hadden onlangs een vergadering in Herentals. Daar zit heel veel volk rond de tafel. Dat is niet eenvoudig, maar we nemen die rol op als bovenlokale verbinding, zeg maar de geleid, tussen de partners. Wij brengen ze samen en we proberen de neuzen samen in een bepaalde richting te zetten. Ik denk dat we daar een belangrijke rol in spelen, en zullen blijven spelen.

Mijnheer De Quick, u had het ook over overstromingsgebieden, in het bijzonder over de beplantingen die wij doen.

Eerst en vooral iets over de heide. Wanneer wij heidegebieden realiseren in het Turnhouts vennengebied is dat, te uwer informatie, in uitvoering van het Europese biodiversiteitsbeleid binnen de habitatrichtlijnen en de instandhoudingsdoelstellingen.

We hebben het al vaak geschreven en gezegd, maar bossen zijn niet de enige biotoop van belang. Elk type natuur is eigenlijk een belangrijk puzzelstukje: heidelandschappen, veengebieden, moerassen, naast de bosgebieden. Er is een heel biodiversiteitsbeleid en landschapskwaliteit waarop we inzetten. Heidegebied zijn ook belangrijke cultuurlandschappen. We maken natuurbeheersplannen, maar we doen dat met verschillende beleidsdoelstellingen. Kort samengevat: bos en bomen zijn zeker wenselijk, maar we zoeken in verschillende gebieden naar een verschillend draagvlak en een diverse invulling.

U vroeg ook of het niet wenselijk is, en u verwees daar naar de populieren, een bepaalde soort boom te planten in de overstromingsgebieden. Eigenlijk beplanten wij overstromingsgebieden nooit met bomen. Dat is het uitgangspunt. Maar wanneer er bijvoorbeeld een groter overstromingsgebied is, wordt bebossing wel toegelaten zolang het

geen te groot gebied betreft, en de originele functie natuurlijk een bufferfunctie blijft. Die mag niet in het gedrang komen. Dan laten wij begroeiing toe met wilg en els. Minder met populieren, omdat dat cultuurgewas is, en opgekweekt wordt als economisch rendement. Belangrijk blijft natuurlijk dat de buffercapaciteit bewaard blijft. Dat heeft te maken met het bovengronds volume.

Dat wil echter niet zeggen dat we die overstromingsgebieden niet landschappelijk zouden willen integreren. Er komt dan altijd een randbeplanting die multifunctioneel is, omdat we die zowel voor de natuur gebruiken als voor de recreatie. Dan verwijs ik opnieuw graag naar die Jutse Plassen. U moet daar echt eens gaan kijken.

U vroeg ook naar het inzetten van rietkragen zoals in Nederland. Ik wil eerst en vooral vermelden dat in Vlaanderen de beken iets smaller zijn dan in Nederland. In Nederland komt het riet vanzelf, en, volgens onze informatie, wordt het niet echt aangelegd. In onze kleinere waterlopen kan riet natuurlijk zorgen voor een opstuwing, maar vooral een ongecontroleerde opstuwing. Dat maakt het kruidruimen vaak duurder, we weten dan ook niet wat er opgestuwd wordt en we kunnen het water ook niet lossen op momenten dat het moet gelost worden. Dat is een end-of-pipe-oplossing. Als het over kwaliteit gaat - u zegt riet zuivert - pakken wij liefst de bronnen van de vervuiling aan. Niet enkel zuiveren, maar we zouden willen vermijden dat het vuil erin komt. Een waterloop met veel riet zal op zich ook niet veel meer water bevatten, het zou wel opgehouden worden, maar minder loslaten wanneer het zou moeten losgelaten worden. Wat op zich ook weer niet wil zeggen dat er geen waterlopen zijn met riet in. U zal misschien waterlopen van de provincie vinden met riet in, maar dan gaat het over een natuurlijk proces, omdat we natuur soms, waar het mogelijk is, ook zijn gang laten gaan. Ik verwijs zeker, niet alleen naar de Jutse Plassen, maar ook naar het overstromingsgebied Mol ter Nete. Ik ben er geweest bij de aanmaak, en op 1 jaar tijd heeft zich dat omgevormd tot een prachtig natuurgebied. Er wordt nog aan verder gewerkt, en zal afgewerkt worden in 2020. Dat is een prachtig domeintje.

Wat oppompen van grondwater bij bouwprojecten betreft. Bij bouwwerken wordt er een termijn opgelegd voor de duur van de werken. En ik begrijp uw vraag. Overal is er water te kort. Je ziet daar ergens pompen draaien, en dat water wordt zomaar geloosd. Dat is que perceptie niet gemakkelijk. Als de klasse 2 of 3 vergunningen zijn vergunnen gemeenten die bouwwerken. Maar die bronbemalingen kunnen ook apart aangevraagd worden, en dan is het ook een gemeentelijke bevoegdheid, losstaand van het project. Maar het probleem is nog iets complexer. Je zou kunnen zeggen: kun je niet verplichten dat je het water dat opgepompt wordt terug in de grond laat sijpelen, of terug in de grond pompt? Maar dan krijg je circulatie in het grondwater. Of dat je het zou lozen in het oppervlaktewater? Daar zitten wat technische moeilijkheden aan. Daar waar het op een correcte manier kan aangepakt worden: ja, maar de technische moeilijkheden maken toch wel dat er niet altijd een waterloop in de buurt is, en dan moet het in de riolering, of ze is te moeilijk bereikbaar. Retourbemaling kan alleen buiten de onttrekkingszone. Het mag ook geen wateroverlast veroorzaken, en dat vergt dus wel wat terreinkennis. Daar kijken we natuurlijk voor naar de gemeente, want die weten best hoe dat lokaal in mekaar steekt. Ook zijn er wel wat praktische bezwaren voor het hergebruik van zulk water. De kwaliteit van het grondwater moet in orde zijn. Hoe ga je het opslaan? Dat is niet zo eenvoudig. Wie mag het hergebruiken? Waarvoor kan het hergebruikt worden? Wat er wel gebeurt is dat men aan onze dienst Integraal Waterbeleid vaak adviezen vraagt in het kader van

oppompen van grondwater bij bouwprojecten, en dat we toch vaak in dat advies een aantal voorwaarden formuleren over het terug inbrengen van het oppervlaktewater in de oppervlaktewatersystemen. Maar dat is, zoals ik zei, niet altijd realistisch, en in stedelijke omgevingen zelfs bijna ondoenbaar omdat er geen grachten of waterlopen aanwezig zijn. Wat ik daarbij moet vertellen is dat handhaven geen provinciale bevoegdheid is. Wij kunnen dat niet handhaven.

Mijnheer Daneels, u had vragen over de slagkracht van onze hemelwatercoördinator. Handhaven is geen bevoegdheid, maar hij kan natuurlijk wel zijn expertise aanbieden en hij is het aanspreekpunt. Ik had uw vraag niet op voorhand gekregen, dus ik heb niet alle details van de cijfers, maar het budget stijgt wel. Er zijn wel 2 beperkingen. Er is enerzijds een budget dat je moet vrijmaken, maar je moet niet alleen de betaalbaarheid, maar de uitvoerbaarheid, de haalbaarheid voor onze eigen diensten en onze eigen capaciteiten bekijken, en voor wat je op het veld kan realiseren is er ook een begrenzing. Maar het is onze ambitie om dat te realiseren, en dat meer te doen dan de vorige legislatuur.

De laatste vraag is de vraag van mevrouw Van Dienderen over de beekvalleien. Zoals u weet gaan we voor een heel geïntegreerde aanpak. We doen dat niet alleen. Dat is altijd samenwerken met heel wat diensten en APB's in onze provincie. Maar dat heb ik gisteren al vrij goed toegelicht.

Het budget bedraagt inderdaad 1.050.000 EUR voor de herwaarderingsprojecten. Die 3,5 miljoen waar u het in de vraag over had, gaat over slibruiming en slibverwerking. Dat is niet onbelangrijk.

Wat betreft de selectiecriteria, uw belangrijkste vraag: zijn er op dit moment 9 beekvalleien gepreselecteerd? De belangrijkste criteria zijn natuurlijke de ecologische criteria. Liggen ze in de soorten beschermingsprogramma's en voor de afgebakende habitatrichtlijnen? Verder is er de waterkwaliteit, en ook de samenwerking met externen. In welke mate kan het daar snel gaan? Dat heeft dan ook met de eigendomsstructuur te maken. Je hebt ruimte nodig. We hebben een budget voor aankopen, maar we willen daar toch gaan voor 'de snelste dingen eerst'. De dingen die snel realiseerbaar zijn en het meeste return hebben. Die criteria zullen we afvinken. Die 3 miljoen voor aankoop komt natuurlijk bovenop die 1.050.000 voor inrichtingswerken.

Ik hoop dat ik daarmee in een sneltreintempo een antwoord heb kunnen geven.

VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel, gedeputeerde, voor het antwoord.

Natuurlijk hebt u mijn nieuwsgierigheid opgewekt door te zeggen dat er al een preselectie gebeurd is, en dat u al 9 beekvalleien in die preselectie hebt zitten. Kan u bijvoorbeeld zeggen welke valleien dat dan zijn?

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Wij hebben dat in deputatie bekeken, maar ik heb dat niet bij mij. Maar ik kan u dat bezorgen. Het is wel een preselectie.

VOORZITTER.- Als er geen tussenkomsten meer zijn gaan we verder met toerisme.

Toerisme

VOORZITTER.- Mevrouw Cuylaerts heeft het woord.

Mevrouw CUYLAERTS.- Goede middag iedereen,

Wanneer onze provincie zich ontfermt over recreatie en toerisme zouden die zo breed mogelijk toegankelijk moeten zijn. En nee, we hebben het hier niet over de befaamde fietser met zijn stuur van een meter breed.

Als provincie hebben we het beheer over 16 parken en groendomeinen goed voor 1.700 ha bos, natuur, park, heide of kasteeldomeinen. Parken en domeinen die toegankelijk moeten zijn voor iedereen want, iedereen heeft het recht om te onthaasten, te genieten of een gezellige ontspanningsdag te hebben. Ieder domein heeft zijn eigenheid. Denk maar aan Het Rivierenhof, op een boogscheut van de stad een mooi stukje natuur waar iedereen terug op adem moet kunnen komen. Of het Prinsenspark in Retie waar we zowel kunnen genieten van natuurschoon door de mooie wandelingen en fietstochtjes die je er kan maken maar, en waar er ook plaats is voor de kinderen om te ravotten in het speelbos. Het Vrijbroekpark in Mechelen, waar je elke maand een nieuwe tentoonstelling kan vinden in het bezoekerscentrum, en kan genieten van een prachtige rozentuin, dahlia- en cannatuin, maar daarnaast is ook hier ruimte voor onze kinderen in de avontuurlijke speeltuin. Het bekendste domein is misschien wel de Schorre in Boom, omdat hier elk jaar het wereldbefaamde Tomorrowland plaatsvindt. Doorheen het jaar, wanneer je er kan genieten van de groene oase en tot rust kan komen moeten al onze kinderen de mogelijkheid krijgen om te kunnen spelen in de speeltuinen die zich op hun pad bevinden. Een ander voorbeeld is het domein de Nekker, ook in Mechelen. Hier is een zwembad aanwezig, namelijk De Nekkerpoel. Het zou heel fijn zijn dat ook hier iedereen ondanks een beperking kan komen genieten van de waterpret. Of het Zilvermeer in Mol, waar men kan genieten van natuur en bos, kan ravotten in de speeltuin, en ook dobberen op het meer. Hier kan men ook overnachten.

De toegankelijkheid van de accommodaties voor iedereen is van groot belang zodat eenieder kan genieten van een ontspanningsvakantie dichtbij huis.

Zo zijn er nog 10 domeinen en parken. Allemaal stuk voor stuk pareltjes met elk hun eigen troeven, die ervoor zorgen dat een vakantie dichtbij huis een topvakantie wordt. Als iedereen kan genieten van een vakantie dichtbij huis hoeven we ook geen lange ritten te doen met de wagen, of in het vliegtuig te stappen om verdere oorden op te zoeken, wat dan weer een stukje bijdraagt tot een betere luchtkwaliteit.

Het is dus van enorm belang dat we werken aan de toegankelijkheid voor iedereen in al onze parken en domeinen.

Ik zie dat er een budget is voorzien om iedereen die wil, maar om een of andere reden niet kan, toch te laten participeren aan een betekenisvolle invulling en beleving van de vrije tijd'. Of zoals we zeggen: drempelvrij toerisme. Volgens mij mag drempelvrij echt wel meer betekenen dan het overbruggen van dorpels of trappen voor rolstoelgebruikers, maar ook bijvoorbeeld kinderen met autismespectrumstoornis moeten kunnen samenspielen met andere kinderen. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het verwerken van specifieke kleurcombinaties in speeltoestellen, bepaalde keuzes van ondergrond, enz.

Mijn vraag: hoe breed ziet u drempelvrij en wat is het plan van aanpak?

VOORZITTER.- De heer Daneels heeft het woord.

De heer DANEELS.- Dank u wel, mijnheer de voorzitter.

Collega's, ik richt mij nog meer dan daarnet persoonlijk tot gedeputeerde Jan De Haes met een specifiek ideetje. Gedeputeerde, ik denk dat wij een passie delen, namelijk die voor lokaal en duurzaam toerisme. Ik ben dan ook bijzonder blij met de ambitieuze nota die voorlag vanuit de dienst Toerisme van de provincie, en de bijna maandelijkse mooie presentaties in de commissie Vrije Tijd rond onder andere onze provinciale parken.

Als inwoners van de provincie Antwerpen, en bij uitbreiding van heel België, op vakantie gaan in onze provincie betekent dat niet enkel meer economisch welvaren voor onze provincie, maar het is ook een bonus voor klimaat en milieu. Je moet niet met het vliegtuig naar de andere kant van Europa, of zelfs de wereld vliegen voor een fijne vakantie. Je hebt ook hier interessante citytrips, prachtige natuurvakanties, en leuke vakantieparken.

Daarom wil ik wel even stilstaan bij een zijdelings vermeld feit tijdens de voorstelling van het meerjarenplan van de dienst Toerisme. Als provincie Antwerpen zullen we namelijk niet meer aanwezig zijn op het jaarlijkse vakantiesalon, heb ik gehoord. Vorig jaar toch goed voor zo'n 80.000 bezoekers. Sterker nog, blijkbaar worden de provincies nogal stiefmoederlijk behandeld door de organisatie en haken ook de andere Belgische provincies af. Ook in Wallonië dus, die met bijvoorbeeld de Ardennen toch echt wel een toeristische troef hebben en meer afhankelijk zijn van toerisme. Ik vind het persoonlijk een spijtige evolutie, maar wel te begrijpen natuurlijk als we blijkbaar toch niet zo welkom zijn op het evenement.

Maar geen nood, er is een andere oplossing. Elk nadeel heeft zijn voordeel, zei een bekend filosoof ooit. Is het niet mogelijk als zelfverklaarde streekmotor voor toerisme om ook voor andere provincies een motor te zijn? Zou het niet mooi zijn om de mooie en duurzame van toerisme in eigen buurt in onze provincie niet zelf in de verf te zetten? Ik laat even een ballonnetje tijdens de budgetbesprekingen, en denk aan een vakantiesalon gericht op duurzaamheid, inclusiviteit, zoals mevrouw Cuylaerts ook al zei, en vakantie dichtbij huis. Een staycation, zoals dat tegenwoordig zo mooi heet. Een vakantiesalon georganiseerd door de provincie Antwerpen, waar we zelf de steden en gemeenten in onze provincie, en ook andere Belgische provincies kunnen standhouden. Een locatie vinden is met de brede waaier van provinciale domeinen die er zijn vast ook geen moeilijke.

Dank u wel.

VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel, voorzitter.

Mijn vraag gaat over Kempens Landschap. We hebben vorige provincieraad beslist om van dat vzw-model af te stappen, en dat om te vormen tot een provinciale EVA.

In het bestuursakkoord las ik een passus over een evaluatie van Kempens Landschap. Er wordt daar geëxpliciteerd dat om de werking van het Kempens Landschap veilig te stellen, men de lange termijn financiering en het zakelijk model wil doorlichten. Daar gaat mijn vraag over.

Is dat bij de oprichting van een provinciale EVA dan ook ineens gebeurd?

En is dat het nieuwe zakelijke model, of wat kan ik mij daarvan voorstellen?

Het Kempens Landschap is net zoals die regionale landschappen bij uitstek ook een netwerkorganisatie. Het slaagt er zeer handig in om fondsen van Europa, maar ook de Verenigde Naties, tot Vlaamse fondsen, ook kredieten bij de gemeentebesturen op te halen om haar taken te realiseren. Ik vroeg mij dan ook af of dit voorzien is in die doorlichting van dat zakelijk model en die lange termijnfinanciering, en dat daar ook een vorm van tevredenheidsbevraging wordt voor toegepast. Hoe functioneert Kempens Landschap in dat netwerk? Zijn de partners waar ze mee samenwerken tevreden van de werking? Dat lijkt mij een zinvolle toevoeging aan de evaluatie over de lange termijnfinanciering en het zakelijk model.

VOORZITTER.- Mevrouw Verhaert heeft het woord.

Mevrouw VERHAERT.- Voorzitter, collega's,

Ik wil het ook hebben over Kempens Landschap, en heel specifiek over de Koloniën van Weldadigheid.

Het is 201 jaar geleden dat koning Willem I de Rijkskoloniën van Weldadigheid stichtte. Hij deed dat in het noorden van wat vandaag Nederland is, en ook hier aan de rand van het huidige België. De man die toen alles in goede banen moest gaan leiden was een zekere generaal Johannes Van den Bosch. Het idee was als volgt. De paupers, de arme mensen, in de steden zouden vrijwillig, wanneer het ging om families, naar die landbouwkoloniën worden verplaatst om daar de woeste heidegronden te gaan bewerken. De oogst die ze daarmee verkregen was voor die mensen zelf, maar ook voor de steden. Want de steden waren in die tijd echte voedselwoestijnen. Ook voor klaplopers, voor armoezaaiers, kleine criminelen was er plek in die koloniën. Zij kwamen in de zogenaamd onvrije koloniën terecht. Collega's, het zou absoluut misplaatst zijn om de koloniën te gaan romantiseren. Rozengeur en maneschijn was het zeer zeker niet, maar het was wel een soort voorloper van de sociale zekerheid. Er was structuur, er was werk, er was huisvesting, er was gezondheidszorg, er was zelfs verplichte scholing voor alle kinderen nog voor er in de Verenigde Nederlanden nog maar sprake was van een algemene schoolplicht. Utopisten van over heel de wereld zijn komen kijken naar die onderneming. Die hebben bestudeerd, en de structuren, de rechte lanen, vooral het landschap dat door de mens geschapen was met het

oog op het maken van de mens, dat was de idee die erachter zat, wekte verwondering en bewondering.

Zo'n twintig jaar geleden waren de Koloniën in Merksplas en Hoogstraten de ontstaansreden van de stichting Kempens Landschap. Het doel was toen de open ruimte te vrijwaren en te beschermen tegen de verkavelingsdrift van bouwpromotoren. Met dank aan onze griffier en Jos Geuens en Ludo Helsen, die toen titanenwerk verrichtten kunnen we vandaag stellen dat de ruimte daar inderdaad gevrijwaard is. Meer nog, dat Kempens Landschap al een heel eind gevorderd is in de renovatie, restauratie van de gebouwen. Maar er is meer. Twee legislaturen geleden bundelde Kempens Landschap de krachten met de provincie Drenthe in Nederland. We zouden samen gaan proberen om de in totaal 7 koloniën tot Unesco werelderfgoed te laten uitroepen. Opnieuw een titanenwerk, want, voor wie er niet zo mee vertrouwd is, je stuurt niet gewoon een briefje naar Unesco om dat voor mekaar te krijgen. Daar gaat een heel wetenschappelijk voorbereidingstraject aan vooraf. Coördinatie van heel veel uiteenlopende belangen ook, en lobbywerk op internationaal niveau. In 2018 gingen wij met een betrekkelijk bescheiden rapport naar Bahrein, naar het jaarlijkse Unesco-congres, en onze betrachting was toen om 2 stappen vooruit te geraken, 2 stappen hoger gequoteerd te geraken, want meteen groen licht krijgen leek ons op dat ogenblik een beetje te hoog gegrepen. Het is ons ook gelukt. Wij hebben tijd gewonnen. Wij hebben de kans gekregen om het dossier verder te stofferen. Eerder dit jaar stelde ICOMOS, dat is de begeleidingscommissie, dat het Merksplas, Ommerschans en Willemsoord in Nederland wilde weren uit de aanvraag, met mogelijkheid weliswaar voor Merksplas, om na voltooiing van de restauratiewerken alsnog aan te sluiten.

Wij hebben daar nu twee vragen over. Wij hebben onze hernieuwde, herwerkte, beter gestoffeerde aanvraag uitgesteld naar volgend jaar. En het is Kempens Landschap dat de begeleiding en de voorbereiding zal doen. Ik heb daar alle vertrouwen in. Maar mijn vraag is tweeledig en de volgende:

Wat gaat de deputatie doen? Gaat u ook actief mee lobbyen op voorhand en/of tijdens het congres in China? Want de ervaring leert dat het zeker niet alleen de integriteit is van het dossier dat hier geldt. Dat is natuurlijk belangrijk, daarmee begint het, maar Unesco is een politieke omgeving en politici horen hun stem daar te laten horen. En ik zal u een publiek geheim verklappen. Ik heb mij werkelijk in mijn koffie verslikt toen ik de rapporten las over een burgemeester in Aalst die zijn spreekwoordelijke middenvinger opsteekt naar Unesco. Dat maakt het voor ons dossier niet gemakkelijker. Nogmaals, gaat de deputatie zich ook politiek inspannen, hier en in het buitenland? En wat gaat de deputatie doen als de aanvraag succesvol is? Want een erkenning op zich, de collega sprak net over geld van de VN, zo werkt dat niet, brengt geen geld met zich mee, maar je krijgt eeuwige roem. Dat is heel goed. Het strekt tot aanbeveling, en we gaan daar dan wellicht veel mensen voor over de vloer krijgen. Maar als we die titel zouden binnenhalen worden wij verondersteld daar de nodige internationale uitstraling aan te geven. Dan zal een financiële en beleidsmatige impuls nodig zijn, ook vanuit de provincie. Dus de tweede vraag is: Waar zal de Kolonie bij een eventuele Unesco erkenning vanuit de provincie Antwerpen aanspraak op kunnen maken? Want onze Nederlandse partners hebben al meermaals extra middelen in het proces gestoken, en bij een eventuele bekroning van het werk zal onze inspanning niet kunnen achterblijven.

Dank u.

VOORZITTER.- De heer De Haes heeft het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Misschien nog heel even kort over een puntje van daarnet, over de beekvalleien. De Delfte beek, Molenbeek, Zwanebeek, samenvloeiing Kleine Nete/Desselse Nete, Wamp, Rode Loop, Tappelbeek, Merkske en Grote Calie zijn de 9 beken die uit de preselectie naar voren kwamen.

Mevrouw Cuylaerts, dank voor de mooie woorden. Het is altijd helemaal onze bedoeling geweest om met ons provinciaal vrijetijdsbeleid te kijken richting vrije tijd voor iedereen. Dat is een heel breed gelijke kansenbeleid dat inspeelt op alle drempels: armoede, beperking, herkomst, leeftijd. Dat vertaalt zich in heel veel acties in al onze domeinen, maar zelfs in het cultuurhuis de Warande. De eerste die we daarin herkennen is natuurlijk het democratisch prijzenbeleid. Maar we werken ook samen met het Steunpunt Vakantieparticipatie, en het Fonds voor Vrije Tijdsparticipatie. Sinds vorige zomer zijn ook de provinciale domeinen partner en lid van de European Disability Card. De bezoekers zullen ook zien dat in onze domeinen de speeltuinen aangepast zijn. Al heel lang zijn kinderen met een beperking een belangrijke aandachtsgroep. Dat laat zich vertalen in elk bestek dat wij maken voor een speeltuin. Ik moet daarbij opmerken dat de aandacht iets verbreed is. Het is niet alleen de mobiele beperking, maar bijvoorbeeld ook kinderen met een spectrumstoornis. Een tweede belangrijke opmerking is dat wij niet zoeken naar een speeltuin voor kinderen met een beperking, maar liever zoeken naar een tuin waar kinderen, ongeacht ze een beperking hebben of niet, samen kunnen spelen, weliswaar altijd in de mate van het haalbare en het mogelijke. Ik bespaar u de lijst van waar we welke inspanningen gedaan hebben, van het Rivierenhof tot de Avereigten, het Prinsenspark, het Vrijbroekpark, De Schorre, het Zilvermeer, de Nekker.

Wij hebben inderdaad ook een nieuwe beleidslijn. Dat is het drempelvrije toerisme. Dat moet ik misschien even toelichten, want gisteren moest ik nogal kort zijn. Drempelvrij toerisme gaat veel breder dan binnen onze eigen domeinen en eigendommen. We zoeken daar partnerships met alle toerismemakers in gans de provincie. We doen er dus een schepje bovenop. Het is de ambitie om in die vakantieketen die drempels die iemand, of een groep ervaart zoveel mogelijk te kunnen wegnemen. Dat betekent dus samenwerken met de aanbieders, zoals we al geëxperimenteerd hebben met toerisme en autisme. Daar hebben we in 2018 de attractieparken opgezocht en hen wegwijs gemaakt hoe ze dat moeten aanpakken. In 2019 zijn we begonnen met de logies aan te spreken. Ook daar hebben we onze eigen domeinen en parken sterk aangesproken. Het gaat echt over het wegwerken van drempels. Bijvoorbeeld met autisme gaat dat over het aanmaken van kaarten die de mensen vooraf thuis kunnen downloaden om het bezoek voor te bereiden. Als het over andere beperkingen gaat, gaat het soms over het inwijden van de medewerkers over de mogelijke probleemsituaties die zich kunnen voordoen. 2020 is het opstartjaar voor hetgeen we gaan in gang zetten naar dat drempelvrij toerisme. Dat is eigenlijk de making-of van het actieplan, om dan in 2021 op volle kracht daarmee van start te gaan. Wat zijn de ingrediënten? Dat is natuurlijke basiswerking, een nulmeting, vorming van een begeleidings- en adviesgroep. Het verblijfstoerisme voor autisme gaan we verder uitrollen, de partnershipwerking op gang trekken, en dan natuurlijk ook in onze eigen domeinen alles integreren in onze subsidiereglementen en de afsprakennota's. Denk maar het reglement

voor de verkiezing van de wandeling van het jaar. We doen dat met een groeitraject. We willen daar voldoende expertise in winnen vooraleer we daar mee verdergaan.

Mijnheer Daneels, u hebt gelijk, het lokaal en duurzaam toerisme ligt mij nauw aan het hart. U vroeg wat wij kunnen doen vanuit de provincie, en misschien ook Vlaanderen breed. In mijn vorig leven was ik de oprichter van, wat nog altijd bestaat, 'Tafelen in Vlaanderen'. Daar is nadien de optie 'Logeren in Vlaanderen' bijgekomen. Logeren in Vlaanderen gaat dan over kleinschalige logies. Het is niet onbelangrijk om daarbij te vermelden dat we daar heel hard kijken naar de duurzaamheid en naar de ecologische voetafdruk die er gemaakt wordt. Ecologische duurzaamheid van de logies uitbatingen gaat over waterenergie, mobiliteit. We vragen hen om daar een actief beleid in te voeren. Natuurlijk zijn zij ook diegenen die een aanbod hebben voor korte vakanties. We kijken ook naar sociale duurzaamheid. Wat is hun band met de omgeving? En we kijken zelfs ook al naar het drempelvrij zijn. Op stapel stond ooit 'Kamperen in Vlaanderen'. Je hebt dan KiV, TiV, LiV, Fietsen in Vlaanderen, FiV. De naam zal het niet doen, maar het gaat altijd over kortbij en duurzaam.

Ik kan er nog extra bij vertellen, wat toch een hele succesformule aan het worden is, dat we tussen '17 en '19 iets in gang gezet hebben dat nu zijn beslag gaat vinden, de Fietsvakanties in Vlaanderen. Het is de beste garantie, mensen hier op hun fietsvakantie laten nemen. Dat is dubbelop qua duurzaamheid. We hebben het ondertussen zo in mekaar gestoken dat buitenlandse boekingen mensen naar ons brengen om hier van fietsvakanties te genieten.

Mevrouw Van Dienderen, wat betreft Kempens Landschap hadden we inderdaad in het bestuursakkoord geschreven: het veilig stellen van de lange termijnfinanciering, en daarom het zakelijk model doorlichten. Waarom stond dat daarin? Omdat wij zeker wilden zijn dat Kempens Landschap niet het slachtoffer zou worden van zijn eigen succes. Je hebt daar een systeem dat je bepaalde projecten in mekaar steekt, je zoekt daar financiering voor, maar op die financiering zit altijd een vertraging. Wanneer komen de centen binnen? Wanneer moet je ze uitgeven? En je hebt verschillende projecten. We zagen dat dit groter en groter werd. Daarom hebben we gekeken wat de ingrediënten waren die nog nodig zijn om die werking veilig te stellen, omdat ze een belangrijke rol hebben in het ontsluiten van alles wat erfgoed betreft. Binnen die audit was geen tevredenheidsenquête. Wat is een van de conclusies? Na 22 jaar is de vzw nog altijd afhankelijk van de jaarlijkse werkingsbijdrage van de provincie. Om die horizon van financiering veiliger te stellen gaan we werken met een schuivende 3-jaarsprognose van opportuniteiten van dingen die in de pijplijn zitten. Omdat natuurlijk, mevrouw Verhaert kan dat getuigen, zij heeft dat ook van dichtbij meegemaakt, zich plots opportuniteiten aandienen waar we moeten opspringen omdat ze anders verloren gaan. Soms gaat er zoiets weg. Maar als het dan in goede handen terecht komt is dat niet zo erg. Dat maakt dat we qua organisatie en structuur toch een paar aanbevelingen hebben. Bijvoorbeeld iemand bijkomend aanwerven met echt expertise op die financiële planning, de in- en uitstroom, en ook het scherp stellen van wie wat doet in de contracten, en wanneer. Maar met die tevredenheidsenquête, die we niet gedaan hebben, komt men hier ondertussen vanuit de andere provincies kijken hoe we het doen omdat ze ook zo'n instrument zoeken, zo'n organisatie die de opdracht kan uitvoeren en tot een goed einde kan brengen. Ik heb hier een lijst, ik kan hem u geven, van uittreksels

waarin burgemeesters bloemetjes gooien richting het Kempens Landschap. Dat is geen echte tevredenheidsenquête, maar het is ook geen ontevredenheidsenquête.

Mevrouw Verhaert, u kent het verhaal wat betreft het Kempens Landschap en de Kolonies. Ik zal u eerste de stand van zaken geven. Ik moet het niet hernemen. U hebt het verteld tot aan de vorige niet-goedkeuring. Dat was een referral. Dat betekent een herkansing. Wij hebben die herkansing met 2 handen aangenomen. Wij hebben daar zelfs bijkomend onderzoek gevraagd van ICOMOS. Dat is dus die raadgevende instantie. Zij zijn hier geweest. Ze zijn overtuigd van de mate waarin het een waarde heeft. Maar ze bekijken het vooral vanuit de gaafheid van het landschap, en dat is iets anders dan waar het over het idee in eerste instantie ging. Nu gaat het erover in welke mate het landschap nog de oorsprong vertegenwoordigt van de idee qua authenticiteit en integriteit. Dat is ook de reden geweest waarom er van de 7 kolonies 3 kolonies niet weerhouden zullen worden. Wat is de stand op dit moment? De stuurgroep heeft beslist om door te gaan met 4 voor de indiening van het adviesrapport. De 7 gaan nog wel samen verder. Dat mag je niet vergeten. Naar het publiek gaan we met 7 verder. We hebben trouwens in Merksplas het bezoekerscentrum. Het zou te gek zijn als we daar nu niets meer zouden gaan doen. Op 20 januari 2020 zal er een nieuw dossier worden ingediend door Vlaanderen, en niet door Nederland omdat er een herindiening gebeurt. Het dossier zal in het Werelderfgoedcomité van begin juli in Fuzhou, China, beoordeeld worden. Maar de kansen liggen nu goed omdat wij het dossier volledig aangepast hebben aan alle opmerkingen die gegeven zijn door de instanties. Dat betekent dat zij voornamelijk gaan voor de site zoals ze is. Er moet daar niet echt veel meer gebeuren. Ze kijken naar de gaafheid, de integriteit, en de authenticiteit in het landschap. We gaan onze verantwoordelijkheid achteraf natuurlijk nemen wat betreft de communicatie achteraf, maar dat behoort aan diegenen die het gaan exploiteren. Er zijn afspraken voor het indienen met de 7 kolonies. Wat het indienproces betreft zal er een beetje geschipperd worden tussen wie nu wat betaalt, maar het budget zoals dat in 2018 voorzien was voor promotie, indien het goedgekeurd geweest was, wordt voor 2019, 2020, enz. verdergezet met de 7. Dat is heel belangrijk, omdat we de campagne met de 7 kolonies gaan voeren.

VOORZITTER.- Als er geen tussenkomsten meer zijn kunnen we verdergaan met de agenda.

Nr. 3/3 van de agenda

**APB Toerisme Provincie Antwerpen. Meerjarenplan 2020-2025
en Kredieten 2020. Goedkeuring.**
Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 26 november 2015 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf Toerisme Provincie Antwerpen goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2016 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:
De promotie van de regio's Kempen en Scheldeland op de binnenlandse markt.

Samen met andere vakantiemakers (gemeenten, verenigingen en ondernemers) ontwikkelen we de Kempen en Scheldeland verder als attractieve toeristische bestemmingen.

We helpen de rendabiliteit van de toeristische ondernemers in de provincie Antwerpen te verhogen.

We ondersteunen ook initiatieven van andere merken - zoals Vlaanderen of provincie Antwerpen - als die draaien rond vrije tijd en/of onze andere kerntaken kracht bijzetten; de focus ligt daarbij vooral op logies, fietsen of bier.

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 9,6 VTE voorzien. Een organogram is digitaal bijgevoegd.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 1.289.060 EUR
- 2021: 1.442.342 EUR
- 2022: 1.471.180 EUR
- 2023: 1.500.612 EUR
- 2024: 1.530.626 EUR
- 2025: 1.561.238 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 4 december 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 26 november 2015 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Toerisme Provincie Antwerpen;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Toerisme Provincie Antwerpen;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Toerisme Provincie Antwerpen in zitting van 4 december 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Toerisme Provincie Antwerpen.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Toerisme Provincie Antwerpen voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 1.289.060 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- *We vragen de goedkeuring.*

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

34 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

33 leden hebben ja gestemd;

1 lid heeft zich onthouden.

Goedgekeurd met 33 stemmen ja, bij 1 onthouding.

Nr. 3/6 van de agenda

Toegestane subsidies. Subsidie aan Kempens Landschap vzw.

Financieel en werkingsverslag 2018. Kennisname.

Verslag van de deputatie

In het provinciaal budget, meerjarenplan 2020-2025 is een nominatieve subsidie ingeschreven ten gunste van vzw Kempens Landschap.

Deze subsidie bedraagt in 2020 2.145.261 EUR; in 2021 2.188.166 EUR; in 2022 2.231.930 EUR; in 2023 2.276.568 EUR; in 2024 2.322.099 EUR en in 2025 2.368.541 EUR.

De provinciale toelage 2019 bedroeg 2.145.261,00 EUR.

Door de Algemene Vergadering van de vzw Kempens Landschap werd op 15 maart 2019 de jaarrekening 2018 goedgekeurd.

Het boekjaar sluit af met een negatief resultaat van 316.789,58 EUR.

Overzicht:

- Brutomarge (werkingsontvangsten min werkingskosten: handelsgoederen, grond- en hulpstoffen; diensten en diverse goederen) bedraagt: 1.538.022,94 EUR
- Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen: 871.340,88 EUR
- Afschrijvingen: 720.379,49 EUR
- Andere bedrijfskosten: 90.600,67 EUR

De balans sluit af met een totaal van 36.639.414,67 EUR waarvan 26.782.702,27 EUR netto boekwaarde van de vaste activa.

Het eigen vermogen bedraagt 23.027.212,42 EUR. Het totaal aan vreemd vermogen is 13.612.202,25 EUR.

Werking vzw Kempens Landschap:

- Overzicht domeinen:
  - Landschapsproject 'de Koloniën'
  - Landschapsproject de Merode
  - Roosendael in Sint-Katelijne-Waver
  - Spoorwegfort in Duffel
  - Park Franciscanessen in Wuustwezel
  - Spoorlijn Kwartier Noord – Brasschaat
  - Park Redemptoristen in Essen
  - Hof ter Linden in Edegem
  - Kasteelhoeve in Grobbendonk
  - Park Hof ter Borght in Hulshout
  - Domein Zellaer in Bonheiden
  - Paviljoen De Notelaer in Bornem
  - Sint-Bernardusabdij in Hemiksem
  - Ursulineninstituut in Sint-Katelijne-Waver
  - Laakvallei in Beerse
  - Noeveren-Emabb in Boom
- Uitbreiding domeinen:
  - Koude Beekvallei in Borsbeek
  - Bel in Geel
  - Noenheuvel in Brecht
  - Biesbesbos in Boechout
- Nieuwe projecten en dossiers in voorbereiding:
  - Hof ter Laken in Heist-op-den-Berg
  - Domein De Merel in Brecht
  - Het Hof in Vosselaar
  - Kapittelberg in Herselt
  - Dwergenbos in Zoersel
- Landschapsdokter
- Adviestrajecten:
  - Douaneloods in Essen
  - Jan Vlemincktoeren in Wijnegem
  - Kerkruïne Sint-Michiels in Hulshout
  - Gemeentepark in Boom
  - Fort Kessel in Nijlen
  - Fort 4 in Mortsel
  - Ravenhof in Stabroek.

Het totale patrimonium van de vzw Kempens Landschap in eigendom, erfpacht, huur of akkoord bedraagt 1.095 ha 03 a 63 ca.

Uw raad gelieve kennis te nemen van het financieel en werkingsverslag 2018 van Kempens Landschap vzw.
Het volledige financieel en werkingsverslag van Kempens Landschap vzw is digitaal bijgevoegd.

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd op 14 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op het verslag van de deputatie;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Enig artikel:

Kennis wordt genomen van het financieel en werkingsverslag 2018 van Kempens Landschap vzw.

VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

Recreatie- en groendomeinen

VOORZITTER.- Mevrouw Weckhuysen heeft het woord.

Mevrouw WECKHUYSEN.- Voorzitter, ondervoorzitter, griffier, en collega's,

Ik heb een tussenkomst over het Vlaamse park. Want het Vlaamse regeerakkoord voorziet de oprichting van minstens een 4-tal Vlaamse parken. Het zijn omvangrijke gebieden met internationale uitstraling, een uitzonderlijke natuur, een unieke belevingswaarde die een troef vormen op het vlak van recreatie en toerisme.

Dat leek mij weleens een uitdaging voor onze provincie want ik kan me voorstellen dat een samenwerking met onze provincie hier heel dienstig kan zijn. Onze provincie heeft daartoe dan ook een groot potentieel. Bovendien is bijvoorbeeld via de gebiedsgerichte werking van de voorbije jaren op veel plaatsen al wat voorbereidend werk gebeurd, zowel naar de landschapswaarde als naar lokaal, politiek en publiek draagvlak. Ik verwijs graag naar het voorbeeld van de Merode, in de Zuiderkempen. Een uniek gebied omdat het al 3 provinciegrenzen overschrijdt: Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. Dit is toch zeer speciaal.

In het voorstel van meerjarenplan zijn budgetten voorzien voor het aankopen van gronden, en voor het uitvoeren van terreininvesteringen in functie van de realisatie van functionele ecologische netwerken.

Nu is mijn vraag de volgende. Zal de provincie Antwerpen proactief, actief meewerken aan die realisatie van een Vlaams park in onze provincie? En hoe verhoudt zich dat dan ten aanzien van de diverse landschapsparken?

Dank u.

VOORZITTER.- Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Goede middag.

Mijn vraag sluit daar prima bij aan, bij de tussenkomst van mevrouw Weckhuysen. Ook onze fractie is heel benieuwd welk Vlaams park we op het grondgebied van deze provincie kunnen verwelkomen. Ik wil daar nog een stapje bij doen, en eens informeren of er ook initiatieven zijn die dan door de, eventueel, regionale landschappen worden uitgerold op niveau van de landschapsparken. Ik heb zowel in de uiteenzetting van gedeputeerde Lemmens, als van gedeputeerde De Haes gehoord dat men dat drietrapsmodel wel heel erg interessant vindt. Die landschapsparken zijn dan de tweede trap. Een Vlaams park is dan het summum van alles, en de Vlaamse invulling van het begrip nationaal park.

Onze vragen zijn:

Welke initiatieven gaat de deputatie zelf uitrollen rond die landschapsparken?

Vermits dat ook in het Vlaams regeerakkoord voorkwam vroeg ik mij af of de provincie betrokken partij is bij het uitwerken van de criteria om te komen tot zo'n landschapspark, dan wel of zij gevraagd is om suggesties aan te leveren voor een Vlaams park. Ik wil de collega's even in herinnering brengen dat we voor de Vlaamse en federale verkiezingen ook een initiatief in deze raad op de agenda hebben gezet om net met Vlaanderen in gesprek te gaan over die landschaps- en nationale parken. Dus ik ben benieuwd of die contacten inmiddels gelegd zijn met de Vlaamse regering.

Ik vroeg mij ook af, nieuwsgierig als ik ben, of u al een idee hebt over welk gebied het in de provincie zou kunnen gaan dat als Vlaams park zou kunnen betiteld worden?

Zo'n nationale parken, Vlaamse parken, landschapsparken zijn heel interessante definities, of begrippen, om zowel de lokale economie in zo'n gebied, de streekidentiteit van zo'n gebied, open ruimte gevoel bij bewoners, maar ook bij bezoekers in de kijker te stellen. Het is een heel interessant model om onze schaarse ruimte in de provincie beleefbaar te houden en ze ook te koesteren voor de volgende jaren.

VOORZITTER.- De heer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Mevrouw de gouverneur, collega's,

Gedeputeerde De Haes, vooreerst mijn waardering voor uw presentatie gisteren. Voor mij had ze wat langer mogen duren - sorry, mijnheer de voorzitter - omdat uw domeinen in deze raad naar mijn aanvoelen weinig zijn besproken geweest in dit halfroond. Er zijn nog vele vragen, maar ik ga mij beperken tot één, bijvoorbeeld rond de werking van die regionale landschappen, die bosgroepen. Dat is bijzonder boeiend en belangrijk.

Mijn vraag betreft de Schorre. Voor mij is de vraag eigenlijk de duurzaamheid, de betaalbaarheid, en kunnen we onze eigen doelstellingen, onze missie-visie rond dat recreatiepark handhaven? Het is voor mij eerder een bekommernis dan een vraag. Ik dacht dat u gisteren hebt gezegd dat Tomorrowland 18 miljoen (afgerond) had geïnvesteerd. Ik heb gisteravond nog eens gekeken wat onze bijdrage is aan de Schorre, maar ook aan het Zilvermeer. Dat is dan een eerder bescheiden bijdrage. Ik wil hier niet mee zeggen dat het weinig is. Maar mijn bekommernis is - het spreekwoord "Wiens brood men eet, wiens woord men spreekt" indachtig - dat een domein als de Schorre, ook als er investeringen gebeuren door wie ook, voor een provincie haalbaar en draagbaar blijft op lange termijn. We hebben hier in deze raad geen fraaie goedkeuring moeten geven aan een borgstelling voor die hockeyterreinen. Een businessmodel als Tomorrowland is niet eeuwigdurend. Dus het is een

bekommernis dat, ook als die private partners wegvallen, wat ik belangrijk vind dat men daar samenwerking mee maakt, we vooral een laagdrempelig natuurgebonden recreatiegebied in stand kunnen houden.

VOORZITTER.- De heer Anciaux heeft het woord.

De heer ANCIAUX.- Collega's,

De open vld-fractie juicht natuurlijk het planten van 1,2 miljoen bomen toe. Vele zullen ook terecht komen in onze recreatie- en groendomeinen.

Eerst en vooral een voorstel. Misschien kunnen we niet alleen met de 2 gedeputeerden die zich geëngageerd hebben om bomen te planten, maar met heel de provincieraad eens een provincieraadsbos gaan planten in diverse kleuren. Het zou mooi bos zijn. Ik zie hier al onmiddellijk enkele mensen opfleuren. Ik vind dat een goed idee. Het kan goed zijn dat de meeste bomen bruin zijn, maar je hebt ook heel veel groene vruchten. Je hebt de blauwe gomboom, de rode beuk, gele els, enz. Dus het is niet allemaal bruin.

In onze domeinen worden heel veel mooie evenementen georganiseerd. Daar heb ik 3 vraagjes over in verband met afspraken met externe organiseren.

1. Het opvoeren van de acties naar de preventie in verband met matig alcoholgebruik en zerotolerantie.

Alcoholgebruik bij evenementen, daar pleiten wij niet voor, dat is ook niet haalbaar, maar wel naar druggebruik. Dit jaar was er spijtig genoeg een overlijden van een bezoeker aan de Schorre, tijdens een van onze 's werelds bekendste festivals. Wij vragen ons dan altijd af of er voldoende budget voorzien is, ook bij de organisatoren. Hebben wij een voldoende stok achter de deur om externe organisatoren, die misschien te weinig aan preventie doen, op een of andere manier te bestraffen, en gewoon te overtuigen dat preventie in deze zeer belangrijk is?

2. Een tweede punt dat ons opvalt is dat er wel wat meer aandacht mag zijn van die externe organisatoren naar het gebruik van het Nederlands.

Tijdens grote festivals of sportwedstrijden wordt al weleens vergeten dat onze provincie, en onze recreatie- en groendomein in Vlaanderen liggen. De verengelsing van onze samenleving kunnen wij natuurlijk niet alleen tegengaan, maar misschien kunnen we tijdens deze evenementen, samen met die organisatoren, dat wat afremmen. We moeten natuurlijk mensen van heel de regio verwelkomen. We moeten blij zijn. We moeten daar open voor staan. We moeten die ontvangen in een taal die zij begrijpen, het Engels in de meeste gevallen. We kunnen niet in alle wereldtalen die mensen gaan ontvangen, maar Nederlandstalige Vlamingen die daar komen kunnen toch best in het Nederlands ontvangen worden. Dat wordt al eens vlot vergeten.

Kunnen we op een of andere manier die externe organisatoren daarop wijzen?

3. Een derde puntje is van een totaal andere orde. Bovenop alle inspanningen die de externe organisatoren leveren in verband met energiebeheersing, vervuiling, is de vraag op welke manier we daar een tandje kunnen bijsteken voor de vermindering van die afvalberg.

Ook in onze domeinen en eigendommen kunnen we overal zonnepanelen, warmteboilers, enz. plaatsen. Zijn daar voldoende financiële middelen voor voorzien?

Dank u wel.

VOORZITTER.- De heer De Haes heeft het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Mevrouw Weckhuysen en Van Dienderen, ik zal het antwoord op uw vragen over Vlaams park, landschapspark, regionale landschappen even samennemen.

Het is natuurlijk het drietrapsmodel waar we altijd over spreken. Het belang daarvan is dat we kunnen gaan naar een systeem waarbij criteria, concepten iets breder dan in Vlaanderen gelden, maar dat die ook in Europa min of meer op een soortgelijke manier worden gehanteerd en toegepast.

Het drietrapsmodel is volgens ons een heel sterk uitgangspunt en heeft drie lagen:

- De regionale landschappen, dat is de reden waarom we naar gebiedsdekkendheid willen gaan, mensen samenbrengen, partners motiveren. Dat is de basis voor de volgende twee trappen.
- Landschapspark: wij hebben nu al de Merode waar we de titel landschapspark al een beetje gebruiken, zei dat het misschien vooruitloopt op de definitie die straks zou kunnen volgen. Maar het regionaal landschap is de basis, en het landschapspark ligt daar bovenop. Dat is een omgrensd gebied met een iets hogere natuur- en landschapswaarde die iets hoger is dan het gemiddelde.
- Nationale parken: dit is een park of een gebied met uitzonderlijke natuurwaarden, waar de inrichting voornamelijk gebeurt in functie van biodiversiteit en natuurwaarde.

Als u mij vraagt of wij betrokken zijn bij het kiezen van een Vlaams park, of landschapspark, zeg ik: nee. Bij het opmaken van de criteria nog altijd niet. We zouden dat natuurlijk graag hebben. Net zoals de rest van Vlaanderen hebben wij een ook een ticketje moeten trekken om op bezoek te mogen gaan bij de minister van Leefmilieu. Maar we zullen zeker onze ideeën die we daarover hebben daar lanceren. Ik ben ervan overtuigd dat wij daar weinig afwijken van de ideeën die elders leven.

U vraagt mij aan welk gebied de deputatie denkt. Zelfs in onze eigen provincie, maar zeker in gans Vlaanderen heeft iedereen daar wel wat ideeën over, zowel over de criteria als de gebieden, en vele lokale coalities voelen zich zeker geroepen, maar niet iedereen zal per definitie uitverkoren zijn. Dat is werk in voortgang. Wij gaan dat zeker van nabij opvolgen.

U vraagt welke budgetlijnen er eventueel zijn. Er zijn geen specifieke budgetlijnen voor landschapsparken, tenzij hetgeen we in de Merode al deden, en verder gaan doen. Maar we hebben wel de budgetten voor onze basis. Die hebben we uitgebreid naar de regionale landschappen toe. Zij zullen het groeimodel zijn van waaruit de rest kan groeien. Dus, ja, wij hebben daar budgetten voor, maar niet specifiek voor een nationaal park in de provincie. Ik denk dat we moeten beginnen met de fond, en dat daar dan laten uit groeien.

Mijnheer Schoofs, wat betreft het provinciaal recreatiedomein De Schorre.

Wat De Schorre nu is hebben we voor een groot stuk te danken aan de samenwerking met Weareone.world, en vice versa. Die samenwerking heeft de uitstraling, de werking, en zeker ook de infrastructuur een boost gegeven. Maar we mogen niet vergeten dat er voor de samenwerking ook een Schorre was. En moest de samenwerking ooit stoppen, zal er nog een Schorre zijn. Het gaat niet plots in rook opgaan. Zoals u zelf hebt onthouden heeft Weareone.world sinds een aantal jaren 17 miljoen geïnvesteerd. Bovendien zijn er ook elk jaar huurgelden, een goeie 500.000 EUR, en die gaan naar de dagelijkse werking van De

Schorre om de publiekswerking te garanderen. Maar er worden ook niet-Tomorrowland investeringen mee gefinancierd, zoals het wielermuseum De Velodroom en De Musette. Maar ook de andere lokale besturen genieten financieel mee van dat verhaal. Eigenlijk heeft de ganse regio daar een economische boost mee. Natuurlijk ligt hiervan een overeenkomst aan de basis. Die loopt tot 2033. In de overeenkomst is de mogelijkheid tot stopzetting voorzien. Maar voor alle duidelijkheid, dat is niet onze ambitie. Het is niet de bedoeling om te stoppen, maar we kunnen stoppen als het moest nodig zijn.

U zegt op een bepaald moment "wiens brood men eet, wiens woord men spreekt", maar de basis van zulke overeenkomst is evenwichtigheid. Wij hebben De Schorre niet verkocht aan Tomorrowland. Wij hebben een samenwerking, en dat moet zo blijven. Het draagvlak dat gecreëerd wordt in de buurt is daarbij heel belangrijk.

Wat betreft uw opmerking over het hockey. Het hockey is niet Tomorrowland. Integendeel, Tomorrowland huurt soms de sporthal en betaalt daar ook voor. Dat is een totaal ander verhaal.

En dat we het laagdrempelig moeten houden is zeker waar, buiten de weken dat De Schorre bezet is.

Samengevat denk ik dat we meer dan tevreden mogen zijn over die publiek-private samenwerking. Het is eigenlijk een voorbeeldformule. Sommigen hebben daar een heel andere mening over. Als zij het woord privaat horen slaan ze donkerrood uit, maar dit is onze mening niet. Wij zien dat anders.

Mijnheer Anciaux, u had 3 vragen.

Wat betreft alcohol- en drugpreventie hebben wij geen standaardafspraken, omdat onze domeinen heel sterk verschillen, en zeker de evenementen die erin gebeuren verschillen nog meer. Maar in elke overeenkomst staat altijd wel een clause in dat de organisator zich moet houden aan alle geldende wetgeving, dus ook aan de regelgeving qua alcohol- en druggebruik.

Wat betreft het gebruik van het Nederlands zijn er geen bepalingen die we aan organisatoren opleggen. Wanneer het gaat over een internationaal dansfestival is dat natuurlijk in functie van de bezoekers. Wat daarentegen onze eigen evenementen betreffen zoeken we zoveel mogelijk naar naamgeving in het Nederlands. We moeten er soms wel alert op zijn dat bij namen die door heel creatieve mensen verzonnen worden, we soms moeten vragen om er een betere vertaling of benaming voor te vinden.

Aangaande de duurzaamheid zetten we natuurlijk in op duurzame evenementen. We stimuleren dat ook via veel aspecten, zowel qua mobiliteit, afval, catering, energie, of gebruikte materialen. Het hulpmiddel is de gids voor duurzame evenementen. Een dik boek dat we gebruiken met allemaal tips en trics, en er is ook een checklist.

We hebben echt een heel breed scala aan provinciale domeinen, harde recreatie, zachte recreatie. En de natuurbeleving in die zachte recreatie in de groendomeinen staat voorop. We zorgen ervoor dat alles wat daar georganiseerd wordt altijd in proportie staat tot het domein. Wat betreft de catering is er inderdaad van 1 januari een nieuwe wetgeving. Wij gaan die zelf waar mogelijk toepassen, en we gaan zoveel mogelijk vragen dat die toegepast wordt. Maar dat is een debat dat we vorige keer gevoerd hebben.

Wat betreft energie denk ik wel dat we verschillende projecten kunnen aanstippen. Er liggen zonnepanelen in de Nekker, in het Zilvermeer. Maar bijvoorbeeld de nieuwe

gebouwen in de Avereften en in het Prinsenvark hebben enorm hoge milieustandaarden, met als gevolg dat ze ook vrij veel kosten.

Ik hoop dat ik daarmee een en ander beantwoord heb.

VOORZITTER.- Als er geen tussenkomsten meer zijn, gaan we verder met de agenda.

Nr. 3/1 van de agenda

**APB Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer.
Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020.
Goedkeuring.
Verslag van de deputatie**

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht: "Aanbieden en promoten van een laagdrempelige, duurzame en bovenlokale vrijetijdsbesteding".

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 85,35 VTE voorzien. Het organogram werd toegevoegd als bijlage van dit besluit.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 3.537.254 EUR
- 2021: 3.690.880 EUR
- 2022: 3.764.698 EUR
- 2023: 3.839.992 EUR
- 2024: 3.916.792 EUR
- 2025: 3.995.128 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 28 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 26 september 2013 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer in zitting van 28 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 3.537.254 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

27 leden hebben ja gestemd;

6 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 6 onthoudingen.

Nr. 3/2 van de agenda

**APB Provinciaal Recreatiedomein De Schorre.
Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020.
Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein De Schorre goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht: "Aanbieden en promoten van een laagdrempelige, duurzame en bovenlokale vrijetijdsbesteding".

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens

wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 28,9 VTE voorzien. Het organogram werd toegevoegd als bijlage van dit besluit.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 1.917.228 EUR
- 2021: 1.899.178 EUR
- 2022: 1.937.162 EUR
- 2023: 1.975.904 EUR
- 2024: 2.015.422 EUR
- 2025: 2.055.732 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 28 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 26 september 2013 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein De Schorre;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein De Schorre;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Provinciaal Recreatiedomein De Schorre in zitting van 28 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein De Schorre.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Recreatiedomein De Schorre voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 1.917.228 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

23 leden hebben ja gestemd;

10 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 23 stemmen ja, bij 10 onthoudingen.

Nr. 3/4 van de agenda

**EVAp Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker vzw.
Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020. Goedkeuring.**
Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 22 november 2012 de oprichting van het extern verzelfstandigd agentschap Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker goedgekeurd. Dit agentschap werd met ingang van 1 januari 2013 operationeel.

Het extern verzelfstandigd agentschap heeft als kernopdracht: "Aanbieden en promoten van een laagdrempelige, duurzame en bovenlokale vrijetijdsbeleving".

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het EVAp ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 75,5 VTE voorzien. Een organogram werd toegevoegd als bijlage van dit besluit.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het extern verzelfstandigd agentschap uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 2.959.460 EUR
- 2021: 3.018.650 EUR
- 2022: 3.079.024 EUR
- 2023: 3.140.604 EUR
- 2024: 3.203.416 EUR
- 2025: 3.267.484 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het extern verzelfstandigd agentschap werd door de algemene vergadering van het EVAp vastgesteld op 26 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 238 tot 240bis van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 22 november 2012 houdende goedkeuring van de statuten van het extern verzelfstandigd agentschap Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker;

Gelet op de samenwerkingsovereenkomst met het extern verzelfstandigd agentschap Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de algemene vergadering van het EVAp Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker in zitting van 26 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het extern verzelfstandigd agentschap Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het extern verzelfstandigd agentschap Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 2.959.460 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

27 leden hebben ja gestemd;

6 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 6 onthoudingen.

Nr. 3/5 van de agenda

**EVAp Arboretum Kalmthout vzw. Meerjarenplan 2020-2025
en Kredieten 2020. Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 22 november 2012 de oprichting van het extern verzelfstandigd agentschap "Arboretum Kalmthout vzw" goedgekeurd. Dit agentschap werd met ingang van 1 januari 2013 operationeel.

Het extern verzelfstandigd agentschap heeft als kernopdracht: "Aanbieden en promoten van een laagdrempelig, duurzaam en bovenlokaal vrijetijdsaanbod."

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het EVAp ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 17 VTE voorzien. Een organogram is digitaal bijgevoegd.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het extern verzelfstandigd agentschap uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 475.384 EUR
- 2021: 484.892 EUR
- 2022: 494.590 EUR
- 2023: 504.482 EUR
- 2024: 514.572 EUR
- 2025: 524.864 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het extern verzelfstandigd agentschap werd door de algemene vergadering van het EVAp vastgesteld op 26 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 238 tot 240bis van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 22 november 2012 houdende goedkeuring van de statuten van het extern verzelfstandigd agentschap "Arboretum Kalmthout vzw";

Gelet op de samenwerkingsovereenkomst met het extern verzelfstandigd agentschap "Arboretum Kalmthout vzw";

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de algemene vergadering van het EVAp "Arboretum Kalmthout vzw" in zitting van 26 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het extern verzelfstandigd agentschap "Arboretum Kalmthout vzw".

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het extern verzelfstandigd agentschap "Arboretum Kalmthout vzw" voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 475.384 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.
Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

27 leden hebben ja gestemd;

6 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 6 onthoudingen.

Nr. 3/7 van de agenda

**Meerjarenplan 2020 - 2025. Subsidie aan vzw De Lilse Bergen (N).
Kennisname.**

Verslag van de deputatie

Situering

In het bestuursakkoord 2019 – 2024 van de provincie Antwerpen is volgende passage opgenomen m.b.t. De Lilse Bergen:

"Een eventueel verhoogd engagement van de provincie in De Lilse Bergen wordt gekoppeld aan het APB Zilvermeer, en dit zowel beheersmatig als financieel. Een akkoord rond het afbouwen van de canon van het Zilvermeer is de hefboom om recurrent de nodige middelen vrij te kunnen maken voor het beheer van De Lilse Bergen."

De Lilse Bergen is een toonaangevend recreatiedomein met camping in de gemeente Lille, gelegen nabij de E34. Het ligt in een groene omgeving (300 ha bos) en heeft een oppervlakte gronden van 51 ha en een waterplas van 9 ha.

Gemiddeld worden er jaarlijks $\pm$ 110.000 bezoekers dagrecreatie geteld en zijn er $\pm$ 2.500 aanmeldingen verblijfsrecreatie.

Het domein wordt geëxploiteerd door vzw De Lilse Bergen die een rechtstreekse link heeft met de provincie Antwerpen. In deze vzw kwam bij de oprichting in 1980 een samenwerking tot stand tussen de volgende partners:

- Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij Kempen - IOK (50%)
- Provincie Antwerpen (30%)
- Gemeente Lille (20%)

Onderzoek overname

Na vooronderzoek vanuit het departement Vrije Tijd kon geconcludeerd worden dat vzw De Lilse Bergen momenteel een financieel gezonde organisatie is. De

exploitatie draait break-even zonder dat hiervoor een werkingssubsidie of dotatie ontvangen wordt, noch van een van de partners, noch van andere instanties. Uitzondering hierop zijn de gesubsidieerde personeelsleden die in dienst zijn. Daarnaast beschikt de vzw vanuit de werking van de voorgaande jaren over een mooi bedrag aan geldbeleggingen en liquide middelen. Er komen echter ontwikkelingen aan die zowel financieel, als beheersmatig een impact zullen hebben op de vzw in die mate dat het huidige beheermodel voor de vzw niet langer houdbaar is. Deze situeren zich op volgende vlakken:

- Weinig financiële marge.
De vzw slaagt erin om nipt break even te draaien. Er is echter geen ruimte om onverwachte gebeurtenissen, zoals vb. een slechte zomer, onverwachte investeringen, wegvallen van evenementen, ... op te vangen. De krappe budgettaire toestand heeft ook implicaties op het vlak van investeringen en personeelsbeleid.
- Wegvallen personeelssubsidies.
Een groot deel van het personeel wordt gefinancierd via Vlaamse personeelssubsidies. Deze statuten zijn uitdovend, waardoor gesubsidieerde personeelsleden die uit dienst gaan, vervangen moeten worden door niet-gesubsidieerde personeelsleden. Deze bijkomende personeelskost kan financieel niet gedragen worden door de vzw.
- Personeelsbehoefte.
Met het huidig personeelsbestand kan nipt aan de behoefte van de werking van het domein voldaan worden. De marges zijn echter zeer nipt waardoor er zich in feite bij elke onverwachte gebeurtenis (grote drukte, ziekte van een medewerker,...) een probleem stelt. Daarnaast is het zo dat er in de nabije toekomst enkele zeer ervaren personeelsleden met pensioen gaan. Er is dus structureel behoefte aan extra personeelsinzet.
- Onroerende investeringen.
Net zoals bij de provinciale domeinen zijn er voortdurend investeringen nodig om het domein te onderhouden en up-to-date te houden. De vzw financiert deze investeringen voor het grootste deel vanuit de eigen middelen. Het domein werd steeds goed onderhouden, maar gezien de leeftijd van bepaalde infrastructuur, dient er de volgende jaren toch heel wat geïnvesteerd te worden in renovatie en vervanging van infrastructuur. Zonder bijkomende financiële middelen zijn deze binnen de huidige werking niet haalbaar.

Naar aanleiding van het bestuursakkoord is er op verschillende vlakken bijkomend onderzoek gebeurd naar de haalbaarheid van een overname van vzw De Lilse Bergen door de provincie. Hierbij werd de bestaande situatie zo goed mogelijk in kaart gebracht en er werden onderzoeksvragen geformuleerd die verder uitgewerkt moeten worden rond volgende thema's:

1. Contact met IOK en gemeente Lille
2. Personeelssubsidies
3. Personeelsinzet
4. Personeelsbeleid
5. Toekomstige investeringen en onderhoud
6. Financiën
7. Toekomstige juridische structuur
8. Vastgoed
9. Ruimtelijke planning
10. Koppeling met APB Zilvermeer
11. Afbouw canon Zilvermeer

Vervolproces

In zitting van 31 oktober 2019 nam de deputatie kennis van de stand van zaken van het onderzoek en keurde ze het plan van aanpak voor het vervolgproces goed.

Aangezien de huidige werkprocessen binnen vzw De Lilse Bergen op dit moment helemaal niet afgestemd zijn op de provinciale werking is het niet realistisch om het beheer van het domein op korte termijn abrupt over te nemen. Er zal gewerkt worden met een overgangperiode waarin het domein geleidelijk aan klaar gemaakt wordt voor de overgang naar een statuut dat past binnen de provinciale werking. De duur van deze periode hangt van het procesverloop af, maar ingeschat wordt dat er minstens een jaar nodig zal zijn.

Volgend plan van aanpak werd door de deputatie goedgekeurd.

- De algemene coördinatie en opvolging gebeurt vanuit DVT.
- Startvergadering met de betrokken provinciale diensten. Toelichting van het project en schets van het vervolgtraject
- Oprichting stuurgroep
  - o Samenstelling
  - o Periodieke rapportering stand van zaken + beslissing
- Werkgroepen rond de geformuleerde onderzoeksthema's. Samenstelling DVT + betrokken ondersteunende diensten. Voorstel werkgroepen rond volgende thema's:
  - o Vastgoed en juridische structuur
  - o Personeel
  - o Infrastructuur en onderhoud
  - o Financiële processen en rapportering
  - o Operationele werking vzw → ondersteuning nieuwe directeur

Financieel

Zowel wat betreft de werking, als wat betreft onroerende investeringen, zijn er op korte termijn bijkomende financiële middelen nodig om het voortbestaan van het domein te vrijwaren. Uit het onderzoek is gebleken dat een jaarlijkse werkingsbijdrage van 400.000 EUR volstaat om het huidige beheer verder te kunnen zetten.

Daarnaast zijn ook verschillende gebouwen op het domein aan vernieuwing toe. In samenspraak met de huidige directie van het domein werd ingeschat dat er in de lopende legislatuur een bedrag van 1.500.000 EUR nodig is om de prioritaire onroerende investeringen te kunnen uitvoeren.

In het voorstel van meerjarenplanning 2020 – 2025 werden volgende bedragen ingeschreven:

- Jaarlijkse subsidie aan vzw De Lilse Bergen (N) – 400.000 EUR
- Onroerende investeringen – prioritaire investeringen De Lilse Bergen – 1.500.000 EUR

Planning

Volgende planning wordt vooropgesteld voor het verdere proces:

Startvergadering: november 2019

Eerste samenkomst stuurgroep en werkgroepen: november 2019

→ Opmaak planning per werkgroep

Aanwerving nieuwe directeur: eindselectie begin november – indiensttreding ten vroegste januari 2020

Einddatum: goedkeuring nieuw statuut voor vzw De Lilse Bergen door provincieraad – afhankelijk van procesverloop.

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd op 14 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op het provinciedecreet;

Gelet op het bestuursakkoord 2020 – 2025 van de provincie Antwerpen;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad neemt kennis van het onderzoek naar de overname van vzw De Lilse Bergen en van het vooropgestelde vervolgproces.

Artikel 2:

De provincieraad neemt kennis van de inschrijving van een bedrag van 400.000 EUR in de meerjarenplanning 2020 – 2025 als subsidie aan vzw De Lilse Bergen (N).

VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

Campus Vesta

Nr. 3/9 van de agenda

APB Campus Vesta. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 19 februari 2009 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf Campus Vesta goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2010 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht: "Wij dragen samen bij tot een optimale werking van de hulpverlening en het verhogen van de veiligheid in de samenleving."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens

wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 75 VTE voorzien. Een organogram is toegevoegd in de bijlage.

Tevens bevatten de kredieten 2020 de nodige middelen voor de voorziene werking en noodzakelijke investeringen in 2020.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 945.300 EUR
- 2021: 959.856 EUR
- 2022: 982.052 EUR
- 2023: 1.004.694 EUR
- 2024: 1.027.788 EUR
- 2025: 1.051.344 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 27 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 19 februari 2009 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Campus Vesta;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Campus Vesta;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Campus Vesta in zitting van 27 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Campus Vesta.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Campus Vesta voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 945.300 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.
Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.
33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;
32 leden hebben ja gestemd;
1 lid heeft zich onthouden.

Goedgekeurd met 32 stemmen ja, bij 1 onthouding.

Mevrouw VERHAERT heeft de provincieraad verlaten.

VOORZITTER.- We zullen nu even een korte pauze nemen.

De vergadering wordt geschorst om 16.06 uur en heropent om 16.21 uur.

VOORZITTER.- Dan kunnen we starten met onze laatste uiteenzetting van gedeputeerde Caluwé.
Gedeputeerde, aan u het woord.

Uiteenzetting van de heer Ludwig CALUWÉ over Economie, Financiën, Landbouw, Innovatie, Logistiek, ICT, gebiedsgericht programma Rupelstreek, Havencentrum, POM.

Tijdens de toespraak van de heer Caluwé worden een aantal begeleidende slides getoond.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- Collega's,

Om de verjaardag van onze voorzitter eer aan te doen, ga ik pogen om zo snel mogelijk door de presentatie van het meerjarenbudget van de mij toegewezen bevoegdheden door te gaan.

We beginnen met het beleidsdomein landbouw.

Bij de vaststelling van het beleid is een analyse gemaakt waarbij een aantal dingen zich bevestigden, en die we de voorbije jaren ook al heel de tijd hebben vastgesteld. Dat is dat 2/5^e van de oppervlakte van onze provincie in landbouwgebruik is. We hebben daar een aantal landbouwbedrijven actief. Een aantal landbouwbedrijven die de voorbije 50 jaar enorm gezakt is, en dat blijft dalen. Daardoor breiden de landbouwbedrijven die blijven in omvang uit. Er is ook de vaststelling dat landbouw deel uitmaakt van heel wat complexe processen. Een belangrijke milieuvraag, deel uitmakend van een ganse voedingssector, opererend op de internationale markt, zijn allemaal gegevens waar ons landbouwbeleid mee dient om te gaan.

Wanneer we kijken naar onze landbouwbedrijven in de provincie zien we dat het grootste aantal bedrijven nog altijd de melkveebedrijven zijn, vervolgens de tuinbouwbedrijven. En de derde grote blok is de intensieve veeteelt, varkensbedrijven en pluimveebedrijven,

waarbij de varkensbedrijven wat gedaald zijn en de pluimveebedrijven toegenomen zijn, of zeker in omvang zijn toegenomen. Gelet daarop is het logisch dat de praktijkcentra zich richten als volgt: de Hooibeeekhoeve op melkvee, het Proefbedrijf op pluimvee, en dan in samenwerking de praktijkcentra van Hoogstraten en Sint-Katelijne-Waver gericht op tuinbouw.

Gelet op die vaststellingen hebben wij de principes van ons landbouwbeleid die zich richten op drie grote doelstellingen. Enerzijds is er de ruimte voor landbouw, en het innoveren van de al zeer sterk geïnnoveerde landbouwsector. Op dat pad gaan we verder doorgaan. Vooral ook om aan te zetten tot grotere samenwerking op cross-sectoraal vlak, en het maatschappelijk draagvlak voor landbouwproductie in de omgeving van de bewoning.

Waaruit zich dat? Het werken aan landbouwruimte: we hebben een aantal processen lopen. Het eerste proces is dat op agrarisch hergebruik. Met welke instrumenten kunnen we verkrijgen dat leegkomende sites in de eerste plaats opnieuw gebruikt worden voor landbouw, waardoor er geen nieuwe greenfields zouden moeten worden aangesproken? Een tweede doortrekking van project dat loopt uit de vorige legislatuur is de begeleiding van de nieuwe glastuinbouwserres. Er zijn vele kleintjes die weggaan en een aantal grote die dan overblijven en ruimte zoeken. We hebben daar de voorbije jaren een proces opgestart nadat het in het verleden vaak moeilijker lag. Maar we hebben daar de voorbije jaren in goede dialoog met de sector en met de betrokken gemeenten een aantal ontwikkelingen in consensus kunnen mogelijk maken. We gaan nu kijken of we datzelfde procedé kunnen doortrekken naar de intensieve veeteelt. Het gaat in de eerste plaats om de pluimveesector, vooral in de Noorderkempen, in dialoog met de gemeenten en de sector. Dat is een proces dat nu is opgestart, waar een stuurgroep is voor opgericht, en waar er onderzoek rond is gebeurd, iemand is voor aangesteld, en waar we zeker het komende jaar voluit mee aan de slag zullen gaan. Dan is er de innovatie van de sector die zich ent op een aantal specifieke domeinen. Ik heb er maar een aantal van opgesomd. Energieproductie, de energiebesparing, de reductie van de milieu-impact, het werken met smart farming en de big data toe te passen op de sector, en het verbeteren van de bodemkwaliteit zijn aandachtspunten in ons beleid. En dan het maatschappelijk draagvlak verder uitbouwen, verzekeren met heel veel verschillende elementen daarin. Seffens ga ik ook op een aantal dingen terugkomen bij de vraagstelling, dus hoef ik daar hier nu niet verder over uit te wijden. Dat geeft dit beeld van financiële middelen die de komende 6 jaar zullen worden ingezet. De instrumenten om dat te doen, buiten onze beleidsdienst, zijn dus de Hooibeeekhoeve gericht op melkvee, met daarbij ook het Landbouwcentrum voor Voedingsgewassen. Maar ook daar ga ik straks nog op terugkomen.

Dan zijn er de aandachtspunten van het Proefbedrijf Veehouderij, vooral dan in het komende jaar, want het is het jaarplan voor het komende jaar maar het zal zich nadien verderzetten. Sinds 3 jaar geleden zijn we ook opgestart met een betere samenwerking tussen de Hooibeeekhoeve, Pluimveehouderij en de Proefstations voor de Groenteteelt en voor de Tuinbouw. De middelen worden samengelegd om Europese projecten bij elkaar te verzamelen, maar we willen dat traject van grotere samenwerking nog verderzetten en intensiever maken om ook op die manier kosten uit te sparen. Dat gebeurt onder de titel AGHRANT. Tot daar een stukje inleiding met betrekking tot landbouw.

Een paar woorden met betrekking tot de bevoegdheid Internationale Samenwerking. Dit is eigenlijk maar op 2 landen gefocust: Nederland en China. Op China ga ik terugkomen bij de

vraagstelling. Wat Nederland betreft hebben wij een goede, intensieve samenwerking in het kader van de Vlaams-Nederlandse Delta met Noord-Brabant, Zeeland, Zuid-Holland, Oost en West-Vlaanderen. Dat heeft zich nu ook geuit in een daarin kaderend nieuw initiatief. We hebben daarvoor met Noord-Brabant, Zeeland en Oost-Vlaanderen de handen in elkaar geslagen om te pogen ook een UNESCO-erkenning te krijgen. Maar dan niet als werelderfgoed, maar als geopark, als gebied waar de geologische geschiedenis specifiek tot uiting komt in het landschap. Vermits ons gebied, het is daarstraks ook al aan bod gekomen, samen een geschiedenis deelt van invloed van de zee op het land gaan we pogen om voor de wijze waarop daarmee wordt omgegaan een erkenning te krijgen. Vermits ook de invloed van de zee de komende jaren nog zal toenemen is het goed om te kijken hoe de mens met die invloed van de zee op het landschap in de voorbije eeuwen is omgegaan en wat daarvan nog rest. Ook grenspunten is in werking en zal ook de komende jaren in onze werking belangrijke aandacht hebben. Het gebeurt ook in samenwerking met de gouverneur om een aantal zaken te kunnen wegwerken.

Dan kom ik bij het beleidsdomein economie. Ook daar vertrekken we van een aantal vaststellingen. Het aantal ondernemingen blijft stijgen. We hebben het hoogste aantal starters. Maar we hebben tegelijkertijd ook wel het hoogste aantal falingen, zeker bij de starters is er de laagste overlevingsgraad. Dit heeft voor een stuk te maken omdat in een stedelijke omgeving meer starters het niet halen in een eerste proces.

Een stuk vergrijzing merken we in de zorgsector.

We hebben de problematiek van de detailhandel.

We merken dat niet alle gemeenten beschikken over een ambtenaar lokale economie.

Een stuk van onze oppervlakte is bestemd voor bedrijvigheid, maar alle sectoren vragen natuurlijk meer ruimte. En we weten dat we het met die ruimte zullen moeten doen en we daar op een slimme manier mee moeten omgaan.

Vandaar een aantal aandachtspunten in het beleid. De detailhandel gericht op kernversterkend beleid, en het ondersteunen van onze gemeenten in hun detailhandelsbeleid met ze voldoende materiaal te bieden, en coaches op pad te sturen, zullen we doortrekken, zeker langs al die steenwegen, waarvan we toch wel willen dat ze niet allemaal retailwegen zouden zijn.

Voor wat betreft innovatie en ondernemerschap hebben we een aantal instrumenten die we dienaangaande inzetten, een goede samenwerking met de kennisinstellingen, met VITO, met de Universiteit Antwerpen. Dan is er het verdeelkrediet rond innovatie en ondernemerschap waar we rond projecten toch 700.000 EUR kunnen inzetten. Specifiek gericht op zorginnovatie en de zorg economie zullen we ook 300.000 EUR uittrekken.

Dan is er de POM die als hefboom fungeert, en waarbij de voornaamste aandachtspunten de komende periode de verdere uitbouw van het wetenschapspark in Niel zullen zijn waar voor 22 miljoen aan investeringen gepland zijn. Een investering waar we zelf geen euro moeten insteken. Het zijn investeringen die komen van het bedrijfsleven van de verschillende sectoren, waar wij wel het kader rond creëren opdat die investeringen mogelijk zouden zijn.

Er is de uitbouw van de agrarische bedrijvzone Veiling Zuid, en de aanleg van het warmtenet in het bedrijventerrein Ter Beke. In Mol, in samenwerking met VITO, ook dat huis uitbaten en laten uitgroeien tot een goede incubator in de rand van VITO. Voor het

overige kan men altijd op de POM beroep doen als er zich problemen voordoen op bedrijventerreinen, en wanneer men voor de verduurzaming van bedrijventerreinen goede adviezen wil. Ook op dat vlak kunnen we projecten begeleiden, het initiatief nemen, en het trekkerschap opnemen. Op dat vlak zijn wij momenteel in verschillende gemeenten actief.

Dan hebben we het Havencentrum als hefboom voor ons beleid. De komende jaren ontwikkelen we een aantal nieuwe trajecten die zich richten op kinderen vanaf de lagere school tot de 3^e graad van het secundair onderwijs. Het gaat om het doorstarten van Talentenstroom dat zich mee zou inkaderen in het Havencentrum, het meewerken van de vormgeving van het vervolg van Havenland, en het proces van de transitie van havengidsen naar edutainers. Natuurlijk is er het voorbereidend werk om te komen tot het nieuwe Havenbelevingscentrum in 2024, dat zich dichterbij de stad, aan het Kattendijkdok, moet gaan ontwikkelen. De bedoeling is om dit jaar te komen tot een gezamenlijke roadmap met het Havenbedrijf, de ontwerpwedstrijd op gang te brengen, en een businessplan opzetten samen met het Havenbedrijf. Dat is hetgeen in 2020 dienaangaande moet worden gerealiseerd om in 2024 daartoe te komen.

Ten slotte ook een paar woorden over het departement Logistiek. Het ondersteunend departement maakt gans het beleid mogelijk. U ziet de oplijsting van de voornaamste investeringsprojecten die in de komende meerjarenbegroting meer dan 1 miljoen bedragen. Gelukkig zijn er nog wat reserves genomen voor dringende instandhoudingswerken en voor andere projecten om het patrimonium in stand te houden. Bij elk project zal er een energiestandaard gerespecteerd worden. De bedoeling is dat er ook tegen 2025 voor elke van onze gebouwen een masterplan is opgemaakt. De verschillende entiteiten zullen ook een duidelijk energierapport ontvangen, zodanig dat we ook op dat vlak nog verdere stappen kunnen zetten. We werken aan de vergroening van ons wagenpark. We zorgen er ook voor dat de omgeving zo warm en zo aangenaam mogelijk is, juist omdat onze hersens er zouden kunnen voor zorgen dat ze ook voldoende productief zijn. We blijven werken aan duurzaam aanbesteden en een goede adviesverlening naar alle verschillende diensten die met overheidsopdrachten bezig zijn.

Ten slotte, als allerlaatste, is er het departement IC dat is overgegaan naar een nieuwe organisatiestructuur. Het komt er nu op aan om het digitaal werken ook uit te rollen naar de verschillende verzelfstandigde entiteiten waar er voor gekozen is om meer 'in house' te werken, en dure consultancyprofielen af te bouwen. Het is geen gemakkelijke operatie, maar we hopen op die manier het toch binnen de budgettaire context allemaal te kunnen waarmaken.

Tot daar een overzicht van de verschillende bevoegdheden die mij zijn toegewezen.

Dank u.

Economie

VOORZITTER.- Mevrouw Vrancken heeft het woord.

Mevrouw VRANCKEN.- Geachte gouverneur, voorzitter, ondervoorzitter, griffier, deputatie, collega's,

De deputatie van de provincie Antwerpen stelde een ambitieus, duurzaam, efficiënt, dienstbaar en verbindend bestuursakkoord voor. Met betrekking tot bovenlokale mobiliteitsproblematieken, waarbij de kernpunten duurzaam, verbindend, efficiënt en dienstbaar zeker van tel zijn, staat er in het bestuursakkoord: "De provincie Antwerpen onderzoekt bovenlokale mobiliteitsproblematieken. Ze heeft daarbij aandacht voor een intermodale aanpak, de wisselwerking tussen ruimtelijke ordening en mobiliteit, en de afstemming met andere beleidsdomeinen." Verderop in het hoofdstuk economie valt met betrekking tot baanwinkels te lezen: "Het succesvolle detailhandelsbeleid wordt verdergezet en waar nodig uitgebreid naar een bovenlokaal niveau (bijv. voor baanwinkels), met als bijkomend voordeel dat kennis en ervaring door de lokale besturen vlotter kunnen worden uitgewisseld. De provincie blijft ook waken over een goed evenwicht tussen baanwinkels en de lokale middenstand in de dorps- en stadscentra."

De voorbije legislatuur werden de N70 van Antwerpen naar Gent en de N10 van Lier naar Aarschot als modelsteenwegen gebruikt. De diensten Economie, Ruimtelijke Planning en Mobiliteit van de provincies en gemeenten ontwikkelden een toekomstvisie voor de steenweg. Ook beleidsmakers en de retail- en vastgoedsector zaten rond de tafel.

Oorspronkelijk waren er ook plannen om de N177/A12 in de Rupelstreek en Aartselaar te gebruiken als 'modelsteenweg'. Dat is uiteindelijk niet doorgegaan. Nochtans noopt de problematiek van de A12/N177 zich uitermate voor zo'n overkoepelende visie. Het Vlaams Gewest werkt in samenspraak met de lokale gemeenten aan een visie voor de hervorming van de A12. Daarbij is het van groot belang om naast mobiliteit ook de economie en ruimtelijke planning langs de A12/N177 te betrekken. Vandaag stellen we namelijk vast dat de verschillende gemeenten verschillende visies eropna houden rond het ruimtelijk beleid. De stad Antwerpen bijvoorbeeld, ontwikkelt momenteel RUP's voor bijkomende detailhandel. Op andere plaatsen weigert de ene gemeente dan weer al te grote ontwikkelingen om de fileproblematiek op de A12/N177 niet te verergeren, terwijl buurgemeenten dergelijke grote ontwikkelingen wel goedkeuren. Zeker bij een hervorming van de A12 is het aangewezen dat er één duidelijke visie op de ontwikkelingen langs de N177 komt, zo niet zullen nieuwe, grote ontwikkelingen mogelijk al snel tot nieuwe mobiliteitsproblemen en files leiden.

Kortom: het zou een grote meerwaarde voor de regio kunnen betekenen indien de provincie ook voor de A12/N177 in Wilrijk, Aartselaar en de Rupelstreek een dergelijke visie ontwikkelt, in samenwerking met alle actoren. Indien de provincie daartoe beslist is er bovendien enige haast bij, gezien AWW al in 2023 zou willen starten met de bouw van de nieuwe A12, maar de bouwvergunning wel al in 2021 wil indienen.

Tot mijn grote tevredenheid vinden we in de meerjarenplanning ook daadwerkelijk een exploitatiebudget om de lokale besturen te begeleiden in opmaak van bovenlokale

detailhandelsvisies en -doelstellingen. Dit kadert in de beleidsdoelstelling van de uitbouw tot een duurzame economische topregio en tot het verstevigen van de concurrentie- en innovatiekracht. Voor dit actieplan wordt immers elk jaar 122.448,00 EUR ingeschreven als exploitatiebudget. In 2020 en 2021 worden zelfs de nodige uitgaven ingeschreven voor het beleidsvoorbereidend werk rond ruimte voor bedrijvigheid en detailhandel.

In de omgevingsanalyse mogen we hierover lezen dat de provincie de intergemeentelijke samenwerking als rode draad voor een adequaat detailhandelsbeleid wil stimuleren, alsook nieuwe vragen en wensen voor bovengemeentelijke aanpak wil opnemen, waaronder steenwegen en baanwinkels, andere dan de N10. Daarnaast wil men ook een ruimtelijke vertaalslag maken van het detailhandelsbeleid waarbij de ruimtelijke synergie tussen detailhandel, bedrijvigheid en wonen verankerd zal worden.

Mijn vragen hieromtrent zijn de volgende:

1. Zijn de voorziene budgetten al toegekend aan specifieke projecten inzake baanwinkels, gezien er ook budgetten werden ingeschreven voor het beleidsvoorbereidend werk rond deze detailhandel? Zo ja, welke projecten zullen hiermee worden bediend? Zo nee, hoe zullen deze projecten geselecteerd worden?
2. Zal de deputatie, in het licht van deze meerjarenplanning, ditmaal wel kiezen voor de A12/N177 om een modelvisie te ontwikkelen? Zo ja, welke timing zal de provincie hiervoor hanteren en welke actoren zullen worden betrokken? Zo neen, om welke redenen niet?

Alvast dank voor uw antwoord.

VOORZITTER.- De heer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Mevrouw de gouverneur, collega's,

Baanwinkels, herlokalisatie van KMO-zones en onze klimaatdoelstelling. Weinig is zo doeltreffend in de realisatie van onze klimaatdoelstellingen als het versterking van onze dorpskernen, de herlokalisatie van onze KMO-zones en de afbouw van industriële agrosites en megabaanwinkelsites of -steenwegen. Als provinciale overheid kan je burgers en ondernemers samenbrengen in een gemeenschappelijk project met als finaliteit een leefbaardere en gezondere omgeving en betere luchtkwaliteit, waar mobiliteit vergroent en wonen en werk dicht bij elkaar kunnen komen. Het is niet makkelijk. Het vereist lef en daadkracht. Maar er is een win-win voor iedereen, en dit moet de leidraad zijn.

Ik wil een lans breken voor herlokalisatie van KMO-zones. Er moeten steeds meer ontsluitingen aangelegd worden wegens historische versnippering, en dat kost veel geld. Ik stel mij de vraag of een beleid voeren rond herlokalisatie op vele vlakken niet duurzamer is, minder investeringen, minder mobiliteit, meer open ruimte. Nota bene, er zijn weinig bedrijven met een activiteit van meer dan 15 jaar, en dat geeft wel perspectieven naar herlokalisatie. Maar dit vergt moed, professionele kennis van de businessmodellen van de retailbedrijven en geduld om de stakeholders op één lijn te krijgen.

Als Groen-fractie kunnen wij de budgetten voor kernversterking en streekplatformen enkel maar toejuichen, maar wat is hun draagkracht qua positionering, menskracht en budget. Belangrijk, want het is een van de kerntaken van het provinciaal beleid. Het budget streekmotor, 799.000 EUR, bedraagt immers minder dan 1% van het provinciaal budget. De provincie als topregio is gebudgetteerd op 1,6 miljoen EUR, minder dan 1 % van het totale budget, waarvan 122.000 EUR voor het begeleiden van lokale besturen betreffende de versterking van de detailhandel. Welke draagkracht en haalbaarheid creëert dit? Jammer, te weinig naar onze mening. De gemeente op zich is niet krachtig genoeg om het overkoepelend op te lossen. Vlaanderen is niet het beleidsinstrument dat dicht bij de besturen staat. De provincie: ja.

Een vraag die ik dan nu ook maar stel over de POM. Is herlokalisatie een doelstelling van de POM?

Het proefproject rond de baanwinkel en N10 Aarschot-Lier is belangrijk, maar trek conclusies met daadkracht. Vele baanwinkels overleven financieel de komende 5 jaren niet omwille van een dalende aantrekkingskracht in het retaillandschap. Dat weet iedereen. Er is urgentie, zo niet wordt er een nieuwe site van mogelijk overslagbedrijven gecreëerd, en dan staan we weer voor lange tijd nergens. Ik verwijs ook naar die A12.

Landbouw en onze klimaatdoelstellingen, ik heb het bewust toegevoegd aan KMO-zones. Versnippering, herlokalisatie, ooit was er een project ruilverkaveling, megaprojecten, gemiste kansen, schuldcreaties naar diverse stakeholders: jammer! De grenzen in het industrieel landbouwmodel zijn bereikt. Een knip in de veestapel verhit de gemoederen in Nederland, maar ook Vlaanderen zal deze dans niet ontspringen. Van keuterboeren naar prachtige vierkanthoeve, naar industrieel ogende megastallen, de consument kreeg goedkopere producten, maar de positie van de landbouwer werd niet beter en onze leefomgeving evenmin. De afval moet ergens naartoe. De mestoverschotten, de waterkwaliteit van de beken die overspoeld zijn met nitraten, en een teveel aan stikstof uit de megastallen verzuurt heide en bossen.

Moeten wij niet een onderscheid maken tussen ecologische landbouwers en de agro-industriële ondernemers? Welk duurzaam landbouwmodel willen wij? Willen wij netto-exporteur van vlees blijven, ten koste van... Slikken wij hiervoor de milieuvervuiling? Vinden wij het normaal dat miljoenen dieren in industriële stallen leven? Het zou te gemakkelijk zijn de individuele landbouwer de zwarte piet toe te schuiven. Vooreerst is er een duidelijk beleid nodig. Dit beleid vinden wij te weinig terug in de projecten van de Hooibeekhoeve en het Proefbedrijf Pluimveehouderij.

Ik sluit af. Als wij alle subsidies op 100 % zetten. In totaal zijn 32 % van de uitgaven van onze provincie subsidies. Hiervan gaat 5% naar de klassieke landbouw, met andere woorden 2,2 miljoen in 2021 tot 2,4 miljoen in 2025, of 85 % van de uitgaven van landbouw, ruimte, innovatiedraagvlak voor landbouw. Als ik in de details ga kijken zie ik dat in 2019 0,08% gereserveerd was voor duurzame landbouw. Wat is de prioriteit? Hoe rijmt het beleid dit met de millenniumdoelstellingen? Wij dachten: tijd voor verandering.

VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Voorzitter, ondervoorzitter, geachte gouverneur, mijnheer de griffier, collega's,

In onze provincie willen we de concurrentie en de innovatiekracht van onze bedrijven versterken, het detailhandelsbeleid doorzetten en de bovenlokale aanpak verder uitwerken. We voeren dit uit via het mee aanleggen van infrastructuur ter ondersteuning van het bedrijfsleven, we stimuleren de samenwerking tussen de bedrijven en we lanceren ons ook in de inclusieve economie.

In de provincie hebben we, als ik mij niet vergis mijnheer de gedeputeerde, meer dan 150.000 bedrijven, en elk jaar komen er 10 % bij. Maar zoals u daarnet ook zelf zei, gedeputeerde, we hebben ook in onze provincie jammer genoeg de meeste faillissementen. Ik heb een getal van meer dan 1.100 in de documenten gezien. En het faillissement treft vooral jonge starters. We zien ook een verschuiving van kleine winkelkernen naar grotere winkelclusters in grotere steden of in diens periferie. Op sommige plaatsen is de detailhandel en de horeca helemaal niet duurzaam en zie je de ene sluiting na de andere. In sommige winkelstraten in de stad Antwerpen zie je dat er teveel op elkaar gelijkende winkels en diensten op een kleine oppervlakte ontstaan, en die zijn evenmin een lang leven beschoren.

In de slotanalyse las ik dat de provincie over te weinig personeelscapaciteit beschikt, alsook een gebrek aan expertise in sommige domeinen. Ik denk daarbij aan domeinen zoals mode, en andere creatieve beroepen. Ik heb ook gezien dat we daar een beetje expertise ontbreken in de chemiesector. Vandaar mijn volgende vragen aan u, gedeputeerde Caluwé.

- Bij de ondersteuning van jonge starters staat er in de documenten dat het gaat over een passief ondersteuningsbeleid. Kunt u mij uitleggen waarover dit gaat en wat het inhoudt?
- De ondersteuning van de lokale besturen gebeurt via coachingprojecten. Er is heel veel vraag naar, maar we hebben echter te weinig personeel om aan de grote vraag te voldoen. Hoe gaan we dit personeelstekort oplossen de volgende jaren, en hoe kunnen we de expertise in die speciale domeinen nog vergroten?
- Veel KMO's liggen op het grondgebied van de stad Antwerpen. Hoe is de relatie tussen de provincie Antwerpen en de stad Antwerpen om steun en dienstverlening te bieden aan deze bedrijven? Ik heb dat niet goed kunnen ontwarren in de documenten.
- De nieuwe Vlaamse regering heeft in het regeerakkoord een groot stuk KMO-steun afgebouwd. Hoe kunnen we dat remediëren? Hoe kunnen we voorkomen dat dit ten koste gaat van onze concurrente en innovatiekracht?

VOORZITTER.- Mijnheer Valkeniers wou aansluitend even tussenkomen.

De heer VALKENIERS.- Dank u, voorzitter.

Ik wou even aansluiten op de vragen van mevrouw Talhaoui, die ik voor een groot stuk volg. Bij toeval heb ik de laatste jaren mij nogal veel beziggehouden met een startup aan de Technische Universiteit van Delft. Uit ervaring weet ik dat startups een tekort hebben, niet zozeer aan passieve begeleiding, maar aan actieve begeleiding. Zeer veel van de

actieve begeleiding die er vandaag is komt helaas weinig de startups ten goede, maar wel de begeleiders. Die bedrijven die startups helpen worden bijna een industrie op zich, veel meer ten bate van zichzelf dan ten bate van de startups. Als ik de provincie een raad mag geven is het om veeleer in die richting te gaan kijken, en ook het actief begeleiden van hen naar venture capitalists naar business angels. Want het is daar waar ze een tekort aan hebben, niet zozeer aan kunde, uitdagingen die ze willen beantwoorden, of aan kennis, maar aan actieve begeleiding richting de business angels, en dergelijke.

Dank u.

VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui, u mag uw tweede tussenkomst houden.

Mevrouw TALHAOUI.- Voorzitter, ondervoorzitter, mevrouw de gouverneur, mijnheer de griffier, beste collega's,

We need to talk about China.

China is alomtegenwoordig dezer dagen in onze media, niet alleen omdat het de tweede grootste wereldeconomie is, en ook niet omdat het gaat over de commerciële boksmatch tussen Trump en Xi Jinping, of over het vrijwaren van de concurrentiekracht van onze Europese bedrijven tegen Chinese dumpingprijzen. De laatste weken gaat het vooral over de mogelijke economische spionage, ontdekt door onze eigen staatsveiligheid, en wel via bepaalde taal- en culturele activiteiten die ingang vinden in zogenaamde Confuciusinstituten. Professor Jonathan Holslag, China-expert aan de VUB, waarschuwt er ons al jaren voor dat er economische spionage bezig is. Gisteren nog heeft de VUB zelfs de samenwerking met datzelfde Confuciusinstituut opgezegd.

China heeft de laatste maanden jammer genoeg weer de pers gehaald met een triestig mensenrechtenbulletin. De beelden uit Hongkong staan vers op het netvlies, het opsluiten van de Oeigoeren in zogenaamde opvoedingskampen, duizenden politieke gevangenen, en zo meer.

Onze provincie heeft een geprivilegieerde relatie met China, via de zusterband met de provincie Shaanxi. Er is de studentenuitwisseling met de Universiteit Antwerpen, en het EFRO-project I²PCC, wat staat voor Internationaal en Interprovinciaal Cleantech China. Eigenlijk gaat het over de internationalisering van onze Vlaamse KMO's gespecialiseerd in cleantech. Ik wil er ook nog bij vertellen dat de belangrijkste economische sectoren in China in handen zijn van de overheid. China wil op dit moment van zijn klassieke, vervuilende industriële economie met weinig toegevoegde waarde af, en overschakelen naar de nieuwste technologische ontwikkelingen.

Naar aanleiding van de recente prinselijke missie kwam de mensenrechtensituatie in dat land ook aan bod, en werd er vanuit de publieke opinie zeer verontwaardigd gereageerd over het feit dat er tijdens de missie geen woord werd geopperd over de mensenrechtenschendingen in het land. De publieke opinie heeft zich geroerd, mijnheer de voorzitter van de deputatie. De Vlaamse minister-president maakte zich daarvan af door te verwijzen naar onze federale diplomatieke diensten.

In deze context had ik graag volgende vragen gesteld aan gedeputeerde Caluwé.

- Gedeputeerde, wat is uw impressie geweest over de missie? Trouwens het was mij niet duidelijk of wij ook mee hebben deelgenomen aan deze missie. Is de politieke toestand in het land ook aan bod gekomen? Is er gesproken over Hongkong? Aangezien de SDG's ons provinciaal handelen voortaan zullen omkaderen en mensenrechtenbescherming het hart vormt van die SDG's, moeten we daarover dan niet met onze Chinese partner openlijk en eerlijk dialogeren tijdens onze gezamenlijke ontmoetingen met hen, en misschien aanhalen dat wij toch andere normen en waarden hebben?
- Hoe gaan we ons economisch en industrieel weefsel en onze technologische ontwikkelingen kunnen beschermen tegen zulke spionage? Hoe gaan we onze intellectuele rechten op bepaalde uitvindingen kunnen beschermen?
- Worden er protocollen opgesteld die transparantie en integriteit voorschrijven? Ik denk dan vooral aan de samenwerkingsverbanden met onze cleantech-bedrijven. Weet u of er bepaalde maatregelen worden genomen vanuit Vlaanderen, of zelfs vanuit België, om ons daarvoor te behoeden?

Ik wil er nog alleen aan toevoegen, collega's, dat ik ook realist ben. Ik weet met wie we te maken hebben. Maar ik vond toch deze vragen belangrijk genoeg om dit hier onder ons een beetje te bediscussiëren.

VOORZITTER.- De heer Caluwé heeft het woord.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- Ik zal eerst de vragen van collega Vrancken behandelen waar ik ook meteen een stukje van collega Schoofs met betrekking tot detailhandel min of meer mee zal beantwoorden.

Zijn de voorziene budgetten al toegedicht?

Het grootste deel daarvan vloeit voort uit de werking van onze vier detailhandel-coaches die de gemeenten ondersteunen. Tot hiertoe hebben in onze provincie al 41 gemeenten daarop beroep gedaan. Uiteraard, wanneer het gaat over gemeenten die een belangrijke steenweg op hun grondgebied hebben komt de problematiek, hoe men de kernen toch kan verdedigen tegenover de baanwinkels waar men mee geconfronteerd wordt, zeer sterk aan bod. Met het traject dat nu gestart is in Borsbeek, Wommelgem en Wijnegem zal het uiteraard ook gaan om de problematiek van de R11 en de N116. Met de gemeente Schoten werken we aan de Bredabaan. Er zijn initiatieven om ook Merksem, de stad Antwerpen, daarbij te betrekken om te komen tot één bovenlokale visie, mogelijks resulterend in een RUP. Samen met Schoten werken we ook aan de N115, de Brechtsebaan. De gemeente Schilde start begin 2020 met specifiek de vraag voor het opzetten van een toekomstvisie voor SCHILMart. Dat is het gebied aan de N12. Daar wordt gekeken of het in een volgende stap ook kan uitgebreid worden richting Zoersel en Wijnegem. Met Zandhoven wordt gewerkt aan de N14. In Heist-op-den-Berg wordt er gewerkt aan de grote steenweg Lier-Aarschot. Dit valt in het kader van het mee door Vlaanderen gesteunde project. Maar gelet op het werk dat daar is verzet is Heist-op-den-Berg van oordeel dat men dat ook wil uitbreiden richting de N15, waarbij er gekeken wordt of Putte, en mogelijks ook Bonheiden en Hulshout, daar zou aan deelnemen. Met de gemeente Balen wordt gewerkt aan de N18. Wat betreft de N10 is er de ontwikkelde visie omtrent baanwinkels tussen Lier en Aarschot, waarbij we nu de mogelijkheid hebben om dat mee met de Vlaamse middelen te

gaan bekijken hoe het kan worden omgezet naar een goed werkend instrumentarium. Voor wat betreft de A12/N117 begrijp ik dat de gemeente Aartselaar aangegeven heeft dat er interesse bestaat om in 2020 aan de slag te gaan met een detailhandelscoach. Dan zal uiteraard de A12 bekeken worden, want je kan moeilijk over kernversterking in Aartselaar gaan spreken als je het niet hebt over de A12. Op basis daarvan, zoals bij de voorgaande voorbeelden, moet er dan gekeken worden of het ook in een regionaal overleg kan worden ingekaderd, wel goed wetende dat wellicht de A12 met een dergelijke complexe problematiek uiting geeft dat het in een heel ruimtelijk perspectief moet bekeken worden. Wellicht zal het dus ook met de mensen van Ruimtelijk Planning moeten bekeken worden hoe het zou kunnen worden aangepakt.

Als ik verder kijk zie ik dat het streekplatform Kempen ook nu de provincie gevraagd heeft om een detailhandelsplan op te zetten voor de hele regio Kempen. Nadat het gepresenteerd is, is op de conferentie van burgemeesters een voorstel gelanceerd om enkele steenwegen in de Kempen te selecteren waarmee de provincie aan de slag zou kunnen gaan. In het voorjaar van 2020 zouden de Kempense gemeenten hun engagement voor dit mogelijk project uitspreken.

Ik denk dat dit voor een stuk aangeeft hoe wij met de baanwinkels aan de slag zijn. Maar nogmaals, voor wat betreft de A12 kunnen we vertrekken op basis van een vraag van Aartselaar. En het is inderdaad juist dat het best zou aangepakt worden samen met Wilrijk, Schelle, en Boom. Dan moet misschien ook wel gekeken worden of het niet ruimer moet beschouwd worden en niet in een globale ruimtelijke problematiek moet worden bekeken.

Met betrekking tot de vragen van collega Schoofs denk ik dat hiermee ook al is aangegeven hoe wij met detailhandel omspringen.

Wat betreft onze landbouwproblematiek denk ik dat er een algemeen statement naar voren is gebracht. Misschien toch enkele elementen, omdat het niet allemaal kommer en kwel is. Wij leveren heel veel inspanningen om onze bedrijven verder te innoveren om emissies terug te dringen en om op een zo duurzaam mogelijke wijze te werken. In Vlaanderen is de stikstofuitstoot toch wel serieus gedaald. We zitten nog maar op de helft van het stikstof emissieniveau van 1990. Dat traject wordt verdergezet. We zijn er nog niet helemaal. Dat is evident. Maar daar wordt verder aan gewerkt. Ook de veestapel, zonder dat het een doelstelling op zich is, is in belangrijke mate gedaald. Als je kijkt naar het aantal koeien zitten we op dit moment met minder koeien in België dan in 1910. Er moet nog doorgewerkt worden, maar de landbouw neemt zijn verantwoordelijkheid in de ganse klimaatdiscussie, zet trajecten uit en werkt er ook naar om de doelstellingen die gevraagd worden te realiseren. Er zijn onze koeien, maar ik heb soms de indruk dat er wat andere heilige koeien zijn die minder gemakkelijk worden aangepakt.

Dan de vragen van collega Talhaoui.

Wat betreft de ondersteuning van de starters moet ik misschien toch één belangrijk ding meegeven dat geldt voor de ondersteuning van alle ondernemingen. In het kader van de interne staatshervorming van 5 jaar geleden hebben wij de afspraak gemaakt dat wij geen geldige ondersteuning doen van bedrijven. Dat is een loutere Vlaamse aangelegenheid. Van ons wordt wel een omkaderend beleid verwacht, een beleidsvriendelijke omgeving te

creëren, goede samenwerking te organiseren met kennisinstellingen, en ondernemingszin aan te kweken. Dat verwacht men allemaal wel. Maar het als gaat om een individuele starter individueel te ondersteunen is dat, ook al is het formeel niet verboden, in afspraak met Vlaanderen geen taak van de Vlaamse provincies.

Wat doen we dan wel? Voor wat betreft de ondernemingszin ondersteunen wij actief de miniondernemingen waar men in het secundair onderwijs al eens in de klas een onderneming opzet om zo al doende te leren wat is om te ondernemen, in de hoop dat men dan makkelijker die stap zal zetten. We hebben de indruk dat het ook wel werkt, en de ondernemingszin in de samenleving is toegenomen. Mee in dat kader ondersteunen we ook het project 'Vliegende starters', waar jonge, of soms oudere, ondernemers voor de klas kunnen gaan staan. We hebben ook de ondersteuning van het project van de meest ondernemende jeugdbeweging. We zorgen dan voor samenwerking tussen de ondernemingen en het bedrijfsleven. Wij ondersteunen 'Antwerp. Smart Region Link' dat ervoor zorgt dat er een wisselwerking is tussen het bedrijfsleven en de universiteit. Uiteraard hebben we onze initiatieven, onze incubator die we opgericht hebben op het Wetenschapspark te Niel waar tal van nieuwe bedrijven zijn kunnen starten. Op 2 à 3 jaar zat die vol. We moeten uitkijken naar verdere uitbreiding op dat vlak.

Voor wat specifiek de creatieve sector betreft hebben we 'Antwerp. Powered by Creatives'. Dit is een samenwerking van de POM met de stad Antwerpen, De Winkelhaak, Universiteit Antwerpen, Antwerp Management School, en KdG om met de creatieve sector in de stad, uitgebreid naar Mechelen en Turnhout, een netwerk te organiseren en ook sectoraal de andere economische sectoren te beïnvloeden om zo te komen tot een grotere innovatie en grotere creativiteit in het economisch leven.

Kunnen wij meer doen? Wij kijken uit naar datgene wat in het Vlaams regeerakkoord staat waar men stelt dat er mogelijkheid moet zijn om subregionale slimme specialisatie te ontwikkelen, en waarbij men dan concreet kijkt naar de provincies. Er staat letterlijk: "We ondersteunen provincies en streken om met betrokkenheid van regionale sociale partners en stakeholders een strategie rond slimme specialisatie te ontwikkelen." Begin januari 2020 zullen onze medewerkers in ambtelijk overleg gaan met het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen om te kijken hoe die bepaling uit het Vlaamse bestuursakkoord zal kunnen uitgevoerd worden.

Ten slotte de vragen van mevrouw Talhaoui met betrekking tot China.

Inderdaad, wij hebben op uitdrukkelijke vraag van Vlaanderen met I²PCC deelgenomen aan de prinselijke missie naar China. Dat project is ondersteund door Vlaanderen om onze cleantech-bedrijven in contact te brengen met Chinese overheden en Chinese bedrijven om daar onze technologische ontwikkelingen te kunnen verkopen die daar zouden kunnen worden aangewend. Het is een samenwerking van vier Vlaamse provincies. In China heb je nu eenmaal de situatie dat een groot aantal provincies daar wat betekenen. De provincies zijn daar ook wel wat groter dan onze provincies. Maar je opent daar als provincie wel makkelijk een deur, waar je daar dan best gebruik van maakt, wat we ook doen. We doen dit historisch al heel lang. We vieren volgend jaar de 35-jarige samenwerking met Shaanxi. Destijds is dit ontstaan uit de een van de eerste Westerse investeringen in China, nl. Janssen Pharmaceutica. Janssen is toen naar gouverneur Kinsbergen gegaan en heeft gezegd: "Je zou ons helpen als je een vriendschapsrelatie opstartte met de provincie waar wij ons gevestigd hebben, omdat veel daar via de overheid verloopt, en het voor ons

makkelijker is om die investering te doen als we dat kunnen kaderen in het raam van een vriendschapsverdrag." Zo is dat ontstaan, en vandaag is Xian Janssen nog altijd een belangrijk begrip in China. Als je daarover begint heb je daar veel gehoor voor.

Uiteraard zijn er de politieke problemen waar wij niet vreemd aan zijn. Maar het lijkt mij niet aan een provincie om aan buitenlands beleid te gaan doen, toch al niet aan buitenlands politiek beleid. We kunnen we ook discussiëren of het een Vlaamse of federale verantwoordelijkheid is, maar het is in alle geval geen provinciale bevoegdheid om te zeggen welke stellingen je al dan niet ten aanzien van China moet innemen. Het is op vraag van Vlaanderen dat we geparticipeerd hebben aan de prinselijke missie. Je kan je daar vragen rond stellen, maar het Vlaams of federaal parlement lijkt mij de beste plek om die te stellen. Als je zegt: we doen eraan mee, is het ook logisch dat wij daar dan die stappen rond zetten. Ik ben er persoonlijk ook van overtuigd dat je altijd best praat, in dialoog gaat, samenwerkt en openingen houdt. Dit is de beste manier om bepaalde richtingen uit te gaan. Ik denk ook dat we de toekomst van onze planeet niet aankunnen als 1,4 miljard mensen daar niet in dezelfde richting mee stappt. Mijn aanvoelen is dat er grote belangstelling is voor het project waarmee we daar naartoe zijn gegaan rond cleantech. Ik denk dat vele stemmen in China er toch van overtuigd zijn dat men daar moet gaan naar een betere ecologische omgeving. Als we daar een bijdrage kunnen toe leveren lijkt mij dat een goed idee.

Tot daar een aantal elementen, en ik heb zelf niets ontdekt van enige vorm van spionage. Ik had een paar voorzorgen genomen, maar ik heb niet ontdekt dat ik zou zijn afgeluisterd of dat er allerlei virussen op mijn GSM zouden zijn aangebracht. Van tevoren had de staatsveiligheid ons wel een brochure bezorgd, zeggende waar we toch min of meer dienden op te letten.

VOORZITTER.- De heer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Ik had ook een concrete vraag gesteld rond de POM, of herlokalisatie ook een insteek is die de POM kan nemen? Ik had die ook doorgemaid.

VOORZITTER.- De heer Valkeniers heeft het woord.

De heer VALKENIERS.- Nog even over het antwoord over China.

Ik ben het er mee eens dat praten belangrijk is, maar praten betekent ook iets zeggen, en desnoods iets zeggen wat de gastheren niet graag horen. Maar misschien kunnen bij volgende bezoeken de collega's van de PVDA meegaan. Die hebben naar het schijnt zeer goede relaties met Maoïsten in China. Je weet nooit dat het kan helpen, hoewel?

VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank u, voorzitter.

Ik hoop dat we dan allemaal mee mogen.

Gedeputeerde, ik wil nog even een paar bemerkingen of aanvullingen maken op uw antwoorden.

Ik vind het spijtig dat we als provincie niet opkomen voor starters en voor nieuwe start-ups. Ik denk dat Antwerpen stad dat wel doet. Veelbelovende technologische en zeer creatieve start-ups kunnen ondersteund worden vanuit de stad. U zegt dat Vlaanderen dat doet. Maar als we allemaal in de grote pot van Vlaanderen hoop moeten koesteren denk ik dat we heel veel talent aan ons laten voorbijgaan.

Ik heb ook niet goed begrepen of die incubator op het Wetenschapspark dan wel financiële ondersteuning krijgt op een of andere manier.

In verband met het Vlaams regeerakkoord kan u op ons rekenen dat we dat vanaf 2020 zullen opvolgen en zien welke hulp Vlaanderen naar ons zal brengen.

Alhoewel u zelf zei dat diplomatie niet van de provincie is, was uw antwoord op China zeer diplomatisch in mijn ogen. Ik vind wel dat we daar een standpunt moeten innemen. Deputatie, en ook mevrouw de gouverneur die mee op missie is geweest, ik had gewoon nog een sprankeltje hoop gekoesterd dat u op zijn minst face to face aan onze partners daar, in een open en constructieve dialoog zou zeggen hoe ongelukkig wij zijn met wat er gebeurt in Hongkong, of wat er gebeurt met Oeigoeren in die heropvoedingskampen. Maar zelfs dat hoor ik niet vanuit de delegatie die geweest is.

Wat de spionage betreft heeft u eigenlijk alleen maar geantwoord dat de staatsveiligheid u had gevraagd om voorzorgsmaatregelen te nemen. Ik ben zeer serieus daarin. Er moet toch een manier zijn van protocollen opstellen om integriteit en transparantie van onze Chinese collega's, of partners te kunnen afdwingen. Nogmaals, ik ben niet naïef. Waarschijnlijk hebben de Chinezen op dit moment allerlei hoogstaande apparatuur om alles te zien en te beluisteren wat wij hier op dit eigenste ogenblik aan het doen zijn, maar we mogen ons toch ook een beetje roeren in deze.

Dank u.

VOORZITTER.- De heer Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Talhaoui, ik vind u een heel sympathieke collega, maar er moet mij toch iets van het hart over heel uw China-verhaal. Dat begint blijkbaar bij uw partij pas nadat uw partij niet meer in de deputatie zit. Ik heb al die jaren, toen uw partij in de deputatie zat en toen er ook veel naar China is geweest, nooit of nooit iemand van uw partij binnen de deputatie over die zaken horen praten. Ik vind dat platte oppositietaal.

VOORZITTER.- De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Ik wou nog even over het detailhandelsbeleid tussenkomen.

We komen nu een beetje in de fase 2.0. We hebben daar als provincie een fantastische inventaris opgemaakt in de loop der jaren. Nu zitten we geleidelijk aan met de detailhandelscoaches, en dergelijke, te werken. Maar ik vrees dat we een beetje bij de inspanningsverbintenis blijven, dat we echt niet bij het concrete resultaat gaan

terechtkomen, en we daar nu ook niet echt iets concreets op tafel hebben liggen. Dus mijn opmerking is de volgende. Waarom streven we er niet meer naar om, bijvoorbeeld in het hele verhaal van detailhandelscoaches, gemeenten ook ergens te dwingen om bepaalde afspraken met ons te maken. Zo kunnen we bijvoorbeeld ook binnen ons eigen provinciaal beleid die lijn misschien doortrekken naar het nieuwe ruimtelijk beleidsplan om daar eventueel PRUP's tot stand te zien komen, waarin nieuwe ideeën rondom heel die projecten van de streekbanen mee worden geïntegreerd in het ruimtelijk beleidsplan om daar concrete realisaties te zien ontstaan op dat vlak?

VOORZITTER.- De heer Caluwé heeft het woord.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- Collega Schoofs, inderdaad heel het traject N10 bevat het onderzoeken van instrumenten om te komen tot herlokalisatie. Dat wordt daar mee in ontwikkeld.

Collega Talhaoui, vraagt u ook of Antwerpen als stad zijn samenwerking met Shanghai zou stopzetten? Ik denk dat het een plotse rare wending is. Wij werken 35 jaar samen met Shaanxi, en die samenwerking heeft zich doorgezet, ook na de periode Tiananmen. Ik ben er ook van overtuigd dat het uitwisselen van mensen er finaal voor zorgt dat er ontwikkelingen zijn. Dat gaat met 2 stappen vooruit, en soms met 1 stap terug. Maar met dialoog, met elkaar te zien, elkaar beter te leren kennen kan je er finaal voor zorgen dat men in de juiste richting stappen blijft zetten.

VOORZITTER.- Als er geen tussenkomsten meer zijn gaan we verder met de agenda.

Nr. 4/2 van de agenda

ERSV provincie Antwerpen. Jaarrekening 2018. Kennisname.
Verslag van de deputatie

Er werd een budget 2018 opgemaakt, dat naast de basisfinanciering ook de projectfinancieringen bevat. Sedert 2008 betekent dit dat alle deelbudgetten op diverse analytische manieren opgevraagd kunnen worden: per type financiering, per project, per vestigingsplaats of combinaties daarvan. De gelijke rubricering leidt automatisch tot een grote transparantie: jaarrekeningen en budgetten zijn direct, en ook onderling over de jaren heen, vergelijkbaar.

Er worden per boekjaar Financiële Fiches opgesteld: per subsidiekanaal wordt in kaart gebracht hoeveel subsidies reeds ontvangen zijn, wanneer aanvragen worden ingediend, hoeveel het saldo bedraagt, enz. Deze fiches bevatten ook verwijzingen naar de reglementeringen en eveneens het boekingsnummer van het rekeningstelsel.

De deeltentiteiten kunnen via een online banking systeem op maandelijkse basis betalingen uitvoeren en zij verwerken op eenvormige wijze de inkomende facturen, dit voor de controle door de maatschappelijke zetel en de input door de boekhouding. De boekhouding levert op regelmatige tijdstippen (minimaal per

kwartaal) financiële verslagen, waardoor tussentijdse financiële controles en budgetcontroles mogelijk worden. Deze kwartaalrapporten en controles werden ook gebruikt als uitgangspunt voor de deelbudgetten en voor het globale Budget 2018. De maatschappelijke zetel bewaakt de eenvormige in- en output en controleert de resultaten op hun correctheid en bewaakt de eenheid van rapportering en budgettering.

De Commissaris controleerde in juni 2019 de jaarrekeningen 2018, de aanwezigheid en de kwaliteit van de statuten, publicaties en verslagen, administratieve en financiële volmachten en het arbeidsreglement. Ook werd nagegaan of er zicht was op de personeelsevolutie en of er voldoende functiescheiding was in de financiële organisatie. Al deze aspecten kregen een gunstige beoordeling. Tevens werd een financiële audit doorgevoerd, ook hier waren er geen opmerkingen.

De vereniging sluit 2018 af met een verlies van 33.748,59 EUR, dit verlies wordt in meerdering gebracht van het overgedragen verlies uit vorige boekjaren. Het balanstotaal per 31 december 2018 bedraagt 752.076,58 EUR.

Dit verslag werd goedgekeurd door de deputatie in zitting van 14 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de bepalingen van het provinciedecreet;

Gelet op het verslag van de deputatie;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Enig artikel:

Kennis wordt genomen van de jaarrekening 2018 van de vzw Erkend Regionaal Samenwerkingsverband provincie Antwerpen (ERSV).

VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

Financiën

Nr. 4/8 van de agenda

Goedkeuring door Vlaanderen van de jaarrekeningen 2018.

Kennisname.

Verslag van de deputatie

Overeenkomstig artikel 248, §1, tweede lid van het Provinciedecreet, dienen alle besluiten en opmerkingen van de toezichhoudende overheid ter kennis gebracht te worden op de eerstvolgende vergadering van de provincieraad.

Thans worden de goedkeuring en opmerkingen van Vlaanderen met betrekking tot de jaarrekeningen 2018 aan de provincieraad ter kennisname voorgelegd.

De opmerkingen geformuleerd door Vlaanderen zijn technisch van aard. Het departement financiën engageert zich ertoe in de mate van het mogelijke rekening te houden met deze opmerkingen en de nodige oplossingen te voorzien.

Bijlagen raadpleegbaar in Sindala:

- Zendbrieven Minister Bart Somers
- Goedkeuringsbesluiten

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd op 14 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op artikel 248, §1, tweede lid van het Provinciedecreet;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Enig artikel:

Kennismeming van de goedkeuring door Vlaanderen van de jaarrekeningen 2018 van het Provinciebestuur en de extern verzelfstandigde agentschappen.

VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

Landbouw

VOORZITTER.- De heer Gys heeft het woord.

De heer GYS.- Dank u wel, voorzitter.

Goede middag, collega's, mevrouw de gouverneur,

Na het eerste jaar van deze legislatuur had ik graag even stilgestaan bij het sterke landbouwbeleid dat wij al jaren voeren binnen deze provincie. We hebben binnen de commissie van gedeputeerde Caluwé al meerdere dossiers kunnen bekijken. Ook hebben we een duidelijk beeld gepresenteerd gekregen over de exacte werking en structuur hiervan, steeds aangevuld met raden van bestuur van bijvoorbeeld de Hooibeekehoeve en het proefbedrijf pluimveehouderij. Wat me daar telkens opvalt is dat de werking van deze bedrijven steeds wordt weergegeven als afgebakende gehelen met een individuele werking, altijd los van elkaar.

Dat brengt mij bij mijn eerste vraag.

Ziet u een mogelijkheid in consolidatie van deze proefcentra en landbouwonderzoekscentra voor een gezondere financiële toestand? Ziet u bijkomend hier ergens een rol voor de

landbouwsector om binnen het financiële luik eventueel te kunnen bijspringen? Los van de hoge personeelskosten en jaarlijkse dotaties lijkt me het verdere onderzoek hierin zeker al de moeite waard.

Bijkomend belicht ik graag nog de congruentie tussen natuur en landbouw, een verwevenheid die in het verleden sterk aanwezig was in ons landschap, maar die naar mijn gevoel stilaan aan het verdwijnen is. Dit terwijl beide verhalen elkaar ondersteunen en een win-win betekenen voor elkaar. Landbouw kan niet functioneren zonder een groot groenblauw netwerk en een sterke biodiversiteit. Andersom heeft de landbouwsector als grote open ruimtegebruiker een enorme impact door hun activiteiten op onze biodiversiteit en kwaliteit van oppervlaktewater en grondwaterniveaus en dergelijke. Samenwerking is hier dus essentieel.

In het kader van deze congruentie stel ik nog een paar bijkomende vragen.

Wat gebeurt er juist met de informatie en kennis die wij opdoen binnen onze onderzoeksbedrijven? Binnen vergunningsdossier worden de studies van onze onderzoeksbedrijven aangehaald. In welke mate worden deze resultaten getoetst of afgestemd met de bestaande Vlaamse spelers welke de adviesinstanties zijn die vastliggen om vergunningen af te leveren? Hoe verloopt deze samenwerking? Hoe ervaart u deze?

Ik dank u alvast voor uw antwoord.

VOORZITTER.- De heer Claessen heeft het woord.

De heer CLAESSEN.- Goede avond,

Antwerpenaars zijn niet alleen bierdrinkers, voorzitter, maar ook fervente wijndrinkers. Wijnbouw wint in heel het land aan populariteit en groeit jaarlijks. Omdat deze agrarische tak met enkele hectaren rendabel kan zijn is het een zeer interessante optie voor de toekomst. De voorbije 10 jaar is de wijnbouw vervienvoudigd en wordt er meer dan ooit wijn gebotteld. Vlaanderen telt momenteel een 130-tal wijnbouwers. Met echter 18 hectare aan wijngaarden hinkt de provincie Antwerpen opvallend achterop. De cijfers van de oogstaangifte 2017, verzameld door de universiteit van Hasselt, liegen niet. De wijnproductie ligt beduidend lager in onze provincie. Ik rond de cijfers af: West-Vlaanderen 98.000 liter, Oost-Vlaanderen 36.500 liter, Vlaams-Brabant 122.000 liter, Limburg 178.000 liter en Antwerpen als zwak broertje 33.000 liter. Collega De Winter, zelfs onze Waalse vrienden doen nog beter.

De cijfers bewijzen, collega's, dat er nood is om wijnbouw vanuit de provincie te stimuleren. Wellicht ligt de oorzaak hiervoor deels aan plaatsgebrek of de grondsamenstelling. Druiven halen nu eenmaal een groot deel van hun voedingsstoffen uit de bodem. Een andere reden kan zijn dat we in onze provincie een pionier nodig hebben om het enthousiasme wat aan te wakkeren. Hoewel wat betreft wijnbouw er geen investeringen te vinden zijn in de begroting, kan het investeren of aanmoedigen van wijnbouw een belangrijke rol zijn weggelegd voor de provincie. We kunnen er in ieder geval van uitgaan dat in onze provincie nog heel wat onbenut groeipotentieel is. De grootste rem op de groei is vooral nieuwe wijngaardpercelen vinden of creëren.

Graag antwoord op volgende vragen:

In de regio rond Vremde-Boeichout zou de bodem uiterst geschikt zijn. Heeft de provincie ruimte in hun budget om in die regio geschikte wijnbouwgrond aan te kopen?

Welke initiatieven neemt, of nam, de provincie om wijnbouw in onze provincie aan te moedigen?

Komt een nieuwe wijnboer in aanmerking voor provinciale opstartsteun?

Dank u.

VOORZITTER.- Mevrouw Bakelants heeft het woord.

Mevrouw BAKELANTS.- Goede middag, collega's,

Mijn tussenkomst gaat over de stadslandbouw. In het bestuursakkoord las ik dat er extra aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van verschillende vormen van stadslandbouw. Dit lijkt mij dan ook een opportuniteit voor de provincie om aan stadslandbouw te doen ter ondersteuning van de grotere, midlandelijke gemeenten. Lokale besturen zijn er immers op zoek naar manieren om de openbare ruimte groen en multifunctioneel in te vullen.

Mijn vraag is of u een stand van zaken kan geven over welke initiatieven er allemaal zijn rond stadslandbouw?

In de commissie Landbouw is dit onderwerp al eens aan bod gekomen, en werd er gesproken over de keuzewijzer 'eetbaar groen', dat zich voornamelijk richt op niet-professionele stadslandbouwinitiatieven. De Universiteit Antwerpen onderzocht de sociale, economische, ecologische, en ruimtelijke mogelijkheden van stadlandbouw in de provincie Antwerpen. De resultaten werden vertaald in een keuzewijzer die de gemeente ondersteunt bij het matchen van bepaalde groene of stedelijke ruimten met bepaalde types stadslandbouw. In het doel worden de kosten en baten van specifieke types stadslandbouw in kaart gebracht, en wordt in de laatste fase ook ingezoomd op het uitwerken van een specifiek project.

Mijn vraag is of gemeenten ook effectief financiële ondersteuning krijgen voor het uitwerken van een specifiek project? Ik denk dan bijvoorbeeld aan 'samentuinen', 'tuinstraat', 'educatieve tuin' of een 'daktuin'.

Ik heb nog een andere vraag. Ik heb begrepen dat de dienst Landbouw momenteel met een Zweedse partner onderzoekt of er ook mogelijkheden zijn om het 'Stadsbruk' model toe te passen in Vlaanderen. Dit model richt zich sterk op de professionele stadslandbouw. Is hier al meer nieuws over bekend? Of wanneer is het resultaat van dit onderzoek bekend?

Dank u wel.

VOORZITTER.- De heer Caluwé heeft het woord.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- Voorzitter, collega's,

Collega Gys, met betrekking tot de samenwerking tussen de proefcentra zijn we in 2015 gestart met AGHRANT om de Hooibeekhoeve en het Proefbedrijf Pluimveehouderij en de twee proefcentra die zich in Sint-Katelijne-Waver en Hoogstraten bevinden, beter te

laten samenwerken en samen op zoek te gaan naar Europese projecten. Dat heeft succes gekend en er zijn al verschillende projecten uit voortgevloeid, vandaar dat we dat nu structureel gaan doen. In het verleden was die samenwerking louter op basis van projecten. Maar we hebben nu uitdrukkelijk middelen voorzien om die samenwerking wat dat betreft door te trekken, en ook om te kijken of de projectafwikkeling van de ganse administratie niet kan samengelegd worden zodat op die manier kosten kunnen worden uitgespaard. Ik moet eerlijk zeggen dat we er inderdaad soms wel van dromen om dat nog verder door te zetten en te komen tot één gezamenlijke organisatie en structuur, maar daar heb je natuurlijk wel het verschil dat in het proefcentrum in Hoogstraten en in Sint-Katelijne-Waver de sector heel erg betrokken is. Het zijn de twee coöperaties die de facto het grootste deel van de middelen daarvoor verstrekken, en wij maar een bescheiden subsidie bijkomend daaraan besteden. Wij hebben wel een belangrijke bijdrage geleverd aan de infrastructuur voor de nieuwe serre die daar gebouwd is. Wat maakt dat je daar zit met vzw's met een grote bijdrage vanuit de sector, terwijl voor pluimvee en melkvee dit in de eerste plaats middelen zijn die komen vanuit de provincie en waar het moeilijker is om de sectoren, die wel raadgevend zijn, daarin mee te betrekken en tot een geheel te brengen. Dit is ook mede omdat ten aanzien van de tuinbouwsector, ook vanuit Vlaanderen, er een belangrijke financiering is die zich ook weer niet doorzet naar de dierlijke sector. Je zit op dit vlak met een onevenwicht. Dat maakt het moeilijk om te komen tot één structuur, behalve eigenlijk wat we nu aan het doen zijn: er een structuur naast zetten via AGHRANT. Mogelijkerwijze kunnen we daar meer en meer dingen wel inschuiven.

Ziet u meer mogelijkheden om de landbouwsector te laten bijdragen? Ik heb gezegd dat het in tuinbouw uitstekend georganiseerd is, en er is een belangrijke bijdrage vanuit de sector. Voor wat betreft pluimvee en melkvee gebeurt dat op projectbasis, waarbij er voor Vlaio-projecten 10 % komt uit de sector, voor Life-projecten kan dat gaan van 45 tot 55 % die door de sector worden bijgedragen. Maar het gaat dus telkenmale over projecten. Het is geen structurele financiering als dusdanig. Dat is wel zo voor het Landbouwcentrum voor Voedergewassen, dat gevestigd is in de Hooibeekhoeve, dat wel voor 75 % door de sector betaald wordt en voor 25 % door Vlaanderen. Maar omdat er een sterk verband is met melkvee is het gehuisvest in de Hooibeekhoeve maar wordt op een andere manier gefinancierd. Daarnaast, vooral bij de pluimveesector, heb je een aantal private onderzoeken waar bedrijven aan het Proefcentrum voor Pluimveehouderij vragen om een aantal onderzoeken te doen, die dan betaald zijn. We waken er wel over dat het maar een beperkt gedeelte van de financiering is, zodanig je er ook niet afhankelijk van wordt. Het moet toch blijvend zijn dat een groot gedeelte van de onderzoeken gericht is op de gezondheid, op milieuaspecten, en dergelijke, en de sector zal daar niet altijd specifiek naar gaan zoeken, maar naar hogere productiviteit en efficiëntie.

Wat gebeurt er met de resultaten van de onderzoeken? Kan het Vlaamse beleid daar wat mee?

Ja, het Proefbedrijf Pluimveehouderij en de Hooibeekhoeve participeren aan het platform Landbouwonderzoek van het departement Landbouw en Visserij waar er overleg gebeurt, waar resultaten naar voren komen, en op die manier het beleid kan gestuurd worden. En omgekeerd gebeuren er suggesties voor bijkomend onderzoek. In dat kader is er ook VEMIS, het consortium Kennisopbouw luchtmissies in de veehouderij. Op basis daarvan

wordt er samen met de VMM bijkomend beleid gevoerd. Recent hebben wij zelf het initiatief genomen, voortkomend uit dingen die we zagen aankomen in de vergunningverlening, om met betrekking tot het gebruik van water in melkveebedrijven een goede dialoog op te zetten met de Vlaamse administratie.

Dan kom ik tot de vragen met betrekking tot wijnbouw.

Collega Claessen, wij zijn inderdaad de minst wijnproducerende provincie. We zijn mogelijkerwijze wel de meest wijnconsumerende provincie. Dat moet ook iemand doen natuurlijk.

Tenzij via de POM een beetje in het kader van het glastuinbouwbeleid, gaan wij als provincie geen gronden opkopen om die dan vervolgens ter beschikking te stellen van één van de landbouwsectoren. Ik kan wel een anekdote vertellen. Wij hebben het Pulhof verkocht, en op het moment van de verkoop waren er ook een aantal omliggende gronden. De verkoper zei toen, ik weet niet of hij het finaal gedaan heeft, dat hij die zou aanwenden om aan wijnbouw te doen, wat in Wijnegem wel een zeer gepaste activiteit zou kunnen zijn. Wijnegem ligt niet zo ver van Boechout en Vremde, en in Boechout zijn naar mijn weten particulieren wel bezig om wijnen te ontwikkelen. Ik heb wel begrepen dat de storm van enkele maanden geleden de druiven wel wat in problemen heeft gebracht. Wat er wel is, en dat is dan weer het aanprijzen van het consumeren, is dat uit onze manden van hoeve- en streekproducten wij de wijn van Ten Kapittelberg uit Herselt wel beschouwen als één van onze streekproducten. We zullen nog wel bekijken hoe het zit met de toekomst van dat domein, en moeten we toch nog eens initiatief rond wijn nemen.

Dan kom ik tenslotte tot de vraag van collega Bakelants met betrekking tot de stadslandbouw.

We zijn dat vorige legislatuur beginnen aanpakken en hebben dat omgezet tot de keuzewijzer 'Eetbaar groen'. We hebben dat gedaan in samenwerking met de Universiteit Antwerpen. Die is nu ontwikkeld. Gemeenten en verenigingen kunnen daarmee aan de slag gaan met stadslandbouw, en zien hoe men daarmee aan de slag wil gaan, dat kan aanpakken, welke modellen daarmee succes hebben, en welke modellen daarbij minder succes hebben. We hebben dat uitgebreid tot landbouw in de bebouwde omgeving, want dat kan net zo goed in dorpskernen. Het hoeft absoluut niet alleen in Antwerpen, Mechelen of Turnhout te zijn. Om die keuzewijze in de praktijk toe te passen hebben wij momenteel een project in ontwikkeling, dat wij opzetten met een aantal gemeenten, met Rurant, met het veld. Het is het project 'Voedsel + dorp' dat we hebben ingediend bij de VDBO, maar het is af te wachten of het al dan niet zal erkend worden als project. Als dat zo is kunnen gemeenten die eraan deelnemen voor 65 % van de kosten die ze eraan maken een bijdrage krijgen. Gemeenten die zelfstandig met de keuzewijzer aan de slag willen kunnen op de website terecht. Wanneer men bijkomende ondersteuning daaromtrent wil krijgen is onze dienst graag bereid om daar bijkomende adviezen rond te geven. We hebben niet onmiddellijk een financiële ondersteuning, maar als men een specifiek project heeft kan men dat wel indienen bij de subsidiekorf Landbouw. Maar die is niet zo groot, dus die is vrij snel opgebruikt.

Het is juist dat er verschillende gesprekken waren met een Zweedse partner om het Stadsbruk-model ook in Vlaanderen toe te passen, maar we zijn daar gestuit op een te krappe deadline om mee in het project te stappen. Maar we hopen binnenkort op nieuwe

opportunities om daar een internationaal project rond op te starten. Tot slot kan ik nog zeggen dat de dienst Landbouw betrokken is bij de realisatie een voedsellandschap in Zwijndrecht, en de VLM is bezig met het voorbereiden van een project 'oproep rond voedsellandschappen'. We gaan ook kijken of we in het kader daarvan op een of andere wijze zouden kunnen participeren.

VOORZITTER.- De heer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.- Mijnheer de gedeputeerde Caluwé, wordt er in die keuzewijzer die ter hand wordt gesteld, ook gebruik gemaakt van de aanplant van voedselbossen? In dat geval zou het kunnen gekoppeld worden aan het aanplanten van bossen, zodanig dat je eigenlijk twee budgetten kan gebruiken om eetbaar groen te produceren.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- U vraagt of er nu ook nog een 3e gedeputeerde bomen wil planten? Wel, ik wil graag bomen planten als ik ze kan opeten.

VOORZITTER.- Als er geen vragen of tussenkomsten meer zijn gaan we verder met onze agenda.

Nr. 4/3 van de agenda

**APB Hooibeekhoeve. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020.
Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

"De provincie streeft naar slimme economische en innovatieve specialisaties en speelt hiermee in op zowel het Europese als het Vlaamse beleid. We moedigen innovatie en ondernemerschap aan door kennisontwikkeling en innovatie te ondersteunen via de eigen provinciale instellingen, samenwerkingen met kennisinstellingen en door het uitwerken van de bestuurlijke randvoorwaarden. We vertrekken hierbij steeds vanuit een maatschappelijke of economische uitdaging en streven via samenwerking een doelmatige oplossing na.

De acties omvatten het praktijkgericht onderzoek op melkvee en voedergewassen met het oog op de verduurzaming van de sector op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Daarnaast wordt ingezet op gebiedsgerichte waterkwaliteit met het oog op het behalen van de doelstellingen van het mestactieplan.

Een breed maatschappelijk draagvlak is een essentiële voedingsbodem om verdere economische ontwikkeling in balans met het maatschappelijk welzijn te realiseren. De provincie is het intermediair bestuur bij uitstek om het imago van de

economische spelers te ondersteunen. De provincie informeert en sensibiliseert burgers, lokale besturen en onderwijsinstellingen over de maatschappelijke relevantie van het socio-economisch weefsel. Door middel van een educatief programma, gericht op scholieren, burgers en andere geïnteresseerden werkt de Hooibeekhoeve mee om een objectief en realistisch beeld weer te geven van de melkveehouderij in al haar facetten. Gegidste rondleidingen op de site zelf maken steeds onderdeel uit van dit programma.

Door het opmaken van erfbeplantings- en landschapsbedrijfsplannen voor professionele land- en tuinbouwers in onze provincie zorgt de Hooibeekhoeve ervoor dat de beeldkwaliteit op het platteland verhoogt met aandacht voor kennisoverdracht naar en interactie met andere overheden."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 21 VTE voorzien. Het organogram is als bijlage toegevoegd.

Tevens bevatten de kredieten 2020 de nodige middelen: 22.000 EUR voor roerende investeringen waarvan 7.000 EUR voor aankoop schoffelmachine en 15.000 EUR voor toestel om vloeibare mest uit te rijden.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 1.081.994,00 EUR
- 2021: 842.005,96 EUR
- 2022: 858.848,08 EUR
- 2023: 876.024,00 EUR
- 2024: 893.544,46 EUR
- 2025: 911.416,33 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 28 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 26 september 2013 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Hooibeekhoeve in zitting van 28 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 1.081.994,00 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

23 leden hebben ja gestemd;

4 leden hebben nee gestemd;

6 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 23 stemmen ja, bij 4 stemmen nee en 6 onthoudingen.

Nr. 4/4 van de agenda

**EVAp Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw.
Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020. Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 27 oktober 2011 de oprichting van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw goedgekeurd. Dit agentschap werd met ingang van 1 januari 2012 operationeel.

Het extern verzelfstandigd agentschap heeft als kernopdracht:

"De vereniging heeft tot doel de beleidsuitvoerende taken van het provinciaal landbouwbeleid en in het bijzonder van de sector van de pluimveehouderij op te nemen. Deze beleidsuitvoerende taken hebben tot doel de economische welvaart en de tewerkstelling bij de Vlaamse vleeskuikenhouders en de Vlaamse leghennenhouders te bevorderen door:

-het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners met betrekking tot relevante productietechnische bedrijfsaspecten;

-het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners met betrekking op klimaat en ecologie en de impact op de pluimveesector en de burger;

-het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners rondom hergebruik van grondstoffen en het bevorderen van een circulaire economie;

-een efficiënte en zinvolle communicatie en een intensieve dialoog met de volledige Vlaamse pluimveesector en 3de aanbelangende partijen.

De vereniging kan vanuit deze beleidsuitvoerende taken betrokken worden bij de beleidsvoorbereiding."

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het EVAp ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 22,5 VTE voorzien. Een organogram is als bijlage toegevoegd.

Tevens bevatten de kredieten 2020 de nodige middelen van 60.500 EUR waarvan 7500 EUR voor aankoop silo en 53.000 EUR voor inrichting- en onderhoudswerken kantoren en bedrijf.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het extern verzelfstandigd agentschap uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 1.698.394,00 EUR
- 2021: 1.464.052,04 EUR
- 2022: 1.493.334,08 EUR
- 2023: 1.523.199,74 EUR
- 2024: 1.553.663,74 EUR
- 2025: 1.584.738,01 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het extern verzelfstandigd agentschap werd door de algemene vergadering van het EVAp vastgesteld op 26 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 238 tot 240bis van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 27 oktober 2011 houdende goedkeuring van de statuten van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw;

Gelet op de samenwerkingsovereenkomst met het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de algemene vergadering van het EVAp Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw in zitting van 26 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij vzw voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 1.698.394,00 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.
Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.
33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;
23 leden hebben ja gestemd;
4 leden hebben nee gestemd;
6 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 23 stemmen ja, bij 4 stemmen nee en 6 onthoudingen.

Innovatie

VOORZITTER.- De heer Sohier heeft het woord.

De heer SOHIER.- Dank u wel, voorzitter.
Beste collega's,

Vlaanderen stelt in haar regeerprogramma dat de zorg voor het klimaat een grote uitdaging vormt. En een eindje verder lezen we, en ik citeer: "Wij investeren in dit verband ook verder in onderzoek naar duurzame en hernieuwbare energie. We hebben hierbij de ambitie om Europese koploper te worden in onder meer waterstof."

Dat is volgens ons een zeer goed plan, tenminste als men de waterstof als energiedrager wint uit groene energie. Dat wil zeggen dat men de energie die teveel is kan opslaan in waterstof, en die energie er weer kan uithalen wanneer nodig. In plaats van de windmolen bij laag verbruik en veel wind stil te leggen kan men de overtollige energie via elektrolyse opslaan in waterstof. Ook bij zonnepanelen kan men de overtollige energie opslaan in

waterstof. Dat is wat in de vakliteratuur "groene waterstof" genoemd wordt. De waterstof die vandaag in de petrochemische industrie gebruikt is "grijze waterstof", die is immers een restproduct van de productie.

Er liggen doorheen een groot deel van ons land pijplijnen waardoor waterstof getransporteerd wordt. Die kunnen ook voor groene waterstof gebruikt worden, zelfs de aardgasleidingen kunnen daarvoor aangewend worden.

Er zit veel kennis in ons land op het vlak van waterstof. Er is hier veel technologisch potentieel voorhanden. Bedrijven zoals Hydrogenics, Air Liquide, Van Hool, e-Trucks, John Cockerill, en een aantal anderen, staan technisch gezien in koppositie voor de toepassing op dit vlak. Aan elke universiteit in België zijn er experts die onderzoek doen op één of ander aspect van de waterstofpiste. Het Leuvense onderzoeksinstituut IMEC is baanbreker wat betreft smart grids en smart cities. De aanwezigheid van een wereldhaven én van een bestaand, uitzonderlijk uitgebreid netwerk voor transport van waterstof in België, gebouwd door Air Liquide, geeft nog een extra boost om zich op dat terrein te begeven.

Natuurlijk zijn investeringen nodig om van start te kunnen gaan met de nieuwe manier van energiewinning en de omslag naar waterstoftechnologie. Bijvoorbeeld om de waterstofautobussen die bij Van Hool worden geproduceerd, vooral geleverd aan buitenlandse vervoersmaatschappijen, ook hier te kunnen laten rijden. In Vlaanderen rijden er welgeteld twee rond. En dat is in de buurt van de haven omdat er daar een tankstation is voor waterstof. Waarom zouden we als provincie niet het voortouw nemen, ambitieus zijn op het vlak van investeringen in infrastructuur om een netwerk van tankstations voor waterstof aan te leggen zodat er meer voertuigen op waterstof zouden kunnen rijden, te beginnen met het openbaar vervoer.

Immers als je waterstof gebruikt om energie op te slaan heb je echt uitstootloze energie, tenzij je de typische druppel schoon water als uitstoot beschouwt.

Wij hopen dat Vlaanderen meer ambitie heeft en de provincie zou hieraan een stoot kunnen geven.

Onze oproep is dus om als ambitieuze provincie Antwerpen hier het voortouw in te nemen.

Dank u wel.

VOORZITTER.- De heer Caluwé heeft het woord.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- Mijnheer de voorzitter, collega's,

Collega Sohier, wij zijn inderdaad al van het eerste uur een grote believer. Wij hebben in het verleden, en tot op heden, al een belangrijke bijdrage geleverd aan het op de kaart zetten van waterstof. Tot op heden hebben we, opgeteld, aan WaterstofNet, de organisatie die waterstof promoot, 350.000 EUR aan cofinanciering betaald. Waar dat we kunnen promoten we waterstof als alternatieve energiebron en energieopslag. Daarbij zijn we in die zin ook believers dat groene waterstof ideaal is, maar als we al starten met grijze waterstof hebben we al klanten en hebben we al een systeem waarmee het makkelijker zal worden om eens er grijze waterstof gebruikt wordt die om te zetten naar groene waterstof. Dat zal een stap zijn die makkelijker zal worden gezet. Ook in onze

gesprekken binnen de Vlaams Nederlandse Delta, bestaat er een gezamenlijke overtuiging om dat te promoten in onze administratie. Ik kijk daarbij ook naar collega Lemmens voor wat betreft het provinciaal Beleidsplan Ruimte Antwerpen, waar er ook duidelijk gekeken wordt hoe een goede invulling kan worden gegeven naar de ruimtevraag voor waterstof.

VOORZITTER.- Mevrouw Bakelants heeft het woord.

Mevrouw BAKELANTS.- Tijdens de laatste raad van bestuur van het APB Havencentrum gaf de directeur een toelichting over de werking van het Havencentrum. Zoals jullie weten biedt het Havencentrum leerrijke klasuitstappen voor het lager en secundair onderwijs om de haven te ontdekken. Het probleem is dat het Havencentrum in het hartje van de haven ligt, op de Scheldelaan nabij Lille, en helaas ver van het centrum van Antwerpen en dus heel moeilijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Een school is dus genoodzaakt om een bus in te leggen voor een bezoek aan het Havencentrum. Dit is blijkbaar een grote drempel voor scholen om al dan niet een bezoek te brengen aan het Havencentrum, omdat zij rekening moeten houden met de maximumfactuur. Goed nieuws is wel dat het Havencentrum een nieuw belevingscentrum zal bouwen dicht bij de stad. Het Havencentrum kiest voor een verhuis van de huidige site in Lillo naar de droogdokken site tegenover het Havenhuis, naast het toekomstige Maritiem Museum. De nadruk komt te liggen op educatie en entertainment. Dit nieuwe belevingscentrum zou wellicht tegen 2024 gerealiseerd worden. Mijn vraag is of er tot die periode, dus tot 2024, eventueel middelen kunnen vrijgemaakt worden om scholen te steunen door een tussenkomst in het busvervoer?

VOORZITTER.- De heer Caluwé heeft het woord.

De heer CALUWÉ, gedeputeerde.- Dank, collega Bakelants, voor de vraag. Het is inderdaad een terechte problematiek, ofschoon bereikbaarheid altijd relatief is. De vraag is altijd wie van waar vertrekt. Voor mij begint de file elke dag in Lillo, maar de voor de meeste mensen uit onze provincie is het omgekeerd, zeker vanuit de stadskern is het een heel traject om er te geraken. In het verleden hadden wij in het kader van het project 'Jonge haven' een stuk middelen om de bezoeken van de klassen uit de stad daarmee te financieren. Nu wordt er met de stad bekeken hoe dat verder kan worden doorgetrokken. Omwille van die bereikbaarheid zal het Havencentrum tegen het einde van de legislatuur dicht bij de stad komen. Maar we zijn aan het bekijken hoe we ondertussen die bereikbaarheid, en de betaalbaarheid daarvan, kunnen organiseren. Ik heb er nu nog wel geen antwoord op en we bekijken met de stad in welke mate zij daartoe kunnen bijdragen.

VOORZITTER.- De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Wij gaan ons bij de stemming onthouden, en ik wil even kort onze onthouding toelichten. Eerst en vooral wil ik even melden dat de directeur daar fantastisch werk levert, en dat we de manier waarop hij het hele Havencentrum een nieuwe dynamiek heeft gegeven enorm

appreciëren, en met de havengidsen heel die werking opnieuw op poten heeft gezet. Dat is zeer degelijk werk. Maar ondertussen zien we wel in de budgetten cijfers van 8 miljoen verschijnen. Dus daar houden we toch een beetje ons hart vast dat die budgetten min of meer in toom blijven voor alle projecten die nog op stapel staan.

VOORZITTER.- Als er geen tussenkomsten meer zijn kunnen we verder gaan met onze agenda.

Nr. 4/1 van de agenda

**APB Havencentrum. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2020.
Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

Door uw raad werd in vergadering van 28 november 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf Havencentrum goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 januari 2014 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

“Sensibiliseren en enthousiasmeren op het terrein om het maatschappelijk draagvlak voor de haven (maritiem, industrie en logistiek) te versterken. Bijzondere aandacht gaat naar jongeren om hun interesse op te wekken en hen tewerkstellingskansen te tonen.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2020 is een budgettaire personeelsbehoefte van 10,6 VTE voorzien. Het organogram is als bijlage toegevoegd.

Tevens bevatten de kredieten 2020 de nodige middelen voor uitrusting en ontwikkeling nieuwe PMC's.

De jaarlijkse dotatie, die het provinciebestuur aan het autonoom provinciebedrijf uitkeert om haar kernopdrachten te ontwikkelen, vindt uw raad terug in het budget van de provincie. Deze dotatie bedraagt in voorliggend meerjarenplan:

- 2020: 1.012.474,00 EUR
- 2021: 849.124,48 EUR
- 2022: 866.105,95 EUR
- 2023: 883.430,07 EUR
- 2024: 901.098,00 EUR
- 2025: 919.119,56 EUR

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd in zitting van 14 november 2019.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 26 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op de artikelen 225 tot 237 van het provinciedecreet;

Gelet op het provincieraadsbesluit van 28 november 2013 houdende goedkeuring van de statuten van het autonoom provinciebedrijf Havencentrum;

Gelet op de beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Havencentrum;

Gelet op de vaststelling van het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020-2025 door de raad van bestuur van het APB Havencentrum in zitting van 26 november 2019;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Artikel 1:

Goedgekeurd wordt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2020 van het autonoom provinciebedrijf Havencentrum.

Artikel 2:

Goedgekeurd wordt dat het autonoom provinciebedrijf Havencentrum voor de realisatie van de doelstellingen in 2020 een dotatie van 1.012.474,00 EUR zal ontvangen.

VOORZITTER.- *We vragen de goedkeuring.*

Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

32 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

27 leden hebben ja gestemd;

5 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 5 onthoudingen.

VOORZITTER.- *Er komt nog een extra ja-stem bij voor mevrouw François.*

Provinciale overheid.

Nr. 0/1 van de agenda

**Meerjarenplan 2020-2025. Advies van het Rekenhof.
Kennisname.**

Verslag van de deputatie

Van het voorgebracht verslag werd door de deputatie kennisgenomen op 21 november 2019.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op het meerjarenplan 2020-2025 van de provincie Antwerpen en van de provinciebedrijven, zoals aangenomen door de deputatie in zitting van 17 oktober 2019;

Gelet op het advies van het Rekenhof over het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van de provincie Antwerpen en van de provinciebedrijven, door de Nederlandse Kamer van het Rekenhof vastgesteld in zitting van 19 november 2019;

Overwegende dat voor het meerjarenplan 2020-2025 het advies van het Rekenhof enkel over het meerjarenplan 2020-2025 handelt en dat het advies over het meerjarenplan 2020-2025 onder nummer 0/1 van de provincieraad van 6 december 2019 wordt geagendeerd,

BESLUIT:

Enig artikel:

Kennis wordt genomen van het advies over het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025 van de provincie Antwerpen en van de provinciebedrijven, door de Nederlandse Kamer van het Rekenhof vastgesteld in zitting van 19 november 2019.

VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

Nr. 0/2 van de agenda

Meerjarenplan 2020-2025. Vaststelling.
Verslag

VOORZITTER.- We vragen de goedkeuring.
Geen vragen, dan kan de stemming starten.

Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming.

33 leden hebben deelgenomen aan de stemming;

20 leden hebben ja gestemd;

6 leden hebben nee gestemd;

7 leden hebben zich onthouden.

Goedgekeurd met 20 stemmen ja, bij 6 stemmen nee en 7 onthoudingen.

VOORZITTER.- Dan geef ik nog graag het woord aan gedeputeerde Lemmens.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mijnheer de voorzitter, mevrouw de ondervoorzitter, griffier, collega's,

We zijn er door. Bedankt voor de vele tussenkomsten. Ook aan de collega's gedeputeerden, bedankt voor de toch wel, denk ik, goede en duidelijke antwoorden.

Afgelopen dagen waren intensief, zeker ook voor onze medewerkers, waarvoor ook nog eens onze dank. Ook zeker dank aan onze medewerkers van onze kabinetten.

Ik denk dat het hoffelijke vragen waren, dat het debatwaardig was, en dat we hebben bewezen dat we hier in de raad goed naar mekaar kunnen luisteren. Ik ben dan ook zeer blij dat ondanks het feit van de kwantiteit van 72 naar 36 raadsleden, de kwaliteit van het debat en de vraagstelling toch enorm hoog is gebleven. We hebben zelfs complimenten gekregen van de oppositie. Ik begreep dat niet altijd goed, maar, mevrouw Van Dienderen, bedankt in elk geval.

Ik had natuurlijk kunnen beginnen met naar de oppositie toe zoiets te zeggen als: "Een pessimist ziet een probleem in elke mogelijkheid, een optimist een mogelijkheid in echt elk probleem". Maar ik heb dat niet moeten doen want uiteindelijk hebben we vanuit de oppositie zeer veel positieve en kritische noten gekregen. Dat is enorm fijn, en ook gewaardeerd. Ik heb nog een citaat gevonden dat hier van toepassing zou kunnen zijn, namelijk: "De oppositie moet te goeder trouw zijn. Dit volgt uit de aard der dingen. Daarom mag een regering, een deputatie, die te goeder trouw is nooit de oppositie minachten." Ik denk dat we dat ook niet zullen doen. Ik denk dat het aan de oppositie is, maar ook aan de meerderheid, om ons als meerderheid en als deputatie op te volgen en ons scherp te houden om dit meerjarenplan, dat we nu hebben goedgekeurd, op een goede manier uit te voeren. Het is een ambitieus meerjarenplan. We gaan voor efficiëntie. Ik denk dat we de middelen op de juiste manier hebben ingezet. We gaan ook voor dienstbaarheid en verbinding, en natuurlijk duurzaamheid. Het is nooit ver weg. Daar moet u natuurlijk, mevrouw Van Dienderen, af en toe geduld voor hebben. Als ik u daar nog iets over kan

bijbrengen, en mezelf ook: "Geduld is de metgezel van wijsheid." Af en toe heb ik ook nog horen zeggen dat een schildpad soms veel meer van het landschap kan genieten dan een haas.

In elk geval, collega's, ik wil besluiten en u allemaal danken. Wij kunnen nu op een iets rustiger manier de kerstperiode ingaan. We gaan mekaar volgende week nog zien op de laatste provincieraad van het jaar. Maar, ook van mij uit, vanuit de deputatie, de complimenten aan iedereen die hier toch wel heel veel werk heeft ingestoken.

Ik dank u.

Applaus

VOORZITTER.- Dank u wel, gedeputeerde Lemmens.

Dan zijn we aan het einde gekomen van deze zitting. Ik wil nog even zeggen dat we volgende zitting starten om 11 uur.

We hadden afgesproken dat we onze zitpenning zouden afstaan aan de Warmste Week. Als u de aanwezigheidslijst tekent, vul dan bij presentiegeld 'nee' in i.p.v. 'ja', gaat de griffier alles in het werk stellen om ons bedrag over te kunnen schrijven.

Hartelijk dank.

De vergadering wordt gesloten om 18.01 uur.